

Západočeská univerzita v Plzni

FAKULTA PRÁVNICKÁ

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Nabývání vlastnického práva

Marek Všetěčka

Plzeň 2020

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta právnická

Akademický rok: 2019/2020

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Marek VŠETEČKA**
Osobní číslo: **R15M0350P**
Studijní program: **M6805 Právo a právní věda**
Studijní obor: **Právo**
Téma práce: **Nabývání vlastnického práva**
Zadávací katedra: **Katedra občanského práva**

Zásady pro vypracování

1. Úvod
2. Historický exkurz
3. Základní pojmy
4. Derivativní způsoby nabytí vlastnictví
5. Nabývání vlastnictví od neoprávněného
6. Originární způsoby nabytí vlastnictví
7. Závěr

Rozsah diplomové práce:
Rozsah grafických prací:
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná**

Seznam doporučené literatury:

viz příloha

Vedoucí diplomové práce: **Doc. JUDr. Jan Pauly, CSc.**
Fakulta právnická

Datum zadání diplomové práce: **30. ledna 2019**
Termín odevzdání diplomové práce: **31. března 2020**

Doc. JUDr. Jan Pauly, CSc.
děkan

Doc. JUDr. Jan Pauly, CSc.
pověřená osoba

V Plzni dne 1. července 2019

Prohlášení

„Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „Nabývání vlastnického práva“ zpracoval samostatně. Veškeré prameny a zdroje informací, z nichž jsem čerpal pro svou práci, byly citovány způsobem ve vědecké práci obvyklým a jsou uvedeny v seznamu použitých pramenů.“

Dne 10.5. 2020

Marek Všeťečka

Poděkování

Na tomto místě bych tímto velice rád poděkoval vedoucímu mé diplomové práce doc. JUDr. Janu Paulymu, CSc., za cenné rady, věcné připomínky a odborné vedení při zpracování této diplomové práce.

Obsah

1 Úvod	1
2 Historický exkurz	3
2.1 Vlastnictví a jeho nabývání v římském právu	3
2.2 Vlastnictví a jeho nabývání v Obecném zákoníku občanském	9
2.3 Vlastnictví a jeho nabývání mezi lety 1950–2013.....	11
3 Základní pojmy	13
3.1 Věcná práva	13
3.2 Vlastnické právo	14
3.2.1 Pojem vlastnického práva	14
3.2.2 Omezení a vyvlastnění vlastnického práva	17
3.3 Vlastnictví.....	18
3.4 Vztah vlastnického práva a vlastnictví	19
3.5 Vlastnické právo v Listině základních práv a svobod	20
3.6 Způsoby nabývání vlastnického práva.....	22
4 Derivativní způsoby nabytí vlastnictví	26
4.1 Obecně k derivativním způsobům nabytí vlastnického práva	26
4.2 Převod vlastnického práva	27
4.3 Dvojitý převod téže věci	29
4.4 Převod movitých věcí	31
4.5 Převod nemovitých věcí	32
5 Nabývání vlastnictví od neoprávněného	34
5.1 Obecně k nabývání vlastnického práva od neoprávněného	34
5.2 Nabytí vlastnického práva od neoprávněného v občanském zákoníku	36
5.3 Jednotlivé případy nabytí vlastnictví od neoprávněného.....	38
6 Originární způsoby nabytí vlastnictví	42
6.1 Obecně k originárním způsobům nabytí vlastnického práva.....	42
6.2 Okupace	42
6.2.1 Obecně k okupaci.....	42
6.2.2 Okupace movitých a nemovitých věcí	44
6.2.3 Přivlastnění zvířete.....	45
6.3 Nález věci	48
6.4 Nález skryté věci.....	52
6.5 Přirozený přírůstek.....	53

6.5.1	Obecně k přirozenému přírůstku.....	53
6.5.2	Přírůstek nemovité věci.....	53
6.5.3	Naplavenina a strž.....	55
6.5.4	Přírůstek movité věci	57
6.6	Umělý přírůstek	57
6.6.1	Obecně k umělému přírůstku	57
6.6.2	Zpracování	58
6.6.3	Smísení.....	59
6.6.4	Stavba.....	60
6.6.5	Přestavek	63
6.7	Smíšený přírůstek	64
6.8	Vydržení	65
6.8.1	Obecně k vydržení	65
6.8.2	Řádné vydržení	66
6.8.3	Mimořádné vydržení.....	67
6.9	Rozhodnutí orgánu veřejné moci.....	67
6.10	Ze zákona.....	69
7	Závěr.....	71
8	Resumé	74
9	Použité prameny	75
9.1	Literatura.....	75
9.2	Legislativa.....	77
9.3	Judikatura.....	77
9.4	Odborné články.....	78
9.5	Ostatní.....	79

Seznam zkratek

ABGB	Císařský patent č. 946/1811 Sb. z. s., obecný zákoník občanský, ve znění pozdějších předpisů.
LZPS	Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod.
OBČZ	Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
OZ	Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
SOZ	Zákon č. 141/1950 Sb., občanský zákoník.
odst.	odstavec
čl.	článek
č.	číslo
Sb.	Sbírky
Sb. z. s.	Sbírka zákonů soudních
sp. zn.	spisová značka
tzn.	to znamená
tzv.	tak zvaný
apod.	a podobně
atd.	a tak dále
aj.	a jiné

1 Úvod

Tato diplomová práce je zaměřena na originární a derivativní způsoby nabývání vlastnického práva dle zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. Stručně řečeno, originární způsoby nabytí vlastnického práva jsou takové způsoby nabytí, kdy nový vlastník nabývá do svého vlastnictví věc, která nebyla předmětem vlastnictví někoho jiného, nebo jí mohla být, ale nový vlastník nabyl vlastnické právo k této věci nezávisle na vůli předchozího vlastníka. Opačným případem jsou derivativní způsoby nabytí vlastnického práva, kdy nabyvatel odvozuje své vlastnické právo od právního předchůdce. Zvláštním případem nabytí vlastnického práva je tzv. nabytí od neoprávněného. Zde se na první pohled může zdát, že se jedná o derivativní způsob nabytí vlastnického práva, ale jak se později dočteme, zdání je to docela mylné, neboť nabyvatel neodvozuje své vlastnické právo na základě smlouvy uzavřené s neoprávněným převodcem, nýbrž ze zákona. A proto nabytí od neoprávněného řadíme mezi originární způsoby nabytí vlastnického práva.

Vlastnictví, vlastnické právo či nabývání vlastnického práva jsou instituty, se kterými se setkáváme dnes a denně. Dle mého názoru se jedná o velice zajímavá a zároveň důležitá témata, neboť znalost této problematiky je předpokladem pro předcházení možných problémů a nedorozumění týkajících se těchto institutů. Tyto důvody a můj celkový zájem o věcná práva byly rozhodující pro výběr tohoto tématu.

Diplomová práce je rozdělena do několika samostatných kapitol, jež se dále člení na podkapitoly, ve kterých se pokusím podrobněji nastínit danou problematiku. První kapitola je věnována historickému vývoji nabývání vlastnického práva, neboť považuji za více než vhodné informovat čtenáře o vývoji nabývání vlastnického práva ve starověkém Římě a na území českých zemí, který měl nepochybně veliký vliv na dnešní právní úpravu této problematiky. V následující kapitole se budeme zabývat derivativními způsoby nabytí vlastnického práva, kde se v jednotlivých podkapitolách zaměříme na převod vlastnického práva, dvojitý převod téže věci a převod movitých a nemovitých věcí. V předposlední kapitole se pokusím nastínit problematiku nabytí vlastnického práva od neoprávněného a prolomení zásady „*nemo plus iuris ad alium transfere potest quam ipse habet*“, neboli „nikdo nemůže převést na jiného více práv, než kolik sám

má“. Tomuto tématu jsem vyčlenil samostatnou kapitolu, protože dle mého názoru se jedná o zajímavou a možná pro neodbornou veřejnost zmatečnou problematiku. Pro úplnost je poslední kapitola věnována originálním způsobům nabytí vlastnického práva, kde se pokusím v jednotlivých podkapitolách popsat instituty upravené v občanském zákoníku. Konkrétně se jedná o nabytí vlastnického práva přivlastněním, nálezem věci ztracené, nálezem věci skryté, přirozeným přírůstek, umělým přírůstek, smíšeným přírůstek, vydržením, rozhodnutím orgánu veřejné moci a v poslední řadě ze zákona.

Cílem této diplomové práce je uceleně nastínit problematiku nabývání vlastnického práva dle platného OBČZ a vytvořit přehledný a srozumitelný rozbor této problematiky, který by mohl pomoci studentům práv či právním laikům k hlubšímu seznámení se s tímto tématem.

V této diplomové práci využívám především z odbornou literaturu českých autorů, občanské zákoníky platné na území českých zemí od roku 1811, komparaci jednotlivých ustanovení těchto zákoníků, důvodové zprávy a komentáře k zákonům, judikaturu a odborné články.

2 Historický exkurz

2.1 Vlastnictví a jeho nabývání v římském právu

Obecně můžeme považovat římské právo za nadčasové, neboť právníci z dob římského impéria položili základní kameny práva novodobého, a právě již římské právo řadilo vlastnické právo mezi věcná práva. Obecný pojem „věcných práv“ (*iura in re*) je však charakteristický pro právní vědu, která staví na římskoprávních pramenech. Pojem „věcných práv“ tak není starověkého původu, jeho rozpracování je zásluhou až pozdějších středověkých a římskoprávních škol, ke vzniku tohoto pojmu tak dala vzniknout až recepce římského práva. Jde tedy o novodobější výraz toho, co římsští právníci znali, ale vyjadřovali jinými výrazovými prostředky. Pro římské právníky pak bylo důležité členění práva z hlediska toho, jakou žalobou bude to nebo ono právo chráněno. V případě věcných práv se tak jednalo o tzv. žaloby věcné (*actiones in rem*). Pro tyto žaloby pak bylo typické to, že nesměřovaly proti obžalované osobě, která je povinna splnit určitý závazek, ale bylo jimi před soudem uplatňováno právo k věci. Skupina žalob uplatňující se vůči nějaké osobě byly žaloby osobní neboli *actiones in personam*. Věcné žaloby pak tedy nikoho nenutily, aby splnil určitou povinnost, ale aby respektoval žalobcovo právo k věci. Římskoprávní pojetí vlastnického práva nebylo daleko od dnešních definic tohoto pojmu. Vlastnictví vnímali jako právní panství, které je všeobecné, přímé a výlučné, jehož předmětem jsou věci hmotné. Římané se vyhýbali definicím jednotlivých pojmů a u vlastnického práva tomu nebylo jinak. Důležité pro ně bylo určit, jaká oprávnění vlastník ke svým věcem má a jakým způsobem je může prosadit. Setkáváme se tak s pojmy „*proprietas*“ či „*dominium*“. *Proprietas* je pojem, který říká, že věc je někomu výlučně vyhrazena, tedy že je jeho vlastní. *Dominium* pak znamená, že vlastník je pánem věci, tedy že vlastník má práva s věcí jakkoli nakládat a může na ni působit jakýmkoli myslitelným způsobem. Např. může věc fakticky ovládat (mít ji ve své držbě), užívat, požívat, nebo věc zničit.¹

---

¹ KINCL, J., URFUS, V. a SKŘEJPEK, M. *Římské právo*. Vyd. 2., dopl. a přeprac., v nakl. C.H. Beck vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 1995. xxii, 386 s. Beckovy právnické učebnice. ISBN 80-7179-031-1. str 153.

Všeobecností vlastnického práva rozumíme součet těchto jednotlivých oprávnění, neboť žádné z těchto oprávnění nemůže jednotlivě zcela vystihnout její plnost a absolutnost. Příмым právním panstvím nad věcí pak chápeme možnost uplatnit vlastnické právo vlastníka bez potřeby něčí pomoci či prostřednictvím někoho jiného. Vlastník tedy nepotřebuje souhlas nikoho, aby mohl kdykoliv svoji věc použít dle svého uvážení. Dle římského práva mohl svého vlastnického práva dosáhnout i svépomocí. Jak již bylo řečeno, vlastnictví je výlučným právním panstvím nad věcí a vlastník tak může vyloučit jakékoliv působení na věc, neboť tato věc je vyhrazena jen a pouze jejímu vlastníku. Ovšem i římsští právníci si uvědomovali, že se jedná pouze o pojmové a teoretické znaky, neboť vlastník věci může být ve výkonu vlastnického práva k věci různými způsoby omezen. Např. se může jednat o situaci, kdy k věci má věcná práva někdo jiný, nebo kdy výkon svého vlastnického práva přijde do střetu s neomezených práv druhých vlastníků.

Římské právo znalo několik způsobů, jakými bylo možno nabýt vlastnické právo k věci. Musely nastat určité skutečnosti, se kterými právní řád spojuje nabytí vlastnického práva. Římské právo dělilo způsoby nabytí vlastnického práva podle původu. Římské *ius civile* neboli právo civilní uznávalo nabývací způsoby vlastnického práva jako jsou mancipace, injurecesse, adjudikace, nabytí vlastnického práva ze zákona a v poslední řadě se jednalo o usucapio neboli vydržení. Od těchto způsobů nabývání vlastnického práva můžeme odlišit takové způsoby, které byly zakotveny honorárním právem praetorským, které na rozdíl od civilních způsobů vedly ke vzniku nikoli civilního kviritského², nýbrž praetorského bonitárního³ vlastnictví. Justiniánské právo v pozdějších dobách setřelo rozdíly mezi civilním a bonitárním vlastnictvím a užívalo jednotného termínu „*dominium*“.⁴ Dále můžeme rozlišovat nabývací způsoby podle práva civilního či práva národů, někdy řečeno podle práva přirozeného (*iure gentium* či *iure*

---

² Kviritské vlastnictví neboli vlastnictví civilní bylo chráněno římským právem civilním a jednalo se o tzv. vlastnický vztah, který byl nejstarší a původní složkou právního řádu. Tento vlastnický vztah byl všeobecné individuální právní panství nad věcí a subjektem tohoto vztahu mohl být pouze římský občan. K převodu kviritského vlastnictví mohlo dojít pouze na základě formálního způsobu nabytí vlastnického práva k věci. Jednalo se zásadně o mancipaci a později injurecessi.

³ Praetorské bonitární vlastnictví je novodobějším pojmem, kterému dal vzniknout rozvoj směnných a obchodních vztahů, u kterých docházelo k neformálním převodům vlastnického práva. Příkladem tohoto neformálního způsobu pak může být tradice.

⁴ HRDINA, I. A. a DOSTALÍK, P. *Přehled římského práva soukromého ke státní souborné zkoušce*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010. 138 s. ISBN 978-80-7380-235-6. str. 54.

naturali). Ovšem tato členění měla význam historický, neboť pozdější vývoj toto rozlišování způsobů nabytí vlastnického práva zcela zastřel.⁵

Stejně jako dnes byly rozlišovány odvozené (neboli derivativní) a původní (neboli originární) způsoby nabytí vlastnického práva. Derivativní způsoby nabytí vlastnického práva jsou takové, kdy nabyvatel odvozuje své právo od dosavadního vlastníka. Mezi derivativní způsoby nabytí vlastnického práva pak spadaly mancipace, injurecese, tradice, asignace a adjudikace. Naopak u originárních způsobů nabytí vlastnického práva nabyvateli vzniká vlastnické právo k věci nezávisle na nějakém předchůdci.

Jak již bylo řečeno, mezi derivativní způsoby nabytí vlastnického práva patří mancipace. Jedná se o nejstarší způsob nabytí vlastnického práva, který se uskutečňoval tzv. z ruky do ruky. Docházelo tak k bezprostřední výměně věci za peníze. Předmětem těchto obchodů byly věci, které byly významné pro zemědělskou domácnost (*res Mancipi*). Jelikož účelem mancipace bylo zajistit právní jistotu vznikajících vztahů, účastnilo se jí pět svědků. Jednalo se o dospělé římské občany⁶, kteří byli požádáni, aby svědčili při mancipaci. Kromě nich se mancipace zúčastnila ještě šestá osoba, které se říkalo *libripens* neboli „vážný“, který držel v ruce váhy. *Libripens* musel také být dospělým římským občanem. Průběh mancipace také vyžadoval přítomnost oné věci, ke které docházelo k převodu vlastnického práva. Nabyvatel pronesl ustálenou slovní formuli, že věc náleží jemu a že mu byla prodána a následovalo zaplacení kupní ceny. Z počátku se platilo v Římě neraženým kovem, a proto byly pro mancipaci potřeba přítomnost vah. Později, kdy se začalo platit raženými mincemi, měly váhy pouze symbolický charakter.⁷ K převodu vlastnického práva pak docházelo bezprostředně po mancipaci. Zajímavé je, že u mancipace nebylo možné zastoupení a nabyvatel se tak musel obchodu zúčastnit osobně. Mancipace se stala velmi oblíbenou a využívala se i k převodu věcí nemancipačních.

Dalším derivativním způsobem nabytí vlastnického práva byla injurecesse. Byl to zvláštní případ převodu vlastnického práva, který měl podobu

---

⁵ KINCL, J., URFUS, V. a SKŘEJPEK, M. *Římské právo*. Vyd. 2., dopl. a přeprac., v nakl. C.H. Beck vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 1995. xxii, 386 s. Beckovy právnické učebnice. ISBN 80-7179-031-1. str 169.

⁶ Muži nabývali plnou způsobilost k právnímu jednání ve 14 letech, ženy ve 12.

⁷ KINCL, J., URFUS, V. a SKŘEJPEK, M. *Římské právo*. Vyd. 2., dopl. a přeprac., v nakl. C.H. Beck vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 1995. xxii, 386 s. Beckovy právnické učebnice. ISBN 80-7179-031-1. str 171.

jednostranného uplatnění práva. Ovšem je potřeba podotknout, že svoji vůli projevily obě strany. Převodce projevoval svou vůli tak, že se choval pasivně. Injurecesse byla právním jednáním abstraktním a bylo ji možné využít ke zřízení služebností ve prospěch nebo k tíži převáděné věci. Stejně jako při mancipaci, i zde nebylo možné zastoupení. Vyloučena byla i ujednání jako lhůty a podmínky. Nejčastěji se pak využívala u převodu a zřizování služebností. I přesto, že se jednalo o novější způsob nabývání vlastnického práva k věcem, nestala se injurecesse oblíbenou tak jako mancipace a k jejímu užívání nedocházelo tak často. Za to mohla pravděpodobně přílišná formálnost a to, že mohla být uskutečněna pouze v součinnosti se soudním magistrátem.

Tradice sloužila k převodu jak mancipačních, tak i nemancipačních věcí. Římské právo pro tradici mělo zvláštní pravidla. U věcí mancipačních sloužila tradice k nabytí praetorského bonitárního vlastnictví, kdežto u nemancipačních věcí došlo k převodu kviritského vlastnictví. Tradice byla na rozdíl od mancipace a injurecesse neformální a kauzální převod vlastnického práva. Díky těmto vlastnostem se tradice stala velice oblíbenou a v justiniánském právu se pak stala jediným způsobem odvozeného převodu vlastnického práva mezi živými. Obecně lze o tradici říci, že to bylo předání z ruky do ruky, které mělo za následek nabytí držby s vůli dosavadního držitele. Na tradici bylo možné nahlížet ve dvojitým smyslu. První řadě se jedná o tradici v „užším smyslu“. Tento pojem představuje ono samotné předání věci nabyvateli vlastnického práva. Cílem bylo, aby nabyvatel mohl věc fyzicky ovládat, a měl tak možnost projevit vůli nakládat s věcí jako s vlastní. V druhém případě se jedná o „širší smysl“ tradice. Pod tímto pojmem rozumíme určitý důvod odevzdání věci novému nabyvateli. Takovým důvodem mohla být koupě a prodej, darování, zřízení věna, poskytování úvěru, plnění dluhu, smír apod.

Mezi derivativní způsoby nabytí vlastnického práva bylo možné také zařadit jako samostatné nabývací způsoby „nabytí vlastnictví ke státním pozemkům“ (*ager publicus*), „nabytí vlastnictví k válečné kořisti“ které bylo prodáváno ve veřejné dražbě quaestory a v poslední řadě se jednalo o prodej jmění jako celku ve

veřejných dražbách, které bylo odňato vlastníkovi na základě toho, že byl dlužníkem státu nebo na základě odsouzení.⁸

Další skupinu nabytí vlastnického práva tvoří originární způsoby nabytí vlastnického práva. Do této skupiny řadíme vydržení, okupaci, nález, akcesi neboli nabytí vlastnického práva přírůstkem, *commixtio* neboli smísení (či také slití), zpracování věci a v poslední řadě nabytí plodů.

Vydržení bylo velice významným způsobem nabytí vlastnického práva již v dobách antického Říma. O vydržení se jedná tehdy, kdy faktický vztah k věci se po určité době mění ve vlastnické právo. Faktickým stavem rozumíme držbu, která se po určité době stává vlastnickým právem a dochází k tzv. vydržení. Aby držitel mohl danou věc vydržet, muselo být splněno pět náležitostí. Konkrétně se jednalo o *res habilis*, *titulus*, *bona fides*, *possessio* a *tempus*.⁹ Cílem byla snaha zaručit právní jistotu, že panuje soulad mezi stavem faktickým a stavem právním.¹⁰

Okupace patří mezi nejstarší způsoby originárního nabytí vlastnického práva. Nabyvatel nabýval vlastnické právo k tzv. věci ničí neboli *ress nullius*, tedy k takové věci, která doposud nikomu nepatřila. K nabytí vlastnického práva k věci okupací postačovalo se věci uchopit s úmyslem ujmout se držby a přivlastnit si ji. Římané za okupaci také považovali nabytí vlastnictví k nalezenému pokladu, který náležel nálezci.¹¹ Římský právník Paulus definoval poklad jako starou úschovu peněz, u nichž neexistuje povědomí o tom, komu patří, a proto patří tomu, kdo je našel, neboť nepatří nikomu jinému.¹² Jestliže nálezce nalezl poklad na cizím

---

⁸ KINCL, J., URFUS, V. a SKŘEJPEK, M. *Římské právo*. Vyd. 2., dopl. a přeprac., v nakl. C.H. Beck vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 1995. xxii, 386 s. Beckovy právnické učebnice. ISBN 80-7179-031-1. str 174.

⁹ *Res habilis* vyjadřující první podmínku vydržení znamená, že k vydržení může dojít pouze tehdy, pokud předmětem vydržení je věc, která je způsobilá být objektem vlastnického práva. *Titulus* neboli *iusta causa* je požadavek, aby držba vedoucí k vydržení byla opřena o důvod či kauzu, na základě které má držitel danou věc ve své držbě. *Bona fides* rozumíme dobrou víru vydržitele, tedy, že je přesvědčen o tom, že nabytím držby, které má vést k vydržení, nezpůsobil nikomu újmu. Přesvědčení o tom, že je vlastníkem, nebylo důležité. *Possessio* neboli držba byla nejdůležitější podmínkou vydržení. Poslední podmínkou bylo uplynutí vydržecí doby (*tempus*). Zákon 12 desek stanovil vydržecí délku vydržecí u movitých věcí 1 rok a u nemovitostí 2 roky. KINCL, J., URFUS, V. a SKŘEJPEK, M. *Římské právo*. Vyd. 2., dopl. a přeprac., v nakl. C.H. Beck vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 1995. xxii, 386 s. Beckovy právnické učebnice. ISBN 80-7179-031-1. str 175–178.

¹⁰ KINCL, J., URFUS, V. a SKŘEJPEK, M. *Římské právo*. Vyd. 2., dopl. a přeprac., v nakl. C.H. Beck vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 1995. xxii, 386 s. Beckovy právnické učebnice. ISBN 80-7179-031-1. str 175.

¹¹ KINCL, J. *Gaius: Učebnice práva ve čtyřech knihách*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2007, s. 111.

¹² SALÁK, P. *Vlastnické právo k podkladu*, Právní prostor, ze dne 2.5.2019, [online], [cit. 27.3.2020]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/obcanske-pravo/vlastnicke-pravo-k-pokladu>

pozemku a neměl-li povolení k hledání tohoto pokladu, připadl celý poklad vlastníku pozemku. V případě, kdy se nálezce s vlastníkem pozemku dohodl, že poklad najde, náležela vlastníku pozemku a nálezci polovina pokladu.

Dalším originárním způsobem nabytí vlastnického práva byla akcese neboli nabytí vlastnického práva přírůstkem. O přírůstek se jedná tehdy, kdy dojde ke spojení dvou doposud samostatných věcí. Jedna z těchto věcí pak ztrácí svoji „samostatnost“ a stává se součástí věci druhé. Vlastníkem věci se stal ten, jehož věc spojením věcí neztratila hospodářskou funkci.¹³ Bylo potřeba rozeznávat, zda došlo ke spojení věci movité s věcí nemovitou či ke spojení dvou věcí movitých. Jestliže došlo ke spojení věci movité a nemovité, vždy platilo pravidlo, že věc movitá se stala součástí věci nemovité a stala se tak vlastnictvím vlastníka nemovité věci.

Posledními originárními způsoby nabytí vlastnického práva jsou commixtio neboli smísení (nebo také slití), zpracování a nabytí vlastnictví k plodům. O commixtio se jednalo tehdy, kdy došlo ke spojení dvou sypkých nebo kapalných látek. Mohlo se jednat o spojení trvalé, kdy nebylo možné jednotlivé látky od sebe oddělit nebo rozeznat, ale někdy byl návrat do původního stavu možný. V takovém případě k nabytí vlastnického práva nedošlo a vlastníci věcí mohli požadovat navrácení svých věcí. V opačném případě vznikalo spoluvlastnictví, nebo se vlastníci, bez jejichž vůle došlo ke spojení věcí, mohli domáhat poměrné části vlastnickou žalobou¹⁴. Je-li zpracována určitá věc či materiál, vzniká věc nová a je otázkou, komu náleží vlastnictví k věci nové. Převládaly různé názory. Někteří zastávali názor, že výsledná forma má přednost před materiálem či věcí, která byla ke zpracování použita a vlastnické právo k věci nové tak nabyt tvůrce. Někteří zastávali opačný názor, tedy že vlastnictví ke zhotovené věci by měl nabyt původní vlastník zpracované věci či materiálu. V praxi se nakonec uplatňovala jakási střední cesta těchto dvou teorií. Jestliže věc nebylo možné obnovit do původního stavu před zhotovením, do svého vlastnictví nabyt tuto věc její tvůrce. V opačném případě si původní majitel věci či materiálů zachoval své vlastnictví. Posledním originárním způsobem nabytí vlastnického práva je nabytí plodů. Rozhodujícím okamžikem pro nabytí vlastnického práva k plodům je separace plodů od plodonosné věci. Jedná se

---

¹³ KINCL, J., URFUS, V. a SKŘEJPEK, M. *Římské právo*. Vyd. 2., dopl. a přeprac., v nakl. C.H. Beck vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 1995. xxii, 386 s. Beckovy právnické učebnice. ISBN 80-7179-031-1. str 180.

¹⁴ Vlastnické žaloby (reivindikace či vindikace) sloužily k ochraně kviritského vlastnictví v případě, kdy došlo k porušení vlastnického práva v nejvyšší možné míře. Např. se mohlo jednat o odnětí věci či zbavením držby.

o okamžik, kdy se plod stává samostatnou věcí a je tak způsobilý být předmětem vlastnictví. Poživatel neboli usufruktuář, stejně jako pachtýř nabývá vlastnické právo k plodům jejich percepí (sklizní). Rozdíl mezi nabytí vlastnického práva pachtýřem a poživatelem spočívá v tom, že v případě nabytí vlastnického práva pachtýřem se jedná o zvláštní druh tradice (odvozené nabytí), ovšem poživatel nabývá plody do vlastnictví originárně.¹⁵

2.2 Vlastnictví a jeho nabývání v Obecném zákoníku občanském

Obecný zákoník občanský (dále jen ABGB) nebo také všeobecný zákoník občanský (Allgemeines bürgerliches Gesetzbuch) byl vyhlášen 1. června 1811 císařským patentem Františka I. č. 946 Sb. z. s. Ve své době byl jedním z nejvýznamnějších občanskoprávních kodexů v Evropě a vytvořil jakýsi základ občanského práva a vzor pro občanskoprávní kodifikace, které následovali. Tento zákoník byl platný ve všech zemích rakouského císařství s výjimkou Uher, kde i nadále platilo právo uherské. Na území Československa platil v oblasti občanského práva do roku 1950 (v oblasti pracovního práva dokonce až do roku 1965) a v některých zemích platí dodnes (konkrétně se jedná o Rakousko a Lichtenštejnsko).

Tento zákoník lze na svou dobu považovat značně pokročilý, neboť pravidla v něm obsažená platila pro všechny obyvatele bez ohledu na jejich sociální postavení, vycházel z existence právního dualismu a římskoprávní učennosti.

Obecný zákoník občanský se věnoval vlastnickému právu v § 353 a násl. ABGB ustanovuje v § 353 o vlastnictví v objektivním smyslu, uvádí tedy, co může být ve vlastnictví.¹⁶ „*Vše, co někomu patří, všechny jeho věci hmotné i nehmotné, nazývají se jeho vlastnictvím.*“¹⁷ Předmětem vlastnictví tak může být každá věc, tj. každá majetková hodnota, které se zákonem poskytuje právní ochrana.¹⁸ § 354 stanoví, že „*vlastnictví, posuzované jako právo, jest oprávnění volně nakládati*

---

¹⁵ KINCL, J., URFUS, V. a SKŘEJPEK, M. *Římské právo*. Vyd. 2., dopl. a přeprac., v nakl. C.H. Beck vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 1995. xxii, 386 s. Beckovy právnické učebnice. ISBN 80-7179-031-1. str 182.

¹⁶ SEDLÁČEK, J. a SPÁČIL, J., ed. *Vlastnické právo*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. xxiv, 426, iv, 58, 79 s. Klasická právnická díla. ISBN 978-80-7357-758-2. str. 17.

¹⁷ Zákon č. 946/1811 Sb. *Obecný zákoník občanský*. § 353.

¹⁸ SEDLÁČEK, J. a SPÁČIL, J., ed. *Vlastnické právo*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. xxiv, 426, iv, 58, 79 s. Klasická právnická díla. ISBN 978-80-7357-758-2. str. 18.

s podstatou a užitky věci a vyloučiti z toho každého druhého“.¹⁹ Zde se jedná o subjektivní vymezení vlastnické právy a povinnostmi s ním spojenými. Práva vlastnícká nalezneme také v § 362, který udává výčet jednotlivých možností, které jsou vlastníckovi dány.²⁰ Konkrétně se jedná o právo se svým vlastnictvím volně nakládat, své věci podle své vůle užívat nebo je nechat nevyužité, může je zničit, zcela nebo z části přenést na jiné a v poslední řadě je může opustit. Ovšem § 363 a násl. stanoví omezení těchto práv, např. to, které zakazuje vlastníku věci při výkonu práv zasahovat do práv druhých apod. Konkrétní definici v ABGB (stejně jako v občanském zákoníku z roku 2012) nenajdeme.

Stejně jako v římském právu bylo vlastnictví a jeho nabývání vázáno několika podmínkami. Konkrétně se jednalo o způsobilý objekt (věci obchodovatelné) a způsobilý subjekt, který se presumoval a jeho nezpůsobilost musela být dokázána. Podobně jako v římském právu existovala omezení k věcem veřejným, které vlastnil stát či obce. Dokonce některé osoby mohly být ve vlastnictví omezeny. Mohlo se jednat o desertéry, řeholníky, kteří složili slib chudoby apod.

Nabytí vlastnického práva upravoval ABGB v § 380 a následující. Jak § 380 stanoví, bez právního způsobu (*modus acquirendi*) a titulu (*titulus acquirendi*) nebylo možné nabýt vlastnické právo k věci. Tyto dvě podmínky musely být splněny kumulativně. Titulem může být např. smlouva a modem předání věci. Dle profesora Randa ale tyto podmínky pro nabytí vlastnictví považoval za bezvýznamné, neboť podle něj je zapotřebí jiných právních skutečností, s jejichž existencí zákon spojuje vznik vlastnického práva.²¹ Stejný názor zastával i profesor Sedláček. Podle něj je toto ustanovení zcela doktrinální, které nemá žádný pozitivní význam.²² Způsoby nabývání vlastnického práva v ABGB můžeme rozdělit obdobně jako v římském právu na originární a derivativní. Mezi originární způsoby nabytí vlastnického práva řadíme okupaci (chycení zvířat, nabytí ostrova, nabytí kořisti, nabytí věcí opuštěných), nález pokladu, separaci (plodů, zvířat či dokonce hornin), upravení (zpracování) a spojení věcí movitých, akcesi (naplavení,

---

¹⁹ Zákon č. 946/1811 Sb. *Obecný zákoník občanský*. § 354.

²⁰ SEDLÁČEK, J. a SPÁČIL, J., ed. *Vlastnické právo*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. xxiv, 426, iv, 58, 79 s. Klasická právnícká díla. ISBN 978-80-7357-758-2. str. 87.

²¹ RANDA, A.; SPÁČIL, J. *Držba dle rakouského práva v pořádku systematickém: Právo vlastnické v pořádku systematickém*. Reprint původních vydání. Praha: ASPI publishing, 2008, xxviii, 188, xx. str. 92–93.

²² SEDLÁČEK, J. a SPÁČIL, J., ed. *Vlastnické právo*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. xxiv, 426, iv, 58, 79 s. Klasická právnícká díla. ISBN 978-80-7357-758-2. str. 206.

vystavění, osetí a osázení, oprava), expropriaci, vydržení pravé (usucapio), vydržení knihovní, promlčení a nabytí ostrovů v řekách splavných státem. U derivativních způsobů nabytí vlastnického práva rozlišujeme, zda se jednalo o věci movité či nemovité. V případě věcí movitých se jednalo o odevzdání (tradici), separaci plodů a universální sukcesi. U nemovitých věcí šlo především o odevzdání v případě knihovního vkladu, universální sukcese a soudní příklep.

2.3 Vlastnictví a jeho nabývání mezi lety 1950–2013

Se změnou politického režimu v poválečném období došlo k zásadním změnám v občanskoprávních vztazích a s přijetím nové Ústavy 9. května byla potřeba vytvoření nového občanského zákoníku zákon č. 141/1950 Sb. (dále jen SOZ). Dnes tento občanský zákoník také označujeme jako „střední“. Tento zákoník rozlišoval hned několik druhů vlastnictví (socialistické, osobní a soukromé²³), ale největší důraz kladl na socialistické vlastnictví, kterému se dostávalo větší právní ochrany. Knapp zastával názor, že římské občanské právo přežilo tři společenské éry (éru otrokářskou, feudální a kapitalistickou), neboť v historii různými revolucemi docházelo pouze k nahrazování jednotlivých vládnoucích vykořisťovatelských tříd (např. uvádí, že buržoázní revolucí byla vládnoucí vykořisťovatelská třída feudálů nahrazena vládnoucí třídou měšťáků). Po proletářské revoluci poté nastupuje k moci dělnická třída, která naopak vykořisťování ve společnosti odstraňuje, ruší soukromé vlastnictví a nahrazuje jej socialistickou formou vlastnictví.²⁴ Komunistickou ideologií bylo respektované tzv. individuální forma socialistického vlastnictví (osobní vlastnictví), které ovšem muselo odpovídat ideologickým kritériím.²⁵ Na rozdíl od obecného zákoníku občanského, kde se upřednostňovaly zájmy jednotlivce, se tak ve středním

---

²³ Střední zákoník definoval socialistické vlastnictví jako nedotknutelný zdroj bohatství a síly republiky a blahobytu pracujícího lidu, které má formu buď státního vlastnictví anebo formu vlastnictví družstevního. Do soukromého vlastnictví zařadil předměty domácí a osobní potřeby, rodinné domky a úspory nabyté prací (osobní majetek, který je nedotknutelný). Do soukromého vlastnictví, které bylo dosti utlačováno, patřily takové věci, jako zemědělskou půdu či tavební pozemky.

²⁴ KNAPP, V. *Vlastnictví v lidové demokracii: právní úprava vlastnictví v Československé republice*. 1. vyd. Praha: Orbis, 1952. 510 s. Socialistické právo. str. 12.

²⁵ BOBEK, M., MOLEK, P. a ŠIMÍČEK, V. *Komunistické právo v Československu: kapitoly z dějin bezpráví*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2009. 1005 s. ISBN 978-80-210-4844-7. str. 448.

zákoníku dostaly do popředí zájmy veřejnosti.²⁶ Příkladem může být § 199 písm. a), který stanoví, že; „*Věci, které nenáleží nikomu jinému, jsou ve vlastnictví státu, nemají-li cenu jen nepatrnou.*“ Oproti ABGB a římskému právu tento zákoník poněkud zredukoval originární způsoby nabytí vlastnického práva. Způsoby, které ponechal, byly nabytí ze zákona, výrokem úředním, vydržením a jinými způsoby (nabytí věcí, které nikomu nenáleží, věcí skrytých nebo ztracených, přírůstkem a zpracováním). Při pohledu na jednotlivá ustanovení je zcela zřejmé, že socialismus měl zajisté velký vliv na tvorbu tohoto zákoníku.²⁷

Po středním zákoníku následoval občanský zákoník z roku 1964 (zákon č. 40/1964 Sb. dále jen OZ). Cílem tohoto občanského zákoníku bylo reflektovat progresivní politický a hospodářský vývoj ve státě.²⁸ Tento občanský zákoník stanovil způsoby nabytí vlastnického práva v § 132 a následující. Konkrétně se jednalo o nabytí kupní, darovací nebo jinou smlouvou, děděním, rozhodnutím státního orgánu, ze zákona, vydržením, nálezem ztracené věci, zpracováním a v poslední řadě se jednalo o přírůstky a stavby na cizím pozemku. Tento zákoník můžeme na základě několika novelizací rozdělit do tří časových etap. První etapu tvoří období mezi léty 1964–1982, druhé období mezi léty 1982–1990 a třetí od roku 1991 do konce roku 2013. Nejdůležitější změny přišly po roce 1989, kdy došlo ke změně režimu. Změny nevyhovujícího občanského zákoníku vyřešily četné novely, z nichž nejrozsáhlejší byla novela z. č. 509/1991 Sb.

Svým způsobem se jednalo o návrat k římskoprávním kořenům a vlastnictví bylo opět vymezeno podle oprávnění vlastníka věc opustit, zničit, držet, užívat, požívat plody a užitky a nakládat s věcí dle své vůle v mezích zákona. Předmětem vlastnictví pak mohly být pouze věci v právním smyslu. Jednalo se především o věci hmotné, ovladatelné přírodní síly apod. Věci nehmotné jako jsou „práva“ bylo možné „mít“ v souladu s čl. 5 LZPS.²⁹ OZ byl platný do posledního dne roku 2013, kdy 1.1.2014 nabytí účinnosti nový občanský zákoník.

---

²⁶ VOJÁČEK, L., SCHELLE, K. a KNOLL, V. *České právní dějiny*. 2., upr. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010. 694 s. ISBN 978-80-7380-257-8. str. 572.

²⁷ Zákon č. 141/1950 Sb., občanský zákoník. *Digitální repozitář : Důvodová zpráva* [online]. Poslanecká sněmovna parlamentu České republiky. Dostupné z: http://psp.cz/eknih/1948ns/tisky/t0509_12.htm.

²⁸ BOBEK, M., MOLEK, P. a ŠIMÍČEK, V. *Komunistické právo v Československu: kapitoly z dějin bezpráví*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2009. 1005 s. ISBN 978-80-210-4844-7. str. 455.

²⁹ FIALA, J., KINDL, M., a kol. *Občanský zákoník*. Komentář. I. Díl. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2009, ISBN 978-80-7357-395-9. s. 362.

3 Základní pojmy

3.1 Věcná práva

Důležitou částí občanského práva tvoří věcná práva (*iura in rem*), neboť mají zásadní společenský a právní význam. Právní úpravu pak nalezneme v části třetí, v hlavě druhé, zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, pod označením „Absolutní majetková práva“. Z toho můžeme dovodit, že pokud zákon nestanoví jinak, působí věcná práva vůči všem osobám (*erga omnes*). Zákon tím tak zároveň ukládá povinnost všem ostatním subjektům nerušit oprávněného v jeho právech. Dále zákon stanoví, která práva mají absolutní povahu (*numerus clausus*). Můžeme říci, že absolutní majetková práva tak tvoří jakýsi protipól právům relativním, které působí pouze *inter partes*. Příkladem majetkových relativních práv je právo závazkové.

Právní úprava věcných práv je kogentní ve vztahu k třetím osobám. To znamená, že odlišné ujednání stran působí pouze mezi těmito stranami (*inter partes*) a na třetí strany tak tato ujednání nemají vliv.

Obecně můžeme říci, že věcná práva jsou taková práva, která se vztahují k určitým věcem a v některých právních řádech se také setkáváme s označením práva k věcem reálným čili reálně existujícím.³⁰

Právní úprava věcných práv nám také odpovídá na otázky jako; komu věc patří, kdo s ní může disponovat nebo kdo ji může ovládat.

Hlavní podstatou věcných práv je, že oprávněné osoby mohou samy prostřednictvím těchto práv vykonávat tzv. přímé neboli bezprostřední právní panství nad individuálně určenou věcí bez zprostředkování jinou osobou. Nesmíme ale zapomenout na to, že výkon těchto práv musí být vždy v mezích zákona.

Obsah právního panství můžeme určit dvěma způsoby; všeobecně (vlastnické právo) a zvláště (věcná práva k věci cizí). O všeobecný způsob se jedná tehdy, kdy oprávněná osoba neboli vlastník je oprávněn v mezích zákona s věcí dle své vůle (libovolně), jakýmkoliv způsobem, a tedy co nejobsáhleji,

---

³⁰ HURDÍK, J. a kol. *Občanské právo hmotné: obecná část: absolutní majetková práva*. 3. aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2018. 302 stran. ISBN 978-80-7380-718-4. str. 191.

nakládat. V druhém případě může jít o zvláštní způsob, kdy je osoba oprávněna jen k určitému zvlášť vymezenému (částečnému) nakládání s věcí (např. pouze k přechodu přes cizí pozemek).³¹

Základními rysy věcných práv jsou jejich absolutní povaha (tedy jejich působnost vůči všem osobám), nikdo nesmí zasahovat do práv oprávněného (*non facere*), tj. zdržet se vlastního aktivního chování k věci, anebo strpět chování osoby oprávněné z věcného práva, jejich předmětem jsou pouze věci v právním smyslu a věcná práva jsou neoddělitelně spjata s danou věcí.

Věcná práva běžně dělíme do dvou skupin. První skupinu tvoří tzv. práva k věci vlastní (*iura in re sua – propria*), kam tradičně spadá vlastnické právo nebo právo spoluvlastníků. Druhou skupinu věcných práv pak tvoří práva k věci cizí (*iura in re aliena*). Do této skupiny věcných práv patří např. právo stavby, věcná břemena, zástavní a podzástavní právo atd.

3.2 Vlastnické právo

3.2.1 Pojem vlastnického práva

Jak již bylo zmíněno, vlastnické právo je právem věcným, jehož předmětem jsou věci v právním smyslu. Vlastnické právo tvoří velice důležitou část soukromého práva a můžeme říci, že se jedná o nejvýznamnější věcné právo. Jelikož vlastnické právo spadá pod práva věcná, platí pro ně také jejich absolutní povaha.

Vlastnické právo patří mezi jedno z přirozených práv a dostává se mu náležité právní ochrany celým právním řádem České republiky. Např. je chráněno ústavním pořádkem České republiky, konkrétně se jedná o čl. 11 Listiny základních práv a svobod (dále také jen LZPS), který říká, že každý má právo vlastnit majetek a o čl. 36 LZPS, který zakotvuje možnost každého se domáhat stanoveným postupem svého práva, a tedy i práva vlastnického, u nezávislého a nestranného soudu nebo u jiného orgánu veřejné moci. Dále OBCŽ v § 12 stanoví; „Každý, kdo

---

³¹ DVOŘÁK, J. a kol. *Občanské právo hmotné*. Díl třetí, Věcná práva. Vydání první. Praha: Wolters Kluwer, 2015. 225 stran. ISBN 978-80-7478-935-9. str. 19.

se cítí ve svém právu zkrácen, může se domáhat ochrany u orgánu vykonávající veřejnou moc (dále jen „orgán veřejné moci“). Není-li v zákoně stanoveno něco jiného, je tímto orgánem veřejné moci soud.“³² V § 14 OBČZ uvádí, že každý si může přiměřeným způsobem ke svému právu pomoci sám neboli tzv. svépomocí tehdy, je-li z dané situace zřejmé, že zásah veřejné moci by přišel pozdě. Vlastnickému právu poskytuje ochranu také § 614, který zakotvuje nepromlčitelnost vlastnického práva, a § 1040 odstavec 1 OBČZ, který v odstavci 1 stanoví „Kdo věc neprávem zadržuje, může být vlastníkem žalován, aby ji vydal.“³³ Dodatkový protokol k úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod stanoví v čl. 1, že všechny osoby, fyzické nebo právnické, mají právo pokojně užívat svůj majetek a že nikdo nesmí být zbaven svého majetku. Ovšem nesmíme zapomenout, že v případě veřejného zájmu může být vlastnické právo za podmínek stanovených zákonem a obecných zásad mezinárodního práva omezeno.

Naopak právní ochrana není poskytnuta tomu, kdo svým jednáním zneužívá vlastnické právo na újmu práv druhých, anebo v rozporu se zákonem chráněnými zájmy. V tomto případě nemůžeme říci, že se jedná o výkon vlastnického práva.

I když se to na první pohled nemusí zdát, definovat pojem „vlastnické právo“ není jednoduché. Dokonce ani římským právníkům se nepodařilo definovat tento pojem uceleně a všeřikající formou, a zastávali spíše i dnes aktuální zásadu „*Omnis definitio in iure periculosa est*“. Tato zásada znamená, že každá definice v právu je nebezpečná, neboť téměř vždy je možné ji nějakým způsobem vyvrátit. Obecně lze říci, že vlastnické právo označujeme jako přímé panství konkrétně určené osoby nad určitou věcí.³⁴

Vlastnické právo můžeme také vymežit pomocí demonstrativního výčtu dílčích oprávnění, které známe již z římského práva. V první řadě se jedná o právo věc dle své vůle a v mezích zákona ovládat, zejména ji držet, užívat, požívat a nakládat s ní nezávisle na moci kohokoli jiného (*ius possidendi, ius utendi et fruendi et uis abutendi*). Nelze konstatovat, že tato definice platí za všech okolností.

---

³² Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. § 12.

³³ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. § 1040 odst. 1.

³⁴ HURDÍK, J. a kol. *Občanské právo hmotné: obecná část: absolutní majetková práva*. 3. aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2018. 302 stran. ISBN 978-80-7380-718-4. str. 194.

Vlastníkem může být i osoba, která tato oprávnění nemá, např. se může jednat o osobu nesvéprávnou.³⁵

Z výše uvedeného vyplývá, že „subjekt, který je oprávněn z věcného práva, má přímé a bezprostřední panství nad věcí a nikoho jiného, na rozdíl od práv obligačních, k realizaci svých práv nepotřebuje“.³⁶

Důvodová zpráva k občanskému zákoníku definuje pojem „vlastnické právo“ jako subjektivní právo vlastníka k předmětu tohoto práva. Předmětem vlastnického práva je pak „vlastnictví“, tedy souhrn majetkových kusů, k nimž má určitá osoba vlastnické právo.

V důvodové zprávě k občanskému zákoníku je uvedeno, že osnova se vyhýbá snaze definovat vlastnické právo. Definice těchto pojmů nenáleží do zákona, neboť se jedná o choulostivé téma a pokusy definovat vlastnické právo bývají ideologizovány.³⁷ Zákon tak zdůrazňuje pouze nesporné, obecně akceptované a podstatné rysy vlastnického práva, kterými jsou nezávislost, jednotnost, úplnost, elasticita a trvalost.

Nezávislost vlastnického práva chápeme tak, že vlastník může nakládat s předmětem svého vlastnického práva volně, to znamená přímo a svojí mocí, která je nezávislá na moci kohokoliv jiného. Je potřeba mít na paměti, že vlastník je ve výkonu svého vlastnického práva vždy omezen zákonem a subjektivními právy jiných osob.

Jednotnost vlastnického práva je dána spojením její pozitivní a negativní stránky. Pozitivní stránka představuje právo vlastníka nakládat s věcí z pravidla dle libosti jakýmkoliv způsobem. Negativní stránka vlastnického práva umožňuje vlastníku věci zabránit každému jinému, aby jeho věc užíval nebo na ni jinak působil (*ius exclusionis*).³⁸

Úplnost vlastnického práva pak chápeme tak, že vlastník má oprávnění nakládat se svým vlastnictvím volně, tj. že může na svoji věc působit nebo nepůsobit, jak je mu libo, a jiné působení vyloučit.³⁹

---

³⁵ SPÁČIL, J. a kol. *Občanský zákoník III. Věcná práva (§976–1474)*. Komentář. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2013, 1276s. ISBN 978-80-7400-499-5. s. 135.

³⁶ KINDL, M. a kol. *Občanský zákoník: praktický komentář*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2019. 2 svazky (991; 937 stran). ISBN 978-80-7380-742-9. str. 639.

³⁷ Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., *občanský zákoník*. K § 1012.

³⁸ Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., *občanský zákoník*. K § 1012.

³⁹ Tamtéž.

Může se stát, že některé z těchto dílčích oprávnění odpadne jednotlivě (např. dá-li vlastník svou věc do nájmu nebo do výpůjčky), či odpadnou všechna v celku (např. při prohlášení konkursu). To ovšem nemá vliv na existenci ani na trvání vlastnického práva, neboť pomínou-li tato omezení, vlastnické právo se obnoví do původního rozsahu, čímž je podmíněna elasticita vlastnického práva. Právo tedy nezanikne, pozbude-li vlastník právo věc užívat, držet, požívat či jiné ze svých dílčích oprávnění, neboť k zániku vlastnického práva může dojít pouze z některého zákonného důvodu a tím je dána jeho trvalost.

Zákonnou úpravu výše uvedeného pak v souhrnu nalezneme v § 1012 OBČZ; „Vlastník má právo se svým vlastnictvím v mezích právního řádu libovolně nakládat a jiné osoby z toho vyloučit. Vlastníku se zakazuje nad míru přiměřenou poměrům závažně rušit práva jiných osob, jakož i vykonávat takové činy, jejichž hlavním účelem je jiné osoby obtěžovat nebo poškodit.“⁴⁰

3.2.2 Omezení a vyvlastnění vlastnického práva

Vlastník tedy může být v některých oprávněních omezen, popřípadě může část svých oprávnění či všechny pozbyt. Nutné je podotknout, že „i při případném pozbytí všech oprávnění, kdy vlastníku zbude pouze tzv. holé vlastnictví (*nuda proprietas*), však nepřestává být vlastníkem věci“.⁴¹ OBČZ se této problematice věnuje v § 1012 a následující a omezuje vlastnické právo vlastníka tak, aby jeho výkon nebyl na újmu dalším osobám. Ústavním základem těchto omezení je pak čl. 11 odst. 3 Listiny, podle kterého vlastnictví zavazuje a nesmí být zneužito na újmu práv druhých anebo v rozporu se zákonem chráněnými obecnými zájmy. Výkon tohoto práva nesmí poškozovat lidské zdraví, přírodu a životní prostředí nad míru stanovenou zákonem.

§ 1012 OBČZ pak stanoví meze výkonu vlastnického práva. „Vlastníku se zakazuje nad míru přiměřenou poměrům závažně rušit práva jiných osob, jakož i vykonávat takové činy, jejichž hlavním účelem je jiné osoby obtěžovat nebo poškodit.“⁴² Porušením tohoto omezení by se tedy nejednalo o výkon vlastnického

---

⁴⁰ Zákon č. 89/2012 Sb., *Občanský zákoník*. § 1012.

⁴¹ KINDL, M. a kol. *Občanský zákoník: praktický komentář*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2019. 2 svazky (991; 937 stran). ISBN 978-80-7380-742-9. str. 644.

⁴² Zákon č. 89/2012 Sb., *Občanský zákoník*. § 1012.

práva jako takového, nýbrž o jeho zneužití ve smyslu § 8, které nepoživá právní ochranu. (Např. se může jednat o obtěžování hlučnou hudbou, padání listů na sousední pozemek, neustálý štěkot psa atd.)

V následujících paragrafech jsou uvedena konkrétní omezení vlastnického práva. Jedná se o zákaz imisí týkající se chovu zvířat a pěstování rostlin, úpravou pozemku, stavebních prací na sousedním pozemku a užívání cizího prostoru.

„Soukromé právo tak vytyčením hranic výkonu vlastnického práva, právními možnostmi jeho ochrany a odpovídajícími procesními předpisy přispívá k naplňování žádoucího stavu společnosti – k obecnému a žádoucímu klidnému soužití osob ve společnosti.“⁴³

Výjimečným zásahem do vlastnického práva je pak vyvlastnění. Jedná se o nucené omezení vlastnického práva, jehož Ústavní základ nalezneme v čl. 11 odst. 4 Listiny, podle kterého je vyvlastnění nebo nucené omezení vlastnického práva možné pouze ve veřejném zájmu, a to na základě zákona a za náhradu. Jinak řečeno vyvlastněním rozumíme nucené odejmutí vlastnického práva ve veřejném zájmu s právními účinky *ex nunc*. Povinnost náhrady vyvlastňovacího orgánu původnímu vlastníku vyvlastněné věci je odlišností vyvlastnění od konfiskace majetku.⁴⁴

3.3 Vlastnictví

Vlastnictví je objekt vlastnického práva v užším slova smyslu. Vymezení tohoto pojmu nalezneme v § 1011 OBČZ, který stanoví, že předmětem vlastnictví je vše, co někomu patří. Všechny jeho hmotné a nehmotné věci jsou jeho vlastnictvím. Toto ustanovení bylo převzato z ABGB, který výslovně říká, že věci je „vše, co někomu náleží, všechny jeho hmotné nebo nehmotné věci, slují jeho vlastnictví“.⁴⁵ Vedle věcí hmotných a nehmotných mají své specifické místo ovladatelné přírodní síly, které se dle § 497 OBČZ považují za věci hmotné pouze v tom případě, jestliže se s nimi dá obchodovat.

⁴³ *Občanský zákoník: komentář*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2014. 6 sv. Komentáře Wolters Kluwer. Kodex. Rekodifikace. ISBN 978-80-7478-369-2. str. 71.

⁴⁴ KLÍMA, K. *Ústavní právo*. 1. vyd. Dobrá Voda: Aleš Čeněk, 2002. 782 s. Právnické učebnice. ISBN 80-86473-20-1. s. 599-600. (nález 131/94).

⁴⁵ Zákon č. 946/1811 Sb., *Obecný zákoník občanský*. § 353.

Jednodušeji řečeno, předmětem vlastnictví je tedy „věc“ v právním smyslu. Definici věci nalezneme v § 489 OBČZ, který ji definuje. Věcí je podle něj vše, co je rozdílné od osoby a slouží k potřebě lidí. Téměř totožnou definici stanovil i ABGB. Sedláček uvádí, že rozlišení věci od osoby je reakcí na nevolnictví, které bylo zrušeno chvíli před přijetím obecného zákoníku občanského.⁴⁶ Zároveň platí, že věc musí být ovladatelná člověkem, aby mohla být věcí v právním smyslu. I toto ustanovení bylo převzato z ABGB.

OBČZ také stanoví, co věcí není. Např. se může jednat o živá zvířata, předmět, který je součástí jiné věci (např. parkoviště není věcí, nýbrž součástí pozemku) nebo lidské tělo a jeho části. Nutno podotknout, že „*občanský zákoník přesto dispozice i s přirozenými částmi těla živých lidí připouští. Například ty, jež lze bez znečitlivění oddělit a jež se přirozeně obnovují (tedy vlasy, vousy, nehty a zřejmě i krev) lze jinému (podle § 112) přenechat za úplatu i bezúplatně a platí ohledně nich fikce (hledí se na ně), že jde o movité věci*“.⁴⁷

Naopak věcí mohou být i takové hmotné předměty, které nejsou nijak užitečné, ale výslovně to o nich stanoví zákon. Může se např. jednat o odpad, který je potřeba zlikvidovat.

OBČZ v § 489 stanoví, co „věcí“ je a určuje tak obsah tohoto pojmu. Jedná o tzv. pozitivní vymezení věci (odlišnost od osoby a způsobilost uspokojovat lidské potřeby). Naopak v § 494 a následující OBČZ stanoví, co věcí není (např. o lidské tělo a jeho části, živé zvíře atd.). Zde se jedná o negativní vymezení věci.

3.4 Vztah vlastnického práva a vlastnictví

Pojmy „vlastnické právo“ a „vlastnictví“ není snadné definovat, neboť právní teorie a právní předpisy nestanovují jasně danou definici těchto pojmů, ani rozdíl mezi nimi. Na tyto pojmy můžeme nahlížet v širším a užším slova smyslu.

Jakousi alespoň částečně uspokojivou odpověď nalezneme v občanském zákoníku, konkrétně v § 1011 a § 1012 a dále v důvodové zprávě k těmto

---

⁴⁶ SEDLÁČEK, J. a SPÁČIL, J., ed. *Občanské právo československé: všeobecné nauky*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. xxiv, ii, 299 s. Klasická právnícká díla. ISBN 978-80-7357-758-2. str. 202.

⁴⁷ KINDL, M. a kol. *Občanský zákoník: praktický komentář*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2019. 2 svazky (991; 937 stran). ISBN 978-80-7380-742-9. str. 299.

paragrafům. § 1011 v odstavci 1 vymezuje vlastnické právo v objektivním smyslu, tzn. z hlediska, co je jeho předmětem, tedy co může být ve vlastnictví. § 1012 OBČZ stanoví, že pojmem „vlastnické právo“ označujeme subjektivní právo vlastníka k předmětu tohoto práva. Předmětem vlastnického práva je tedy vlastnictví. Jedná se o subjektivní vymezení pojmu vlastnického práva.

Již ABGB rozlišoval vlastnictví v objektivním a subjektivním smyslu. Vlastnictví v objektivním smyslu definoval v § 353 jako vše, co k někomu náleží, všechny jeho hmotné nebo nehmotné věci, slují jeho vlastnictví. V § 353 se dále dočteme, že vlastnictví v subjektivním smyslu je vlastnictví, jako právo posuzováno. Jedná se o oprávnění s podstatou a užitky věci podle své vůle nakládati a každého jiného z toho vyloučiti.⁴⁸

Definici těchto pojmů a následné stanovení rozdílů mezi nimi více méně ztěžuje i to, že český právní řád někdy vnímá tyto pojmy jako synonyma, a dokonce se v řadě právních předpisů tyto pojmy i zaměňují. I přesto, že dochází k záměně těchto pojmů, chápeme záměr zákonodárce a jsme si vědomi odlišnosti těchto pojmů.

Z důvodové zprávy k občanskému zákoníku z roku 2012 můžeme vyvodit, že dnešní právní úprava se vrátila k užšímu pojetí pojmů „vlastnického práva“ a „vlastnictví“. Pod pojmem „vlastnické právo“ rozumíme subjektivní právo vlastníka k předmětu tohoto práva, který označujeme jako „vlastnictví“. Nynější platný OBČZ tak nezaměňuje pojmy „vlastnictví“ a „vlastnické právo“, jak tomu bylo v OZ (např. v § 125, 132 nebo v § 133). Pojmem vlastnictví označuje předmět vlastnického práva, tedy souhrn jednotlivých majetkových kusů, k nimž má určitá osoba vlastnické právo.⁴⁹

3.5 Vlastnické právo v Listině základních práv a svobod

Jak již bylo shora uvedeno, vlastnické právo je jedním z lidských práv a zároveň základním subjektivním občanským právem, kterému je poskytnuta

---

⁴⁸ Zákon č. 946/1811 Sb. *Obecný zákoník občanský*. § 353.

⁴⁹ Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., *občanský zákoník*. K § 1012.

náležitá právní ochrana. Nejsilnější právní ochranu poskytuje vlastnickému právu čl. 11 LZPS.⁵⁰

V odst. 1 čl. 11 se dočteme, že každý má právo vlastnit majetek. Vlastnické právo má stejný zákonný obsah a ochranu a dědictví se zaručuje. Z nálezů ústavního soudu je patrné, že tento odstavec je směřován především k zákonodárcům, aby nezapomínali na to, že z vlastnického práva nelze nikoho vyloučit. Dále nesmíme zapomínat na potřebnost chápat tento odstavec tak, že toto právo pouze deklaruje.⁵¹

Čl. 11 odst. 2 stanoví, který majetek je nezbytný k zabezpečování potřeb celé společnosti, rozvoje národního hospodářství a veřejného zájmu a smí být jen ve vlastnictví státu, obce nebo určených právnických osob. Dále uvádí, že zákon může také stanovit, že určité věci mohou být pouze ve vlastnictví občanů nebo právnických osob se sídlem v České a Slovenské Federativní Republice. Z tohoto odstavce lze dovodit, že jím LZPS rozděluje vlastnické právo na právo soukromé a veřejné.

Čl. 11 odst. 3 stanoví, že vlastnictví zavazuje a nesmí být zneužito na újmu práv druhých anebo v rozporu se zákonem chráněnými obecnými zájmy, výkon vlastnického práva nesmí poškozovat lidské zdraví, přírodu a životní prostředí nad míru stanovenou zákonem.

Čl. 11 odst. 4 se týká nejzávažnějšího zásahu do tohoto ústavou garantovaného práva. Jedná se o vyvlastnění nebo nucené omezení vlastnického práva, které je možné pouze ve veřejném zájmu, a to na základě zákona a za náhradu. Speciálním zákonem je pak zákon č. 184/2006 Sb., o vyvlastnění.⁵²

Je potřeba mít na paměti, že LZPS používá pojem majetek, pod kterým rozumíme „*souhrn majetkových hodnot (věcí, pohledávek, jiných práv a hodnot ocenitelných peněží) příslušící určitému subjektu*“.⁵³ Definici tohoto pojmu nalezneme také v § 495 OBČZ, který říká, že majetek je souhrn všeho, co patří určité osobě, a zároveň tento pojem odlišuje od pojmu jmění, do kterého spadají

---

⁵⁰ Usnesení č. 2/1993 Sb., předsednictva České národní rady o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky, Listina základních práv a svobod.

⁵¹ Nález ze dne 1. února 1994 sp. zn. III. ÚS 23/93 nebo nález ze dne 28. června 2006, sp. zn. III. ÚS 27/06.

⁵² Zákon č. 184/2006Sb., *o odnětí nebo omezení vlastnického práva k pozemku nebo ke stavbě (zákon o vyvlastnění)*.

⁵³ HENDRYCH, D. a kol. *Právní slovník*. 3., vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. xxii, 1459 s. Beckovy odborné slovníky. ISBN 978-80-7400-059-1.

také dluhy dané osoby. Dá se tedy říci, že pojmy majetek a vlastnictví jsou ve své podstatě to samé, neboť v obou případech jde o vše, co někomu patří.

3.6 Způsoby nabývání vlastnického práva

Jedním z dílčích oprávnění vlastníka je nakládat s věcí dle svého uvážení a v mezích zákona. To zahrnuje i možnost vlastníka disponovat se svým vlastnickým právem dle svého mínění. Nabývání a pozbývání vlastnického práva je přirozenou součástí života všech a je zcela jasné, že naše společnost by se bez tohoto institutu neobešla. Proto si problematika nabývání vlastnického práva zaslouží náležitou právní úpravu. Právní úprava se tedy snaží reagovat na tuto problematiku vytvořením pravidel pro nabývání vlastnického práva a poskytnutí právní ochrany.

O nabytí vlastnického práva se jedná, když se určitá osoba stává vlastníkem věci, která mu nepatřila. Tuto věc mohl získat od někoho jiného, nebo se jednalo o věc, která nikomu nepatřila, a byla tak věcí ničí neboli *res nullius*.⁵⁴

Pro vznik vlastnického práva k určité věci (ať hmotné či nehmotné) je důležité, aby zde byly určité právní okolnosti, které podmiňují vznik tohoto práva. Způsobů, jakými lze nabýt vlastnické právo, je hned několik.

V první řadě je potřeba si uvědomit, kdo může nabývat vlastnické právo. Jak již bylo řečeno, předmětem vlastnictví jsou věci, které slouží potřebě osob. Z toho můžeme dovodit, že vlastnické právo k věcem mohou nabývat pouze osoby fyzické nebo právnické. Nabývání vlastnického práva pak dělíme podle toho, jestli jeho převod probíhá mezi živými (*inter vivos*) anebo pro případ smrti (*mortis causa*). V případě nabytí vlastnického práva „*mortis causa*“ se jedná především o dědění (např. závětí, odkazem nebo darováním pro případ smrti). Jelikož dědické právo je v občanském zákoníku upraveno samostatně, v této práci se tomuto tématu věnovat nebudeme.

Dělení způsobů nabývání vlastnického práva „*inter vivos*“ je hned několik. Můžeme jej dělit podle právního postavení předchůdce nabyvatele vlastnického

---

⁵⁴ *Občanský zákoník: komentář*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2014. 6 sv. Komentáře Wolters Kluwer. Kodex. Rekodifikace. ISBN 978-80-7478-369-2. str. 141.

práva, zda již existovalo vlastnické právo k nabývané věci a v poslední řadě dělíme způsoby nabytí vlastnického práva na originární a derivativní.

V prvním případě se jedná o právní důvody pro nabytí vlastnického práva. Jsou jimi nabytí vlastnického práva ze zákona (zde se jedná o výjimečný způsob nabytí vlastnického práva), právní skutečnosti, které jsou závislé na lidské vůli (právní jednání, např. smlouva kupní, darovací atd., konstitutivní rozhodnutí soudu nebo jiného orgánu veřejné moci, vytvoření věci) a právní skutečnosti, které jsou nezávislé na lidské vůli. Příkladem může být vlétnutí včel do cizího úlu nebo naplavení zeminy vodním tokem.

Podle toho, zda existovalo vlastnické právo k nabývané věci, rozlišujeme absolutní nabytí vlastnického práva a relativní nabytí vlastnického práva. Absolutní nabytí vlastnického práva je situace, kdy věc jako samostatný předmět vlastnického práva neexistovala. V tomto případě se může jednat např. o plod jako součást plodonosné věci, který se teprve oddělením stává věcí samostatnou a tím i předmětem vlastnictví. Dále se může jednat o situaci, kdy sice věc již existovala, ale nikomu nepatřila. Zákon v tomto případě zmiňuje zvířata, která sice nejsou považována za věci v právním smyslu, ale zákon o nich hovoří jako o zvířeti bez pána. Jedná se buď o ulovení zvířete nebo přisvojení opuštěného zvířete (tzv. okupaci). O relativní nabytí vlastnického práva se pak jedná v případech, kdy nabyvatel nabývá vlastnické právo od jiného vlastníka. To má za následek, že dosavadní vlastník (auctor) jím přestává být a vlastníkem se tak stává nabyvatel (sukcesor).⁵⁵

Posledním dělením způsobů nabytí vlastnického práva jsou originární a derivativní způsoby nabytí vlastnického práva. Originární nabytí vlastnického práva může být jak absolutní, tak i relativní. O absolutní nabytí vlastnického práva se může jednat v případě přivlastnění věci, přisvojení zvířete bez pána nebo vytvoření věci vlastní. Relativní může být v případech, kdy vlastnické právo není „*auctorem*“ na „*sukcesora*“ převáděno, nýbrž na nabyvatele přechází, čímž dochází k zániku vlastnického práva původního vlastníka a k nabytí vlastnického práva vlastníka nového. Příkladem může být stavba, zpracování, smísení cizí věci atd. Derivativním nabytím vlastnického práva pak nabyvatel odvozuje své vlastnické

---

⁵⁵ DVOŘÁK, J. a kol. *Občanské právo hmotné*. Díl třetí, Věcná práva. Vydání první. Praha: Wolters Kluwer, 2015. 225 stran. ISBN 978-80-7478-935-9. str. 49.

právo od právního předchůdce na základě projevu vůle, tedy právního jednání předchůdce i nabyvatele. Jedná se o převod vlastnického práva např. smlouvou.

V odborné literatuře se můžeme setkat s dělením způsobů nabývání vlastnického práva podle dalších kritérií, např. zda je nabytí vlastnického práva za úplatu či nikoliv. V tomto případě pak mluvíme o nabytí mediátní a imediátní.⁵⁶

Určitě stojí za zmínku vysvětlit rozdíl mezi převodem a přechodem práv. Zatím co pro převod práv je důležitá shoda vůlí všech stran k převodu vlastnického práva z „auctora“ na „sukcesora“, při přechodu vlastnického práva tato vůle chybí.⁵⁷

Nesmíme zapomenout na to, že s přechodem práv přecházejí na nabyvatele také povinnosti, které jsou spojené s danou věcí. § 1106 OBČZ výslovně říká, že „*kdo nabude vlastnické právo, nabude také práva a povinnosti s věcí spojená*“.⁵⁸ V následujících paragrafech se dočteme, že ten, kdo nabude vlastnické právo k věci, přejímá také její závady, pokud o těchto závadách věděl nebo vědět mohl. Nabyvatel vždy rovněž přejímá závady, které jsou zjistitelné z veřejného seznamu a jiné závady, o kterých věděl nebo mohl vědět. Závady, které nepřejdou, zanikají.

Na závěr je třeba se zmínit o právním nástupnictví (posloupnost sukcese), o které jde v případech jak převodu práva, tak i jeho přechodu. Může se jednat nejen o převod nebo přechod vlastnického práva, ale i jiných majetkových hodnot, které nastávají při dědění.

Právní nástupnictví můžeme rozlišovat na singulární a univerzální. O singulární sukcesi se jedná tehdy, kdy právní nástupce nabývá jedno či více konkrétně určených práv od svého právního předchůdce na základě smlouvy, anebo na základě odkazu neboli legátu v právu dědickém. Naopak k univerzální sukcesi dochází tehdy, kdy právní nástupce nabývá všechna práva, určitý celek nebo podíl na takovém celku bez konkrétního určení věci, resp. práv (popř. i všechny závazky) svého právního předchůdce.⁵⁹ Příkladem univerzálního sukcesora pak může být např. dědic.

---

⁵⁶ PETR, B. *Nabývání vlastnictví originárním způsobem*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2011, 197 s. ISBN 978-80-7400-332-5. s. 14.

⁵⁷ KNAPP, V. *Teorie práva*, 1. Vyd. Praha. C. H. Beck, 2014. 247 s. ISBN 80-7179-028-1. s. 52.

⁵⁸ Zákon č. 89/2012 Sb., *Občanský zákoník*. § 1106.

⁵⁹ DVOŘÁK, J. a kol. *Občanské právo hmotné*. Díl třetí, Věcná práva. Vydání první. Praha: Wolters Kluwer, 2015. 225 stran. ISBN 978-80-7478-935-9. str. 70.

V této práci se budeme zabývat dle mého názoru nejvýznamnějším a nevíce používaným členěním způsobu nabytí vlastnického práva na originární a derivativní.

4 Derivativní způsoby nabytí vlastnictví

4.1 Obecně k derivativním způsobům nabytí vlastnického práva

Derivativním, nebo také odvozeným nabytím vlastnického práva nabyvatel odvozuje své vlastnické právo od dosavadního vlastníka na základě projevů vůle (právního jednání předchůdce i nabyvatele). V tomto případě se jedná o nabytí vlastnického práva na základě smlouvy, díky které dochází k převodu vlastnického práva. Může se jednat o kupní nebo darovací smlouvu, prodej zboží v obchodě, směnu atd. Zvláštním případem pak může být např. smlouva o zajišťovacím převodu práv, vypořádání zaniklého společného jmění manželů nebo dohoda o zrušení a vypořádání spoluvlastnictví. Jinak řečeno převod je základním způsobem derivativního nabytí vlastnického práva.

Nabytí vlastnického práva je upraveno řadou právních předpisů a zároveň je ovládáno mnoha principy. Mezi ně patří např. princip tradiční, který spočívá v nauce o titulu a modu.⁶⁰ Titulem (*iustus titulus*) rozumíme právní důvod, kterým je smlouva, díky které dochází k převodu vlastnického práva. Modem pak rozumíme vlastní způsob nabytí právního panství nad věcí. Z toho vyplývá, že převod vlastnického práva tradicí je tzv. dvoufázový. V první fázi vzniká uzavřením smlouvy stranám povinnost směřující k převodu vlastnického práva (má tzv. obligační účinky) a v druhé fázi musí dojít k převodu držby převáděné věci. V tomto případě také musíme rozlišovat, zda se jedná o převod movité nebo nemovité věci. V případě věcí movitých je modem již zmíněná tradice. U věcí nemovitých, které jsou evidované v katastru nemovitostí, je modem intabulace neboli zápis vlastnického práva do katastru nemovitostí. Intabulace je právní skutečnost, která je potřebná pro převod vlastnického práva.

Dalším principem je princip konsenzuální. V tomto případě dochází k převodu vlastnického práva k věci již samotnou smlouvou, kdy tato smlouva má účinky jak obligační, tak věcněprávní. Nabytí vlastnického práva tak přechází účinností smlouvy. Nelze opomenout fakt, že zde nezáleží na tom, u koho se v daném okamžiku věc nachází, nebo došlo-li k zaplacení kupní ceny.

---

⁶⁰ DVOŘÁK, J. a kol. *Občanské právo hmotné*. Díl třetí, Věcná práva. Vydání první. Praha: Wolters Kluwer, 2015. 225 stran. ISBN 978-80-7478-935-9. str. 65.

Posledním principem je princip registrační. Tento princip se uplatní u převodu vlastnického práva k nemovité věci, která je zapsána do katastru nemovitostí. Nevýhodou tohoto principu je prodleva mezi uzavřením smlouvy a nabytím vlastnického práva k dané nemovité věci. Strany jsou sice smlouvou vázány, ale vlastnické právo nabude nabyvatel až později. Také se jedná o dvoufázový převod vlastnictví. Právním titulem je zde smlouva směřující k převodu vlastnického práva k nemovitostem. Zde ovšem smlouvou nedochází k převodu vlastnického práva, jelikož tato smlouva má pouze účinky obligační, nikoliv převodní. To znamená, že dosavadní vlastník se pouze zavázal k dalšímu právnímu jednání, kterým převede vlastnické právo k nemovitosti na nabyvatele. Musí zde tedy existovat ještě právní způsob převodu vlastnictví (*modus acquirendi domini*), jímž je v tomto případě intabulace vlastnického práva do katastru nemovitostí.

4.2 Převod vlastnického práva

Právní úpravu derivativních způsobů nabytí vlastnického práva upravují § 1099 až § 1105 OBČZ a v následujících paragrafech nalezneme ustanovení, která se týkají společných pravidel pro převod a přechod vlastnického práva. O derivativním nabytí vlastnického práva lze obecně říci, že každý převod vlastnického práva je derivativním nabytím vlastnického práva, opačně to však neplatí. Příkladem může být dědic, který sice odvozuje své vlastnické právo od zůstavitele, ovšem jeho vůle zde chybí. V tomto případě se pak jedná o přechod vlastnického práva.

§ 1099 OBČZ stanoví, že „*vlastnické právo k věci určené jednotlivě se převádí už samotnou smlouvou k okamžiku její účinnosti, ledaže je jinak ujednáno nebo stanoveno zákonem*“.⁶¹ „*Koncepce § 1099 sleduje konsenzuální princip, nicméně to nic nemění na stavu, že se jedná o pravidlo všeobecně použitelné a dispozitivní.*“⁶²

Z tohoto ustanovení je zřejmé, že strany si mohou ujednat odložení či stanovit podmínky účinnosti smlouvy. Neměli bychom opomenout § 2132

⁶¹ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. § 1099.

⁶² *Občanský zákoník: komentář*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2014. 6 sv. Komentáře Wolters Kluwer. Kodex. Rekodifikace. ISBN 978-80-7478-369-2. str. 265.

OBČZ, který umožňuje prodávajícímu si vyhradit vlastnické právo k věci, dokud kupující nezaplatí kupní cenu v plné výši. Kupující se tak stane vlastníkem až zaplacením kupní ceny. Je nutné podotknout, že nebezpečí škody na věci přechází na kupujícího již převzetím dané věci. Rovněž platí, že „výhrada vlastnického práva působí vůči věřitelům kupujícího jen tehdy, bylo-li ujednání pořízeno ve formě veřejné listiny, popřípadě bylo-li pořízeno v písemné formě a podpisy stran úředně ověřeny“.⁶³ Aby měla výhrada vlastnického práva u věcí zapsaných do veřejného seznamu účinky vůči třetím osobám, musí být do tohoto seznamu zapsána. Strany si dále mohou ujednat, že převod vlastnického práva se bude řídit principem tradičním, kdy nabyvatel nabude vlastnické právo až s nabytím držby.

Tradici je možné uskutečnit hned několika způsoby. První formou je tzv. hmotné odevzdání věci, které může mít podobu „z ruky do ruky“, kdy dochází k bezprostřední interakci prodávajícího a kupujícího, a podobu „distanční“, kdy dochází k tradici převzetím zásilky od poskytovatele poštovních služeb. Další formou je symbolická tradice, která je využívána především v situacích, kde předání samotné věci je např. vzhledem k jejím rozměrům obtížné nebo nemožné. Symbolickou tradicí pak může být odevzdání klíčků od auta, dokladů atd. Dále můžeme tradici nahradit předáním cenných papírů, které reprezentují danou věc. Může se jednat o konosamenty, nákladní listy a skladní listy aj. Poslední formou tradice je pak odevzdání prohlášení, které může mít dvě podoby. Jedná se o „*constitutum possessorium*“ a „*traditio brevi manu*“. „*Constitutum possessorium*“ je např. situace, kdy se prodávající dohodne s kupujícím, že si věc ponechá u sebe jako nájemce. O „*traditio brevi manu*“ se jedná tehdy, kdy nabyvatel má konkrétní věc již u sebe na základě jiného právního důvodu, než je smlouva (např. jako vypůjčitel), a vlastník věci učiní prohlášení, že nabyvatel bude nadále užívat věc jako její vlastník. O tradici se jedná také v případě, kdy zcizitel určitou věc, kterou je povinen odevzdat nabyvateli, uloží dle § 1953 OBČZ do soudní úschovy. Toto uložení do úschovy má pouze závazkový neboli obligačněprávní účinek, zatímco věcněprávní účinek, tj. nabytí vlastnictví k uložené věci, nastává až v okamžiku převzetí věci tím, pro koho byla uložena.⁶⁴

---

⁶³ KINDL, M. a kol. *Občanský zákoník: praktický komentář*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2019. 2 svazky (991; 937 stran). ISBN 978-80-7380-742-9. str. 708.

⁶⁴ DVOŘÁK, J. a kol. *Občanské právo hmotné*. Díl třetí, Věcná práva. Vydání první. Praha: Wolters Kluwer, 2015. 225 stran. ISBN 978-80-7478-935-9. str. 67.

Zákon stanoví odchylky od konsensuálního principu v případech, které se týkají nemovitých věcí a věcí movitých, které jsou evidované ve veřejném seznamu, věcí genericky určených a některých druhů cenných papírů. Nesmíme opomenout § 2160 odst. 2, kdy při samoobslužném prodeji nabývá kupující vlastnické právo až zaplacením kupní ceny. Do té doby může kupující vrátit věc na původní místo.

Nejvyšší soud také judikoval, že „*Účastníci se však mohou dohodnout i tak, že kupující se stane vlastníkem věci dříve, než mu bude předmět koupě odevzdán; v takovém případě k převodu vlastnictví dojde nikoliv předáním věci, nýbrž v okamžiku, který účastníci v kupní smlouvě sjednali. Pokud se tedy účastníci kupní smlouvy takto dohodnou, může prodávající věc, kterou pronajal či zapůjčil třetí osobě, prodat bez faktického předání kupujícímu, který je srozuměn s tím, že věc převezme až po skončení práva třetí osoby věc užívat.*“⁶⁵

Vhodné je také zmínit, že lze převést i věc, která ještě neexistuje a vznikne až v budoucnu. Taková věc bude existovat tehdy, „*pokud její kvality dosáhnou úrovně vyžadované smlouvou, případně bude dosaženo účelu smlouvy*“.⁶⁶

4.3 Dvojitý převod téže věci

„*Převede-li strana postupně uzavřenými smlouvami různým osobám vlastnické právo k věci nezapsané ve veřejném seznamu, nabývá vlastnické právo osoba, které převodce vydal věc nejdříve. Není-li nikdo takový, nabývá vlastnické právo osoba, s níž byla uzavřena smlouva, která nabyla účinnosti jako první.*“⁶⁷

Toto ustanovení se týká převodu individuálně určených věcí nezapsaných do veřejného seznamu a jedná se o tzv. nabytí vlastnického práva prioritní tradicí. Pro tento případ platí, že uzavřená smlouva mezi dosavadním vlastníkem a nabyvatelem musí být platná a účinná. Vlastníkem se pak při postupném převodu této věci stane ten, jemuž převodce vydal věc jako prvnímu. Zde se použijí zásady jako právo s dřívějším pořadím je silnější (*prior ius potior ius*), tradice držby a výhody toho, kdo má držbu (*beati possidentes a titules et modus acquirendi domini*). Rozhodující je tedy okamžik tradice.

⁶⁵ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 12.3. 2003 sp. zn. 25 Cdo 1232/2001.

⁶⁶ *Občanský zákoník: komentář*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2014. 6 sv. Komentáře Wolters Kluwer. Kodex. Rekodifikace. ISBN 978-80-7478-369-2. str. 267.

⁶⁷ Zákon č. 89/2012 Sb., *občanský zákoník*. § 1100 odst. 1.

Naopak věta druhá stanoví nabytí vlastnického práva prioritní účinností smlouvy. Vlastnické právo tedy nabývá ten, jehož smlouva nabyla jako první účinnosti. Je ale potřeba podotknout, že nabyvatelem tak nemusí být ten, s kým byla smlouva uzavřena jako první.

OBČZ takto reaguje na situace, kdy zcizitel uzavře smlouvu o převodu vlastnického práva k jedné věci s více osobami. Věta první tohoto ustanovení popírá konsenzuální princip a při zcizení téže věci více osobám zavádí systém dvoufázový. Ovšem může nastat i situace, kdy zcizitel vydá věc až poté, co některá z dříve uzavřených smluv nabyla účinnosti. V takovém případě již vlastnické právo nemůže převést na jinou osobu, neboť vlastnické právo svědčí tomu, s nímž byla uzavřena smlouva, která nabyla účinnosti jako první. Jedná se o tzv. tradici prioritní. Zde se také uplatní zásada „nikdo nemůže na jiného převést víc práv, než sám má“ (*nemo ad alienum plus iuris transferre potest quam ipse habet*).

Odlišná úprava pak platí pro věci ve veřejném seznamu. Jedná se jak o nemovitosti evidované v katastru nemovitostí, tak i o věci movité, které jsou zapsány ve veřejném seznamu (např. se může jednat o ochranné známky, dopravní prostředky atd.). Zde zákon v § 1100 odst. 2 stanoví, že vlastnické právo k těmto věcem nabývá osoba, která je v dobré víře a jejíž vlastnické právo bylo do veřejného seznamu zapsáno jako první, a to i v případě, že její právo vzniklo později.⁶⁸ V tomto případě se jedná o nabytí vlastnického práva zápisem do veřejného seznamu neboli prioritní intabulací.

Právní úprava této problematiky je kogentní, neboť jejím cílem je dosažení co nejvyšší právní jistoty, jednoho z nejdůležitějších principů právního a demokratického státu.

Nesmíme zapomenout na to, že ostatním, kteří jednali v dobré víře a vlastnické právo nabyli někdo jiný, poskytuje OBČZ právní ochranu, neboť vznikne-li jim na základě tohoto jednání zcizitele škoda, mají dle § 2913 nárok na náhradu škody.⁶⁹

Jistou výjimku z výše uvedeného stanoví § 1109 OBČZ, který určuje podmínky pro nabytí vlastnického práva od neoprávněného. Jedná se o výjimku ze zásady *nemo plus iuris transferre potest, quam ipse habet*. V tomto případě se již

---

⁶⁸ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 14.6. 2012 sp. zn 30 Cdo 1042/2012.

⁶⁹ DVOŘÁK, J. a kol. *Občanské právo hmotné*. Díl třetí, Věcná práva. Vydání první. Praha: Wolters Kluwer, 2015. 225 stran. ISBN 978-80-7478-935-9. str. 69.

ale jedná o originární nabytí vlastnického práva, neboť nelze říci, že nabyvatel odvozuje své vlastnické právo od právního předchůdce, nýbrž nabývá vlastnické právo ze zákona (viz níže).

4.4 Převod movitých věcí

U převodu vlastnického práva movitých věcí je potřeba si uvědomit, jestli se jedná o věci movité neevidované ve veřejném seznamu určené jednotlivě, věci movité evidované ve veřejném seznamu, cenné papíry, které se převádějí na základě jejich druhu, movité věci určené druhově nebo v poslední řadě prodej zboží v obchodě.⁷⁰

Nejsnáze lze převést vlastnické právo k movitým věcem neevidovaným ve veřejném seznamu, které jsou určené jednotlivě. Převod vlastnického práva se zde převádí na základě § 1099 OBČZ s tím, že si strany mohou ujednat odchylný režim od zákonné úpravy. K převodu vlastnického práva k věci určené druhově je zapotřebí, aby daná věc mohla být určena dostatečným odlišením od ostatních věcí téhož druhu a až poté je možné převést vlastnické právo k ní, nikoli před tím.

Jestliže chceme převést vlastnické právo k movité věci, která je evidovaná ve veřejném seznamu, je potřeba zápisu převodu vlastnického práva do tohoto seznamu. V tomto případě je zápis modem vlastnického práva. Tento zápis má konstitutivní povahu. Zákon zde odkazuje na jiné právní předpisy, jako je např. zákon č. 49/1997 Sb., o civilním letectví, který stanoví, že v případě převodu vlastnického práva k letadlu zapsaného do leteckého rejstříku nabývá tento převod účinnosti dnem zápisu do leteckého rejstříku.

Jak již bylo řečeno, převod vlastnického práva u cenných papírů se liší podle toho, o jaký druh cenného papíru se jedná. Cenný papír je listina, se kterou je právo spojeno takovým způsobem, že ho po vydání cenného papíru nelze bez této listiny uplatnit ani převést. OBČZ v § 1103 pak stanoví, jakými způsoby se jednotlivé druhy cenných papírů převádí. Vlastnické právo k cennému papíru na doručitele,

---

⁷⁰ DVOŘÁK, J. a kol. *Občanské právo hmotné*. Díl třetí, Věcná práva. Vydání první. Praha: Wolters Kluwer, 2015. 225 stran. ISBN 978-80-7478-935-9. str. 67.

který neobsahuje jméno oprávněné osoby, se převádí k okamžiku jeho předání. Oprávněnou osobou z cenného papíru na doručitele je pak držitel této listiny. Vlastnické právo se zde převádí pomocí dvoufázového převodu (tedy na principu titulu a modu). Vlastnické právo k cennému papíru na řad, který jméno oprávněné osoby obsahuje, se převádí rubopisem a smlouvou k okamžiku jeho předání. Rubopisem je písemné prohlášení oprávněného z cenného papíru na rubu této listiny, který obsahuje projev vůle k převodu veškerých práv spojených s touto listinou. Cenný papír na jméno se převádí již samotnou smlouvou k okamžiku její účinnosti. Zde se jedná o cesi čili postoupení pohledávky. Ovšem bez předání cenného papíru na jméno nemůže nabyvatel vykonávat svá práva vyplývající z daného cenného papíru. V poslední řadě § 1104 OBČZ stanoví, že vlastnické právo k zaknihovanému cennému papíru se nabývá zápisem zaknihovaného cenného papíru na účet zákazníka. Zaknihovaný cenný papír je nahrazen zápisem do příslušné evidence a k převodu vlastnického práva k cennému papíru dochází změnou zápisu v této evidenci. Zaknihovaný cenný papír může být také zapsán na účtu zákazníků. Zde také platí princip registrace. K nabytí vlastnického práva k imobilizovanému cennému papíru se použijí obdobně ustanovení o nabývání vlastnictví k zaknihovaným cenným papírům.

Posledním převodem vlastnického práva k věci je prodej zboží v obchodě. Zde kupující nabývá vlastnické právo k věci jejím převzetím. Výjimku ovšem tvoří samoobslužný prodej. V tomto případě je potřeba, aby kupující zaplatil kupní cenu. Dokud kupní cenu nezaplatí, může danou věc vrátit na původní místo.

4.5 Převod nemovitých věcí

U převodu nemovitých věcí je potřeba mít na paměti, zda se jedná o nemovité věci evidované v katastru nemovitostí, či nikoliv.⁷¹

V případě, kdy se jedná o nemovité věci evidované v katastru nemovitostí, je potřeba k převodu vlastnického práva zápis do tohoto katastru. Tento zápis ve formě vkladu neboli intabulace, má věcněprávní účinky. Jedná se tak o dvoufázový převod vlastnického práva (smlouva a vklad). § 9 odst. 2 katastrálního zákona pak

---

⁷¹ DVOŘÁK, J. a kol. *Občanské právo hmotné*. Díl třetí, Věcná práva. Vydání první. Praha: Wolters Kluwer, 2015. 225 stran. ISBN 978-80-7478-935-9. str. 68.

stanoví, že účinky vkladu se vztahují ke dni podání návrhu na vklad příslušnému katastrálnímu úřadu. Vlastnické právo pak bude zapsáno tomu, jehož návrh byl katastrálnímu úřadu doručen jako první. Již ABGB v § 431 vyžadoval k převodu vlastnického práva k nemovitosti vklad do příslušných knih. Zápis vlastnického práva do veřejného seznamu má své výhody i nevýhody. Jak již bylo řečeno výše, nevýhodou je složitost a prodleva od účinnosti smlouvy a nabytí vlastnického práva k nemovité věci. Výhodou je pak materiální publicita, kterou zakotvil OBČZ v § 980. Platí zde vyvratitelná právní domněnka, že stav zapsaný ve veřejném seznamu odpovídá skutečnému právnímu stavu. V tomto případě se tak presumuje dobrá víra a jako její důkaz stačí výpis z tohoto veřejného seznamu. Dále § 980 stanoví, že neznalost zapsaného údaje nikoho neomlouvá.

Pokud je daná nemovitost ve spoluvlastnictví, je potřeba, aby souhlasili všichni spoluvlastníci. Ovšem pokud se jedná o převod vlastnického práva k nemovité věci, která není evidována v katastru nemovitostí, postačí k jeho převodu účinnost smlouvy. Smlouva zde má translační účinek. Vlastnické právo k budově, která je rozestavěná a doposud není zapsána v katastru nemovitostí, nelze nabýt pouze okamžikem účinnosti smlouvy, ale až v důsledku povolení vkladu do katastru nemovitostí.⁷²

Strany mohou odstoupit od smlouvy, ovšem je potřeba mít na paměti, že toto odstoupení má účinky pouze *inter partes*. To znamená, že pokud nabyvatel převedl vlastnické právo k věci třetí osobě ještě před tím, než odstoupil od smlouvy, nemá toto odstoupení vliv na vlastnické právo oné třetí osoby. „*Odstoupením od smlouvy podle § 48 odst. 2 občanského zákoníku se – není-li právním předpisem nebo účastníky dohodnuto jinak – smlouva od počátku ruší, avšak pouze s účinky mezi jejími účastníky. Vlastnické právo dalších nabyvatelů, pokud své vlastnické právo nabyli v dobré víře, než došlo k odstoupení od smlouvy, požívá ochrany v souladu s čl. 11 Listiny základních práv a svobod a s ústavními principy právní jistoty a ochrany nabytých práv vyvěrajícími z pojmu demokratického právního státu ve smyslu čl. 1 odst. 1 Ústavy ČR, a nezaniká.*“⁷³

---

⁷² Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 7.10. 1996 sp. zn. 30 Cdo 1485/2008.

⁷³ Nález Ústavního soudu ze dne 16.10. 2007 sp. zn. Pl. ÚS 78/06.

5 Nabývání vlastnictví od neoprávněného

5.1 Obecně k nabývání vlastnického práva od neoprávněného

O nabytí vlastnického práva od neoprávněného se jedná v případech, kdy *auctor* není oprávněn ono vlastnické právo k věci převést na *sukcesora*. Je potřeba dávat si pozor na záměnu pojmů „neoprávněný“ a „nevlastník“. „*V praxi se často zjednodušeně mluví o nabytí od nevlastníka; to není přesné, protože např. komisionář může vlastnické právo k věci oprávněně převést druhé straně vlastním jménem, i když není vlastníkem.*“⁷⁴ V tomto případě nemůžeme říci, že se jedná o převod vlastnického práva, neboť, jak již bylo zmíněno, nikdo nemůže převést více práv, než sám má. Jedná se o vznik vlastnictví *ex lege*, tedy na základě zákona. Ačkoli by se na první pohled mohlo zdát, že se jedná o derivativní způsob nabytí vlastnického práva, kde nabytí vlastnického práva odvozujeme od právního předchůdce, v tomto případě se jedná o způsob originární. Nevlastník, od kterého vlastnické právo nabýváme, totiž není právním předchůdcem a vlastnické právo získáváme ze zákona bez vůle předchozího vlastníka. Důvodem neplatnosti převodní smlouvy není skutečnost, že převodce nemá oprávnění vlastnické právo k věci převést nebo že není vlastníkem, neboť v tomto případě nedochází ke vzniku vlastnického práva u nabyvatele na základě tohoto titulu, ale na základě zákona.⁷⁵

Existuje několik zásad, které platí pro nabytí vlastnického práva od neoprávněného. Jsou jimi platná právní úprava, která představuje určitý kompromis mezi ochranou původního vlastníka a ochranou nabyvatele jednajícího v dobré víře, originární způsob nabytí vlastnického práva (*ex lege*), kdy nabyvatel neodvozuje své postavení od zcizitele, ale k nabytí vlastnického práva dochází splněním zákonem předepsaných podmínek. Dále je nutná dobrá víra na straně nabyvatele a většinou také úplatnost za nabytí. V poslední řadě zde musí existovat právní důvod nabytí vlastnického práva, který je obsažen v zákoně.⁷⁶ Podmínkou pro

⁷⁴ Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., *občanský zákoník*. K § 1109.

⁷⁵ KINDL, M. a kol. *Občanský zákoník: praktický komentář*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2019. 2 svazky (991; 937 stran). ISBN 978-80-7380-742-9. str. 718.

⁷⁶ DVOŘÁK, J. a kol. *Občanské právo hmotné*. Díl třetí, Věcná práva. Vydání první. Praha: Wolters Kluwer, 2015. 225 stran. ISBN 978-80-7478-935-9. str. 62.

nabytí vlastnictví od neoprávněného je, že se musí jednat o movité věci, které nejsou evidovány ve veřejném seznamu.

V případě nabytí vlastnického práva od neoprávněného dochází k prolomení zásady *nemo plus iuris ad alium transferre potest, quam ipse habet*, tedy že nikdo nemůže na druhého převést více práv, než kolik sám má. Tato zásada neplatila absolutně ani v římském právu. Vedle této zásady se také uplatňovala zásada *mobilia non habent sequelam*, tedy že movité věci nemají pořadí a nelze je stíhat. Na základě této zásady se v evropském právu postupem času prosadily dvě výjimky týkající se nabývání vlastnického práva k movitým věcem za účelem ochrany dobré víry nabyvatele. První zásadou, která se uplatňovala již v patnáctém století, je *en matière de meubles la possession vaut titre de propriété*, což znamená, že držba zakládá vlastnický titul. Této zásadě daly vzniknout situace, kdy vlastnické právo *auctora* mohl *sukcesor* dovést pouze na základě toho, že zcizitel měl věc ve své moci. Typickým případem pak mohou být situace, kdy zcizitel s takovými věcmi běžně obchoduje a nabyvatel nemá důvod se domnívat, že není oprávněný vlastnické právo k věci převést. Druhou zásadou je pak *wo du deinen Glauben gelassen hast, musst du ihn wieder suchen*, tedy svoji důvěru musíš znovu vyhledat tam, kde jsi ji zanechal. Jedná se o situace, kdy vlastník svěřil svoji věc osobě, která s takovými věcmi běžně obchoduje, a tudíž se ze své vůle vzdal jejího faktického ovládní.⁷⁷

Obecně lze říci, že ochrana dobré víry je jedním z velice významných principů právního státu. Omezení jakýchkoliv práv či vlastnického práva může být pouze na základě stanovených podmínek zákonem. „*I vlastnictví movité věci zavazuje a v případech odůvodněných veřejným zájmem a právy jiných osob nelze ochranu vlastnického práva odůvodnit prolomením ochrany dobré víry, zvláště slouží-li tato ochrana veřejnému zájmu na bezpečném tržním prostředí v souladu s naplňováním zásad otevřeného tržního hospodářství, což je i povinnost vyplývající pro Českou republiku ze smlouvy o jejím přistoupení k Evropské unii (č. 44/2004 Sb. m. s.).*“⁷⁸ Např. nápadně nízká cena věci nebo známé vlastnosti neoprávněného převodce patří mezi okolnosti, které vylučují dobrou víru

⁷⁷ Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. K § 1109.

⁷⁸ Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. K § 1109.

nabyvatele.⁷⁹ Dalším příkladem může být i nedbalost nabyvatele, která bude mít za následek nedostatek dobré víry.

5.2 Nabytí vlastnického práva od neoprávněného v občanském zákoníku

Právní úpravu nabytí vlastnického práva od neoprávněného nalezneme v § 1109 OBČZ. Ustanovení o nabytí vlastnického práva od neoprávněného je zařazeno do zvláštního pododdílu, protože se jedná o originární nabytí vlastnického práva, nikoliv o derivativní (odvozené) nabytí. Nabyvatel vlastnického práva nabývá toto právo od osoby, která není oprávněna vlastnické právo převést. Aby mohlo dojít k nabytí vlastnického práva od neoprávněného, musí být nabyvatel v dobré víře a zároveň zde musí být i platný titul nabytí. To i přesto, že nedochází k nabytí na základě tohoto titulu, ale na základě zákona.

OBČZ v § 1109 stanoví, že vlastníkem věci se stane ten, kdo získal věc, která není zapsána ve veřejném seznamu, a byl vzhledem ke všem okolnostem v dobré víře v oprávnění druhé strany vlastnické právo převést na základě řádného titulu, pokud k nabytí došlo ve veřejné dražbě, od podnikatele při jeho podnikatelské činnosti v rámci běžného obchodního styku, za úplaty od někoho, komu vlastník věc svěřil, od neoprávněného dědice, jemuž bylo nabytí dědictví potvrzeno, při obchodu s investičním nástrojem, cenným papírem nebo listinou vystavenými na doručitele, nebo při obchodu na komunitní burze.⁸⁰ Nesmíme opomenout, že OBČZ také stanoví výjimky z těchto situací. Konkrétně jde o § 1110 a §1111.

V první řadě se jedná o koupi věci od podnikatele, který obchoduje s použitými movitými věcmi. Zákon zde stanoví, že „*získá-li někdo v dobré víře za úplatu použitou movitou věc od podnikatele, který při své podnikatelské činnosti v rámci běžného obchodního styku obchoduje takovými věcmi, vydá ji vlastníku, který prokáže, že věc pozbyl ztrátou nebo že mu věc byla odňata svémocně a že od ztráty nebo odnětí věci uplynuly nejvýše tři roky*“.⁸¹ Jedná se o zvláštní úpravu pro

---

⁷⁹ KINDL, M. a kol. *Občanský zákoník: praktický komentář*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2019. 2 svazky (991; 937 stran). ISBN 978-80-7380-742-9. str. 718.

⁸⁰ Zákon č. 89/2012 Sb., *občanský zákoník*. § 1109.

⁸¹ Zákon č. 89/2012 Sb., *občanský zákoník*. § 1110.

případy, kdy se obchoduje s použitým zbožím v autobazarech, zastavárnách, obchodech se starožitnostmi, antikvariátech, vetešnictví apod. Jde tak o prolomení ochrany dobré víry nabyvatele ve prospěch původního vlastníka v případě, pokud původní vlastník prokáže, že věc ztratil nebo že mu věc byla svémocně odňata (např. při krádeži nebo loupeži).⁸² V tomto případě pak původní vlastník nemusí vyvracet dobrou víru nabyvatele, ale prokazuje pouze to, že věc ztratil, nebo že mu věc byla ukradena či uloupena. Nesmíme ovšem zapomenout, že k nabytí věci musí dojít za úplaty. Mezi okolnosti, které pak budou vylučovat dobrou víru nabyvatele, bude patřit např. nezvykle nízká cena věci.⁸³ Zvláštní pozornost bychom měli věnovat nabytí zastavěné věci. „*Zástavní právo jako věcné právo k věci cizí lpí na svém předmětu a principiálně přechází na nabyvatele zatížené věci.*“⁸⁴ OBČZ ovšem připouští výjimky, kdy nabyvatel nabude vlastnické právo k věci bez zatížení zástavním právem. Jedná se o situaci, kdy zástavce poruší zákaz zcizit předmět zástavy a třetí osoba i přes tento zákaz nabude v dobré víře vlastnické právo k věci, která nadále nebude zatížena zástavním právem.

V druhé řadě se jedná o výjimku, kdy nabyvatel získá věc za jiných okolností, než které stanoví § 1109 a § 1110 OBČZ. Jejím vlastníkem se stane, pokud prokáže dobrou víru. To ovšem neplatí, pokud původní vlastník prokáže, že věc pozbyl ztrátou nebo činem povahy úmyslného trestného činu. Jedná se o takové případy (např. koupě movité věci od podnikatele mimo běžný obchodní styk), u kterých se nepředpokládá dobrá víra nabyvatele a je pouze na něm, aby prokázal, že jednal v dobré víře. Prokazuje dobrou víru týkající se oprávnění zcizitele převést vlastnické právo k věci. Zároveň je zřejmé, že se v tomto případě vylučuje ochrana nabyvatele v případě věci ztracené nebo takové věci, které byl vlastník zbaven činem povahy úmyslného trestného činu.⁸⁵ Jako v předchozím případě k nabytí vlastnického práva nabyvatelem nedojde, pokud vlastník prokáže, že věc buď ztratil, anebo věc pozbyl činem povahy úmyslného trestného činu. To, zda původní vlastník pozbyl věc činem povahy úmyslného trestného činu, musí stanovit soud rozsudkem vydaným v trestní věci. Z toho vyplývá, že soud, který rozhoduje

---

⁸² Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., *občanský zákoník*. K § 1110.

⁸³ KINDL, M. a kol. *Občanský zákoník: praktický komentář*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2019. 2 svazky (991; 937 stran). ISBN 978-80-7380-742-9. str. 719.

⁸⁴ *Občanský zákoník: komentář*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2014. 6 sv. Komentáře Wolters Kluwer. Kodex. Rekodifikace. ISBN 978-80-7478-369-2. str. 314.

⁸⁵ Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., *Občanský zákoník*. K § 1111.

o vlastnickém právu, nemůže vyřešit tuto předběžnou otázku sám. Rozhodnout o vině je možné pouze v rámci trestního řízení.⁸⁶

OBČZ v § 1112 stanoví, že vlastnického práva ani dobré víry svého předchůdce se ke svému prospěchu nemůže dovolat ten, kdo získal movitou věc s vědomím, že vlastnické právo bylo nabyto od neoprávněného. Jedná se o takové situace, kdy nabyvatel koupí od zcizitele v dobré víře určitou movitou věc a tuto věc od tohoto nabyvatele koupí i další osoba, která ví, že jeho předchůdce nabyl danou věc od osoby, která nebyla oprávněná ji převést.

§ 1113 OBČZ stanoví, že ustanovení § 1110 až 1112 se nepoužijí, pokud se jedná o investiční nástroje, cenné papíry nebo listiny vystavené na doručitele, o věci nabyté ve veřejné dražbě, v dražbě při výkonu rozhodnutí nebo při provádění exekuce prodejem movitých věcí, nebo o věci nabyté při obchodu na komoditní burze. V případě dražby soudem při výkonu rozhodnutí po příklepu, zaplacení nejvyššího podání a převzetím vydražené věci vydražitel nabude vlastnické právo k věci, pokud povinný nebyl vlastníkem a vlastník věci o probíhajícím výkonu rozhodnutí nevěděl.⁸⁷

Nejvyšší soud judikoval, že pravomocné rozhodnutí o vyvlastnění nemovitosti, které bylo právním titulem nabytí vlastnického práva státem, bylo zrušeno poté, co k nemovitosti nabyta od státu vlastnické právo k nemovitosti třetí osoba, nemůže být skutečností mající za následek zánik vlastnického práva k nemovitosti této třetí osoby.⁸⁸

5.3 Jednotlivé případy nabytí vlastnictví od neoprávněného

Jednotlivé případy, kdy dochází k nabytí vlastnictví od neoprávněného, nalezneme v § 1109 OBČZ. Jak již bylo zmíněno, jedná se o nabytí ve veřejné dražbě, od podnikatele při jeho podnikatelské činnosti v rámci běžného obchodního styku, za úplatu od někoho, komu vlastník věc svěřil, od neoprávněného dědice, jemuž bylo nabytí potvrzeno, při obchodu s investičním nástrojem, cennými papíry nebo listinami vystavenými na doručitele, nebo při obchodu na komoditní burze.

---

⁸⁶ KINDL, M. a kol. *Občanský zákoník: praktický komentář*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2019. 2 svazky (991; 937 stran). ISBN 978-80-7380-742-9. str. 720.

⁸⁷ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27.1. 2004 sp. zn. 33 Cdo 1229/2003.

⁸⁸ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 10.4. 2001 sp. zn. 22 Cdo 3035/2000.

Dle § 1771 OBCZ dochází při dražbě k uzavření smlouvy příklepem. Právním titulem je zde smlouva. Dražba může být dobrovolná i nedobrovolná, podmínkou ale je, aby se jednalo o dražbu platnou a řádně vykonanou.⁸⁹ Nabytí vlastnického práva v dražbě se může konat podle zákona č. 26/2000 Sb., o veřejných dražbách, a dále podle občanského soudního řádu a exekučního řádu.⁹⁰ Stejně jako u ostatních případů nabytí vlastnictví od neoprávněného i zde musí být nabyvatel v dobré víře. Jestliže jsou splněny i ostatní podmínky, dochází pak k nabytí vlastnického práva příklepem licitátora a zaplacením kupní ceny. Jsou-li pochybnosti ohledně vlastnického práva navrhovatele dražby, je také zpochybněna dobrá víra nabyvatele.⁹¹ Je potřeba podotknout, že za dražby nepovažujeme např. internetové aukce.

Pokud dojde k nabytí vlastnického práva k věci od podnikatele při jeho podnikatelské činnosti v rámci běžného obchodního styku je zapotřebí, aby se jednalo o věc, se kterou podnikatel běžně nakládá. O takovou situaci se tedy nejedná např. při koupi šperku od řezníka.⁹²

Dalším případem je nabytí za úplatu od někoho, komu vlastník věci, věc svěřil. Věc této osobě musí být svěřena jejím vlastníkem nebo někým, kdo je k tomuto svěření zmocněna, jinak nedojde k naplnění hypotézy ustanovení § 1109 písm. c.⁹³ V této situaci tedy musí být stranou osoba, které byla věc dobrovolně svěřena. Může se jednat např. o nájemce, zástavního věřitele či schovatele. Dalším důležitým znakem, jak přímo stanoví zákon, je úplatné zcizení svěřené věci. Pokud by se jednalo o bezúplatné převedení, nedošlo by tak k nabytí vlastnického práva. V této situaci se tak jedná o uplatnění dvou historických zásad „svou důvěru hledej tam, kde si ji zanechal“ a „movité věci nejdu vysledovat“.

Zákon výslovně stanoví, že se musí jednat o dědice, aby mohlo dojít k nabytí od neoprávněného dědice, jemuž bylo nabytí dědictví potvrzeno. Nesmí tedy jít o žádnou jinou osobu, které se dostavila jakákoliv část dědictví ze zůstavitelova majetku, např. odkazovník, pododkazovník apod. Další podmínkou pro nabytí

---

⁸⁹ *Občanský zákoník: komentář*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2014. 6 sv. Komentáře Wolters Kluwer. Kodex. Rekodifikace. ISBN 978-80-7478-369-2. str. 309.

⁹⁰ DVOŘÁK, J. a kol. *Občanské právo hmotné*. Díl třetí, Věcná práva. Vydání první. Praha: Wolters Kluwer, 2015. 225 stran. ISBN 978-80-7478-935-9. str. 63.

⁹¹ *Občanský zákoník: komentář*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2014. 6 sv. Komentáře Wolters Kluwer. Kodex. Rekodifikace. ISBN 978-80-7478-369-2. str. 310.

⁹² DVOŘÁK, J. a kol. *Občanské právo hmotné*. Díl třetí, Věcná práva. Vydání první. Praha: Wolters Kluwer, 2015. 225 stran. ISBN 978-80-7478-935-9. str. 63.

⁹³ *Občanský zákoník: komentář*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2014. 6 sv. Komentáře Wolters Kluwer. Kodex. Rekodifikace. ISBN 978-80-7478-369-2. str. 310.

vlastnictví od neoprávněného dědice je ta, že k nabytí vlastnictví musí dojít až po potvrzení dědictví. Je potřeba podotknout, že povinnost nepravého dědice vrátit věci a hodnoty, které nabyt, pravému dědici, se nevztahuje na třetí osoby, které nabyly do vlastnictví tyto věci od nepravého dědice. V tomto případě také nezáleží na tom, zda došlo k nabytí vlastnictví za úplatu či nikoliv. Důležitá je zde dobrá víra nabyvatele, že druhá strana má oprávnění věc převést na základě řádného titulu. Nesmíme opomenout, že i zde se zkoumá dobrá víra na straně nabyvatele. Míra požadované dobré víry je zde ale o něco nižší, neboť není v nabyvatelově moci zcela znát majetkové poměry zůstavitele a k nabytí vlastnického práva dědicem dochází s ingerencí státní moci (konkrétně se jedná o soudního komisaře).⁹⁴

Dalším nabytím vlastnictví od neoprávněného je nabytí při obchodu s investičními nástroji, cennými papíry nebo listinami vystavenými na doručitele. V tomto případě se jedná o obchody s nehmotnými movitými věcmi včetně cenných papírů na doručitele. Stejně jako u předchozích případů, i zde se chrání dobrá víra nabyvatele, který je schopen vyvodit vlastnické právo zcizitele cenných papírů, investičních nástrojů, nebo listin vystavených na doručitele pouze z držby zcizitele.

Poslední možností nabytí vlastnictví od neoprávněného, kterou OBČZ v § 1109 uvádí, je nabytí při obchodu na komoditní burze, při kterém se předpokládá dobrá víra nabyvatele a upřednostňuje se právní jistota těchto obchodů. Je vhodné zmínit, že dnes se nepoužije § 1793 odst. 1 OBČZ, který stanoví; *„Zváží-li se strany k vzájemnému plnění a je-li plnění jedné ze stran v hrubém nepoměru k tomu, co poskytla druhá strana, může zkrácená strana požadovat zrušení smlouvy a navrácení všeho do původního stavu, ledaže jí druhá strana doplní, oč byla zkrácena, se zřetelem k ceně obvyklé v době a místě uzavření smlouvy. To neplatí, pokud se nepoměr vzájemných plnění zakládá na skutečnosti, o které druhá strana nevěděla ani vědět nemusela.“*⁹⁵ Ve druhém odstavci pak zákon stanoví, že toto ustanovení se nepoužije pro případy nabytí na komoditní burze, při obchodu s investičními nástroji podle jiného zákona, v dražbě či způsobem postaveným veřejné dražbě naroveň, pro případ sázek a her a v poslední řadě při narovnání a novaci, pokud byly poctivě učiněny.

---

⁹⁴ *Občanský zákoník: komentář*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2014. 6 sv. Komentáře Wolters Kluwer. Kodex. Rekodifikace. ISBN 978-80-7478-369-2. str. 311.

⁹⁵ Zákon č. 89/2012 Sb., *občanský zákoník*. § 1793 odst. 1.

Vedle těchto popsaných situací OBČZ předvídá ještě další situaci v ustanovení § 3058 odst. 2. Jedná se o situaci, kdy vlastnické právo k pozemku bylo zcizeno třetí osobě, která byla při nabytí vlastnického práva v dobré víře, že stavba je součástí tohoto pozemku. Stavba tak přestane stavba samostatnou věcí a stane se součástí pozemku, na kterém je zřízena. Dosavadní vlastník stavby má pak právo na náhradu ve výši ceny stavby ke dni zániku svého vlastnického práva vůči zciziteli.⁹⁶ Byla-li stavba zatížena zástavním právem, přechází toto zástavní právo na pohledávku na tuto náhradu. Je ovšem potřeba podotknout, že tato situace může nastat pouze u takových staveb, které nejsou evidovány v katastru nemovitostí, neboť neznalost katastru nemůže být považována za dobrou víru. Jedná se např. o drobné stavby, stavby, které nejsou budovami, některé technické stavby apod.⁹⁷

---

⁹⁶ Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., *občanský zákoník*. K § 3058.

⁹⁷ SPÁČIL, J. a kol. *Občanský zákoník III. Věcná práva (§976–1474)*. Komentář. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2013, 1276 s. ISBN 978-80-7400-499-5.

6 Originární způsoby nabytí vlastnictví

6.1 Obecně k originárním způsobům nabytí vlastnického práva

Jak již bylo zmíněno, při originárním způsobu nabytí vlastnického práva nabyvatel vlastnického práva neodvozuje své vlastnické právo od dosavadního vlastníka, ale toto vlastnické právo vzniká bez vlivu předchůdce nabyvatele vlastnického práva. Originární způsoby nabytí vlastnického práva upravují § 1045 a násl. OBČZ. Patří mezi ně přivlastnění neboli okupace, nález, nález věci skryté, přírůstek, vydržení, nabytí plodů spadlých ze stromu, nabytí vlastnického práva k roji včel, nabytí rozhodnutím orgánu veřejné moci a v poslední řadě nabytí od neoprávněného, kterému jsme věnovali samostatnou kapitolu výše.

Originární způsoby nabytí vlastnického práva můžeme dělit do tří skupin. První skupina se týká věcí, které nikomu nepatřily anebo jsou nově zhotovené. Do této skupiny řadíme věci, které jsou nově zhotovené, přivlastnění věcí, které nikomu nepatří a v poslední řadě plody a přírůstky. Druhou skupinu tvoří nabývání vlastnického práva k věcem, které již byly ve vlastnictví někoho jiného. Jedná se o zpracování, vydržení, nález, nabytí rozhodnutím orgánu veřejné moci a někdy nabytí vlastnického práva ze zákona. Poslední skupinu tvoří již zmíněné nabytí vlastnického práva od nevlastníka.

6.2 Okupace

6.2.1 Obecně k okupaci

Okupace čili přivlastnění je originárním způsobem nabytí vlastnického práva k věci, která se uplatní pouze u opuštěných movitých věcí a věcí ničích. (*res nullius*). OBČZ se vyhýbá pojmu „věc ničí“ a „věc bez pána“, neboť tato označení působí archaicky a volí raději termíny jako jsou „věc, která nikomu nepatří“, „věc opuštěná“ a zvířata „bez pána“.⁹⁸ Při splnění podmínek, které stanoví zvláštní

---

⁹⁸ Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., *občanský zákoník*. K § 1045 až 1050.

zákony, je také možné si zvířata bez pána přivlastnit. Právní úpravu okupace nalezneme v § 1045 až § 1050 OBČZ a dalších veřejnoprávních předpisech jako jsou zákon č. 289/1995 Sb., o lesích, který upravuje sběr lesních plodů a klestí, dále se může jednat o zákon č. 99/2004 Sb., o rybářství, který stanoví podmínky pro lovení ryb, zákon š. 449/2001 Sb., o myslivosti, který se věnuje úpravě lovu zvěře atd. Obecně lze říci, že okupací rozumíme zmocnění se věci za účelem nabytí vlastnického práva k ní. Okupant se pak stává jejím vlastníkem.⁹⁹

Základními podmínkami pro nabytí vlastnického práva okupací, které je původním nabytím vlastnického práva, jsou existence věci ničí a zmocnění se věci. Zmocněním rozumíme vůli nabyvatele ujmout se věci s úmyslem si věc ponechat. Využije se zde tzv. princip okupační svobody, že věc, která nikomu nepatří, si může kdokoliv přivlastnit.

Zvláštní úprava je věnována takovým věcem, u kterých veřejnoprávní předpisy omezí vlastnické právo k určitým věcem a zároveň v některých případech stanoví podmínky pro okupaci těchto věcí. Příkladem může být zákon č. 254/2001 Sb., o vodách, který se věnuje úpravě povrchových a podzemních vod. § 3 odst. 1 tohoto zákona stanoví, že povrchové a podzemní vody nejsou předmětem vlastnictví a nejsou součástí ani příslušenstvím pozemku, na němž nebo pod nímž se vyskytují. Tentýž § ve druhém odstavci pak stanoví, že za povrchové a podzemní vody se nepovažují vody, které byly z těchto vod odebrány.¹⁰⁰ Podmínky k nabytí vlastnického práva těchto odebraných vod je pak § 6 zákona o vodách, který stanoví, že každý může odebírat povrchové vody nebo s nimi jinak nakládat pro vlastní potřebu (bez potřeby užití technického zařízení), aniž by potřeboval k tomuto odběru povolení nebo souhlas vodoprávního úřadu. Dále se může jednat o zachycování povrchových vod jednoduchými zařízeními na jednotlivých pozemcích či stavbách.¹⁰¹ Zároveň odběratel musí dbát na to, aby nedošlo k ohrožení jakosti a zdravotní nezávadnosti vod, narušení přírodního prostředí apod. V ostatních případech odběru povrchových vod je nutné povolení.¹⁰² Jak již bylo řečeno, vlastnictví k povrchovým vodám a podzemním vodám je vyloučeno.

---

⁹⁹ RANDA, A., SPÁČIL, J., I. *Držba dle rakouského práva v pořádku systematickém; II. Právo vlastnické dle rakouského práva v pořádku systematickém*. Praha: ASPI, 2008. 581 s. Klasická právnická díla. ISBN 978-80-7357-389-8. s. 94.

¹⁰⁰ Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách. § 3 odst. 1 a 2.

¹⁰¹ Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách. § 6 odst. 1 a 2.

¹⁰² PRŮCHOVÁ, I., HANÁK, J. a kol. *Voda v právních vztazích*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2014. 238 s. Spisy Právnické fakulty Masarykovy univerzity, řada teoretická, č. 481. ISBN 978-80-210-7155-1. s. 16.

Nemohou být dokonce ani ve vlastnictví státu. Je to dáno neovladatelností těchto vod, které se stávají ovladatelnými až poté, co dojde k jejich odebrání. Vlastnictví k povrchovým a podzemním vodám tedy dochází povoleným odběrem a zřejmě i nepovoleným odběrem těchto vod. Ten má sice povahu správního deliktu a hrozí za něj uložení pokuty, avšak to nemá vliv na nabytí vlastnictví k vodě, která byla odebrána.¹⁰³ Také lze říci, že dle § 490 OBČZ jsou povrchové a podzemní vody veřejným statkem, neboť je můžeme bezplatně užívat k obvyklým účelům. Dle § 497 OBČZ nespádají povrchové a podzemní vody mezi ovladatelné přírodní síly, jelikož právo obchodování s těmito vodami vylučuje.¹⁰⁴ Dalšími příklady přivlastnění nalezneme v zákonech č. 99/2004 Sb., o rybářství, zákoně č. 449/2001 Sb., o myslivosti apod.

6.2.2 Okupace movitých a nemovitých věcí

Je zapotřebí rozlišovat, jestli je okupovaná věc movitá či nemovitá. Věc movitá, která nikomu nepatří, je taková věc, kterou vlastník opustil. Opuštěním věci se vlastník dobrovolně zbavuje vlastnického práva a dává výslovně najevo, že věc nadále nechce vlastnit. Může se např. jednat o odložení věci na místo pro ukládání odpadu či odložených nepotřebných věcí.¹⁰⁵ § 1050 odst. 1 OBČZ pak stanoví, že pokud vlastník nevykoná vlastnické právo k movité věci po dobu tří let, má se za to, že ji opustil a pokud se jednalo o věc zanedbatelné hodnoty, kterou zanechal na veřejně přístupném místě, považuje se věc za opuštěnou bez dalšího. Je potřeba mít na paměti, že pokud existují pochybnosti o vůli původního vlastníka opustit věc, platí zde podle § 1051 zásada; každý si chce zachovat své vlastnické právo k věci. I zde platí, že nabyvatel vlastnického práva k věci ničím přejímá závady s ní spojené za podmínek stanovených v § 1106 až § 1108 OBČZ. K okupaci je u nemovitých věcí zapotřebí, aby vlastník nevykonával své právo po dobu 10 let. Na rozdíl od movitých věcí se vlastníkem nemovité věci stává automaticky stát. Je potřeba podotknout, že i na stát s nemovitou věcí přecházejí jak faktické, tak právní vady (může se jednat např. o věcná břemena, právo nezbytné cesty, reálná břemena

¹⁰³ KRECHT, J. *Vody a jejich právní povaha*. Právní rozhledy. 2014, č. 23-24, s. 843-845

¹⁰⁴ LAVICKÝ, P. a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654)*. Komentář. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2014, 2400 s. ISBN 978-80-7400-529-9. s. 1762.

¹⁰⁵ *Občanský zákoník: komentář*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2014. 6 sv. Komentáře Wolters Kluwer. Kodex. Rekodifikace. ISBN 978-80-7478-369-2. str. 309.

apod.). Z toho vyplývá, že stát odpovídá za škody vzniklé v důsledku faktických vad. Dále na stát také přecházejí práva a povinnosti podle § 1106 OBČZ a také závady vážnoucí na věci, které jsou zapsány ve veřejném seznamu a není tak o nich pochyb. U vad, které nebyly zapsány ve veřejném seznamu, platí podmínka, že o nich stát měl anebo mohl vědět.

„Vedle výslovného opuštění věci zákon konstruuje vyvratitelnou právní domněnku opuštění věci nevykonáváním vlastnického práva k ní (srov. § 1050).“¹⁰⁶

6.2.3 Přivlastnění zvířete

OBČZ nepovažuje živé zvíře za věc, ovšem i přesto je zde možnost si volně žijící zvíře přivlastnit a ustanovení o věci ničí tady mohou být použity pouze podpůrně. Tato ustanovení v občanském zákoníku týkající se zvířat, řeší pouze otázky týkající se nabytí a pozbytí vlastnického práva ke zvířeti. *„Je-li např. vypuštění exotického ptáka nebo exotické ryby do volné přírody s úmyslem nadále zvíře nevlastnit (z hlediska úpravy vlastnictví tedy derelikce) týráním zvířete podle jiného právního předpisu, úprava občanského zákoníku na tom nic nemění.“¹⁰⁷* OBČZ odpovídá na otázky, za jakých podmínek vlastnické právo ke zvířeti stále trvá a kdy vlastnické právo majitel zvířete ztrácí. Zároveň OBČZ stanovuje, jak může nabýt vlastnické právo ke zvířeti někdo jiný.

OBČZ se zmiňuje o tzv. zvířeti bez pána. Takové zvíře je pak zvíře bez pána, dokud žije na svobodě. Tzn. že živočichové žijící volně v přírodě nemají pána a je potřeba podotknout, že nejsou ani vlastnictvím majitele pozemku, na kterém se zdržují. Zároveň je třeba zmínit, že přivlastnění volně žijících zvířat je možné pouze tehdy, pokud přivlastnění nevylučují jiné právní předpisy, popřípadě po splnění podmínek daných těmito předpisy. Příklady takovýchto předpisů mohou být zákon o rybářství nebo zákon o myslivosti. Cílem ustanovení není určit délku svobodného života divokého zvířete, ale stanovit, dokdy je zvířetem bez pána a je možným předmětem okupace (za splnění zákonem stanovených podmínek).¹⁰⁸

¹⁰⁶ *Občanský zákoník: komentář*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2014. 6 sv. Komentáře Wolters Kluwer. Kodex. Rekodifikace. ISBN 978-80-7478-369-2. str. 145.

¹⁰⁷ Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., *občanský zákoník*. K § 1045 až 1050.

¹⁰⁸ *Občanský zákoník: komentář*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2014. 6 sv. Komentáře Wolters Kluwer. Kodex. Rekodifikace. ISBN 978-80-7478-369-2. str. 149.

Za splnění stanovených podmínek může být tedy zvíře bez pána zajato. Po tomto zajetí již dané zvíře není bez pána, nýbrž se stává vlastnictvím osob, který ono zvíře zajala. Ovšem § 1046 odst. 2 OBČZ stanoví, že „zajaté zvíře se stane zvířetem bez pána, jakmile získá svobodu a jeho vlastník je bez prodlení a soustavně nestíhá nebo nehledá ve snaze je znovu zajmout“.¹⁰⁹ Podaří-li se tedy zvířeti překonat fyzickou překážku a vlastníkovi unikne, je vlastník povinen bez prodlení a soustavně stíhat toto zvíře za účelem opětovného zajetí, aby si udržel své vlastnické právo k němu. V opačném případě se zvíře stává opět zvířetem bez pána a vlastník ztrácí své vlastnické právo k němu. Podmínkou je tak absence vlastníkovi snahy dostat zvíře zpět do své moci. Je potřeba mít na paměti, že uprchlé zvíře se nestane zvířetem bez pána, pokud je zvíře označeno takovým způsobem, podle kterého je možné rozpoznat jeho vlastníka. Může se jednat o tetování, označení visačkou apod.

„Jen taková nezkrocená divoká zvířata jsou věci ničí, která mají na zdejších území podmínky ke svému životu na svobodě a která se tu vyskytují nebo alespoň se snadno mohou vyskytnouti. Nejsou však jimi taková zvířata, jež by se u nás těžce aklimatizovala a o nichž může každý snadno seznati, že přišla na svobodu jen uniknutím ze zajetí. Tato zvířata stávají se věci ničí teprve, až je vlastník opustí.“¹¹⁰

OBČZ dále zmiňuje tzv. zkrocené zvíře. Zkrocené zvíře je to, jehož přirozeným prostředím je volná příroda. Jde tedy o zvíře původně divoké, které se dobrovolně se drží u člověka. Toto zvíře bylo tak dlouho v zajetí, že si na svého majitele zvyklo a drží se u něj i přes odstranění fyzických překážek bránících mu k útěku. Takové zvíře se stane zvířetem bez pána, pokud unikne a vlastník jej nestíhá nebo se k němu zvíře samo nevrátí i přes to, že mu v návratu nic nebrání. Sedláček popisuje zkrocená zvířata jako taková zvířata, která se zpravidla v domácnostech nechovají a u nichž je potřeba potlačit přirozený pud po svobodě fyzickými prostředky. Příkladem pak může být zvíře, které se ke svému pánovi pravidelně vrací. Ovšem pozbyl-li tento návyk vracet se ke svému pánovi, toto zvíře zdivočí.¹¹¹ Na veřejném statku (např. na veřejné cestě) si ho pak může přivlastnit kdokoliv a na soukromém pozemku vlastník pozemku. Zákon pak stanoví přiměřenou dobu pro návrat k vlastníku zvířete šest týdnů. Ovšem i zde je třeba mít

¹⁰⁹ Zákon č. 89/2012 Sb., *Občanský zákoník*. § 1046 odst. 2.

¹¹⁰ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29.1. 1942 sp.zn. Rv I 919/41.

¹¹¹ SPÁČIL, J. a kol. *Občanský zákoník III: věcná práva (§ 976-1474): komentář*. 1. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013. xv, 1260 s. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-499-5.

na paměti, že pokud je zvíře označeno takovým způsobem, že lze pomocí tohoto označení určit jeho vlastníka, je tento vlastník nadále vlastníkem uprchlého zvířete a zvíře se tak nestává zvířetem bez pána.

§ 1048 stanoví, že domácí zvíře se považuje za opuštěné tehdy, kdy je z vlastníkového jednání zřejmé, že má úmysl se zvířete zbavit, nebo ho vyhnat. Totéž platí i o zvířatech v zájmovém chovu. Domácí zvířata jsou ta, která ve volné přírodě obvykle nežijí a přidržují se u člověka. Jestliže se domácí zvíře zaběhne, použijí se přiměřeně ustanovení o ztracené věci. Je-li zřejmé, že vlastník se chce svého zvířete zbavit nebo ho vyhnat, uplatní se zde právní fikce opuštění věci. Stejná pravidla se použijí i pro zvířata v zájmovém chovu. Rozdíl mezi domácím zvířetem a zvířetem v zájmovém chovu je ten, že zvíře v zájmovém chovu je chováno za jiným účelem než pro užitek. Jedná se pak zejména o chov zvířete pro potěšení.¹¹² Dále nesmíme zapomenout na to, že ne každé zvíře v zájmovém chovu musí být domácím zvířetem. V případě, že pán zvířete odevzdá toto zvíře do zařízení, které pečuje o zvířata a zároveň projeví vůli zvíře opustit, přechází vlastnické právo k opuštěnému zvířeti na obec.¹¹³

Jak již bylo řečeno, živé zvíře není považováno za věc v právním smyslu a dostává se mu zvýšené ochrany. Zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání totiž stanoví, že za týrání zvířete se považuje opuštění zvířete s úmyslem se ho zbavit nebo zvíře vyhnat.

V poslední řadě nesmíme zapomenout na zvířata, která jsou chována v zoologické zahradě, ryby v rybníku nebo podobném zařízení, které není veřejným statkem. Tato zvířata nejsou zvířata bez pána. Zvířata žijící v zoologické zahradě jsou ve vlastnictví provozovatele zoologické zahrady. Ryby jsou divokými zvířaty, ale jsou ve vlastnictví vlastníka pozemku, na kterém se rybník nachází. Ne vždy se však musí jednat o rybník. Podobným zařízením jsou pak sádky nebo jiná rybolovná zařízení. Naopak ryby žijící v rybnících určených k veřejnému užívání a jsou veřejným statkem a jsou považovány za zvíře bez pána. „*Neulovené ryby ve vodních tocích se pokládají za věc ničí, přičemž oprávněný subjekt rybářského*

---

¹¹² Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 19/2000 Sb. m. s., o sjednání Evropské dohody o ochraně zvířat v zájmovém chovu.

¹¹³ KINDL, M. a kol. *Občanský zákoník: praktický komentář*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2019. 2 svazky (991; 937 stran). ISBN 978-80-7380-742-9. str. 678.

*práva nabyvá volně žijící ryby v rybnících do svého vlastnictví až jejich ulovením; vlastnictví k rybám v tekoucích vodách není možné.*¹¹⁴

6.3 Nález věci

V první řadě bychom si měli ujasnit, jaký je rozdíl mezi věcí ničí a věcí nalezenou. Jak již lze ze samotného pojmu dovodit, věc ničí není ve vlastnictví nikoho, naopak věc nalezená má vlastníka, který pouze pozbyl držbu vlastnického práva k této věci. V případě nálezu se použije vyvratitelná právní domněnka; každý si chce podržet své vlastnictví a že nalezená věc není opuštěná. K opuštění věci pak nepostačí pouze pozbytí držby vlastnického práva k věci, ale musí zde být i projev vůle původního vlastníka k opuštění věci. *Ius dereliquendi* neboli právo opustit věc je součástí obsahu vlastnického práva, jehož podstatou je projev vůle vlastníka nadále nebýt vlastníkem věci. Nesmíme ale opomenout, že samotné fyzické opuštění nemůže vyvolat tyto právní následky, není-li výrazem vůle zaměřené na zánik vlastnického práva.¹¹⁵

OBČZ v § 1051 stanoví, že kdo věc najde, nesmí ji bez dalšího považovat za opuštěnou a přivlastnit si ji. Má se za to, že každý si chce podržet své vlastnictví. Nesmíme opomenout, že nález je právní skutečností, a nikoliv právním jednáním.¹¹⁶ OBČZ v § 1052 odst. 1 určuje nálezci povinnost přednostně vrátit ztracenou věc tomu, kdo ji ztratil, nebo vlastníkově dané věci.¹¹⁷ Nálezce tak nesmí bez dalšího považovat nalezenou věc za opuštěnou a okupovat ji.¹¹⁸ Z daného ustanovení je tedy možné dovodit, že nálezce může ztracenou věc vrátit i osobě, která věc ztratila a není jejím vlastníkem. Nálezce má také právo na náhradu vyložených nutných nákladů a na nálezné. Nálezce nemá povinnosti věc uschovat u sebe, a to i přes to, že věci hrozí zkáza.

---

¹¹⁴ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21.10. 2009 sp. zn. 25 Cdo 3961/2009.

¹¹⁵ Nález Ústavního soudu ze dne 26.4. 2005 sp. zn. I ÚS 696/02.

¹¹⁶ KINDL, M. a kol. *Občanský zákoník: praktický komentář*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2019. 2 svazky (991; 937 stran). ISBN 978-80-7380-742-9. str. 679.

¹¹⁷ ELIÁŠ, K. a kol. *Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou a rejstříkem*. 1. vyd. Ostrava: Sagit, 2012. 1119 s. ISBN 978-80-7208-922-2. str. 461.

¹¹⁸ HURDÍK, J. a kol. *Občanské právo hmotné: obecná část: absolutní majetková práva*. 3. aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2018. 302 stran. ISBN 978-80-7380-718-4. str. 203

Odst. 2 § 1052 OBČZ stanoví, že pokud není známo, komu věc patří nebo kdo věc ztratil, a nepovažuje-li se věc za opuštěnou, je povinen nálezce oznámit nález obci nejdéle do tří dnů. Nálezce může nalezenou věc také odevzdat obecní policii, neboť je, jak zákon o obecní policii stanoví, obecní orgánem obce.¹¹⁹ To neplatí, byla-li věc nalezena ve veřejné budově nebo ve veřejném dopravním prostředku. V tomto případě nálezce odevzdá věc provozovateli těchto zařízení, který se zachová podle jiných právních předpisů, a není-li jich, postupuje, jako by byl sám nálezcem. Za veřejnou budovu se považuje taková budova, do níž má veřejnost přístup nehledě na to, zda je nějakým způsobem kontrolován či regulován.

Zákon dále stanoví, jakým způsobem v případě nálezu postupuje obec. Obec vyhlásí nález obvyklým způsobem, čímž rozumíme vyhlášení pomocí úřední desky, kterou má mít každý správní orgán a orgán samosprávy a která je přístupná veřejnosti. Musí být přístupná i na internetu. Pokud se v přiměřené době vlastník věci nebo ten, kdo věc ztratil nepřihlásí, a nalezená věc má značnou hodnotu, učiní obec taková opatření, aby věc vešla v širší známost. Za širší publikaci považujeme např. zveřejnění informace o nálezu v tisku nebo jiném médiu.¹²⁰ Jestliže se obci samotné podaří zjistit vlastníka nalezené věci, oznámí mu nález a vyzve ho, aby si věc převzal. Za věc značné hodnoty považujeme takovou věc, jejíž hodnota dosahuje řádu stovek tisíc korun.

Obec má povinnost nález náležitě zabezpečit před ztrátou, zničením či poškozením. O tom, jakým způsobem bude věc uschována, rozhodne obec. Rozhodnutí o úschově učiní starosta nebo zastupitelstvo obce. Zákon také stanoví, že „*souhlasí-li s tím nálezce či jiná osoba a je-li to vhodné, může obec rozhodnout, že věc bude uschována u této osoby.*“¹²¹ Jedná-li se o věc vysoké hodnoty, (např. o vysoké peněžní částce), obec zpravidla odevzdá danou věc do soudní úschovy, nebo ji uloží jiným vhodným způsobem. Pokud věc nelze uschovat takovým způsobem, aby na ni nedošlo k patrným škodám nebo bez poměrných nákladů, obec tuto věc prodá ve veřejné dražbě dle zákona č. 26/2000 Sb., o veřejných dražbách.¹²² Vydraženou částku po odečtení nákladů dá obec do soudní úschovy nebo ji uloží jiným vhodným způsobem. Pokud je nalezená věc neprodejná, naloží

---

¹¹⁹ Zákon č. 553/1991 Sb., o obecní policii. § 1 odst. 1.

¹²⁰ KINDL, M. a kol. *Občanský zákoník: praktický komentář*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2019. 2 svazky (991; 937 stran). ISBN 978-80-7380-742-9. str. 681.

¹²¹ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. § 1054 odst. 1.

¹²² Zákon č. 26/2000 Sb., o veřejných dražbách.

obec s touto věcí dle svého uvážení. To ovšem neplatí, pokud nelze mít pochybnosti o tom, že věc je výjimečné hodnoty.

OBČZ v § 1055 stanoví, že věc nebo výtěžek po odečtení nákladů vydá obec včetně plodů a užitků do jednoho roku od vyhlášení nálezů vlastníku dané věci, nebo tomu, kdo věc ztratil. Tato lhůta je lhůtou pořádkovou. To znamená, že obec může danou věc vydat vlastníkovi věci nebo tomu, kdo věc ztratil, i po uplynutí této doby. To ovšem neplatí, pokud vlastnické právo k věci nabyt již někdo jiný.

Jak již bylo řečeno, nálezci náleží nálezné za nalezenou věc, a to i přesto, že je možné vlastníka poznat ze znamení na věci, nebo z jiných okolností. Nálezné činí desetinu ceny nálezů.¹²³ Ovšem pokud má věc hodnotu pouze pro osobu, která věc ztratila, náleží nálezci nálezné dle slušného uvážení. Cenou nálezů rozumíme hodnotu nálezů, kterou vyjádříme v penězích. Jedná se o cenu obecnou neboli tržní. Zvláštní pravidla pak platí pro závěť nebo směnky. *„Byla-li nalezena závěť a odevzdána osobě z ní oprávněné, nejde sice o nález ztracené věci, nálezci však přes to přísluší přiměřená odměna podle § 403 obč. zák.“*¹²⁴ Za směnky pak nálezné nenáleží, neboť jsou to soukromé listiny nezpůsobilé odhadu.

Nálezce, obec nebo osoba, již byla nalezená věc svěřena, mají právo se ztracenou věcí nakládat jako poctivý držitel, nepřihlásí-li se nikdo o tuto věc do jednoho roku od vyhlášení nálezů. Mohou tedy věc držet, užívat, požívat, zničit nebo s ní nakládat dle svého uvážení. Těmto osobám také náleží plody, jakmile se oddělí od věci hlavní a samozřejmě také užitky, které za doby trvání držby dospěly. Ovšem jedná-li se o nález v penězích, mohou je tyto osoby jen užívat.¹²⁵ Toto platí i v případě výtěžku za věc vydraženou ve veřejné dražbě. Pokud se o věc od jednoho do tří let od vyhlášení nálezů přihlásí vlastník věci nebo ten, kdo věc ztratil, vydá se mu tato nalezená věc nebo výtěžek z ní po zaplacení nákladů a nálezného. Plody a užitky však vráceny být nemusí. Po uplynutí tří let od vyhlášení nálezů se stane vlastníkem nalezené věci nebo výtěžku z prodeje této věci ve veřejné dražbě nálezce, obec, nebo jiná osoba, které byla věc svěřena. V tomto případě se tedy jedná o originární nabytí vlastnického práva.

OBČZ zvláště upravuje nález zvířete. § 1058 stanoví, že zvíře, které bylo nalezeno a u něhož je zjevné, že mělo vlastníka, oznámí nálezce svůj nález bez

---

¹²³ Zákon č. 89/2012 Sb. *občanský zákoník*. § 1056 odst. 2.

¹²⁴ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 21.5. 1931 sp. zn. Rv I 1482/30.

¹²⁵ DVOŘÁK, J. a kol. *Občanské právo hmotné*. Díl třetí, Věcná práva. Vydání první. Praha: Wolters Kluwer, 2015. 225 stran. ISBN 978-80-7478-935-9. str. 53.

zbytečného odkladu obci, pokud není možné poznat vlastníka nalezeného zvířete. Pokud je majitel zvířete znám, má nálezce povinnost majiteli sdělit, že zvíře bylo nalezeno a kde se nachází. Osoba, které je svěřeno nalezené zvíře do péče, o ně pečuje jako řádný hospodář, dokud se jej neujme vlastník. Na nalezená zvířata se použijí stejná ustanovení jako v případě nálezů věci, ale pouze tehdy, pokud to vyhovuje povaze zvířete jako živého tvora a pokud zákon nestanoví něco jiného. Ustanovení v § 1058 se týkají pouze domácích zvířat. Pro zvířata, která jsou určena zjevně k zájmovému chovu, platí speciální režim.

Osobou, která pečuje o nalezené zvíře, může být jak nálezce, tak obec nebo jiná osoba, které se svěří nalezené zvíře do péče.¹²⁶ Za náklady vyložené na péči o zvíře náleží náhrada osobě, která o zvíře pečuje. Zároveň osoba pečující o nalezené zvíře je povinna pečovat o zvíře jako řádný hospodář, tedy odpovědně, svědomitě a stejným způsobem, jakým by pečoval o svá zvířata.

Jak bylo výše řečeno, pro nalezená zvířata zjevně určená k zájmovému chovu platí odlišná úprava. Zvířetem v zájmovém chovu rozumíme takové zvíře, které je chované pro jiný účel než užitek (zejména potěšení). § 1059 OBČZ stanoví, že nepřihlásí-li se nikdo o takové zvíře do dvou měsíců od vyhlášení nálezů, nabyde nálezce vlastnické právo k tomuto zvířeti. Nesmíme opomenout, že toto ustanovení se týká zvířete ztraceného, nikoliv opuštěného. Zákon dále stanoví, že „*prohlásí-li nálezce obci, že zvíře nabýt nechce, a svěří-li obec zvíře neodvolatelně osobě, která provozuje útulek pro zvířata, může tato osoba se zvířetem volně nakládat, pokud se o ně nikdo nepřihlásí do čtyř měsíců ode dne, kdy jí bylo zvíře svěřeno*“.¹²⁷ Pojmem „volně nakládat“ v tomto případě rozumíme především nalézt ztracenému zvířeti nového pána.

Nálezcovou povinností není si věc nebo zvíře u sebe ponechat a nabýt tak vlastnické právo k němu, pokud se o tuto věc nebo zvíře nikdo nepřihlásí. Pokud tedy nálezce prohlásí, že nalezenou věc nebo zvíře nechce, přechází jeho právo věc nebo výtěžek za ni stržený užívat a nabýt na obec, na jejímž území byla věc nebo zvíře nalezena.¹²⁸ V případě nabytí vlastnického práva k věci obcí, vzniká této obci povinnost zaplatit nálezci nálezné.¹²⁹

¹²⁶ KINDL, M. a kol. *Občanský zákoník: praktický komentář*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2019. 2 svazky (991; 937 stran). ISBN 978-80-7380-742-9. str. 683.

¹²⁷ Zákon č. 89/2012 Sb., *Občanský zákoník*. § 1059 odst. 2.

¹²⁸ KINDL, M. a kol. *Občanský zákoník: praktický komentář*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2019. 2 svazky (991; 937 stran). ISBN 978-80-7380-742-9. str. 684.

¹²⁹ Zákon č. 89/2012 Sb., *občanský zákoník*. § 1060.

Jak již bylo řečeno, oznámit nález je nálezceva povinnost. Pokud tak nálezce neučiní, pozbývá nárok na nálezné, úhradu nákladů vynaložených na zachování věci, nemůže danou věc užívat a nemůže k ní nabýt ani vlastnické právo podle ustanovení OBČZ. Např. se může jednat o přisvojení si nalezené věci, pečování o nalezenou věc, nezabránění její zkáze. Ovšem není tím dotčena jeho povinnost nahradit škodu. Ustanovení v § 1061 OBČZ se netýkají nálezu nepatrné hodnoty. Dále nesmíme opomenout, že pokud nálezce ví, že našel věc ztracenou nebo dokonce i skrytou, která není nepatrné hodnoty, může se jednat o krádež dle § 205 trestního zákoníku.

OBČZ v § 1062 stanoví, „*nalezne-li nějakou věc několik osob zároveň, jsou oprávněny i zavázány společně a nerozdílně*“.¹³⁰ Zákon dále stanoví, že spolunálezcem je i ten, kdo věc spatří a snaží se jí nějakým způsobem dosáhnout, třebaže se jí dříve uchopil někdo jiný.

6.4 Nález skryté věci

Ustanovení o nálezce věci se použijí také na nález věci skryté. Zákon také stanoví některá zvláštní pravidla daná povahou tohoto institutu.¹³¹ Např. jedním z těchto zvláštních pravidel je, že nálezci nenáleží nálezné, pokud o skryté věci věděl. U nalezených věcí skrytých většinou není znám jejich vlastník a nálezce je povinen nález oznámit jak obci, tak majiteli pozemku, na kterém věc našel. Skrytou věcí někdy označujeme také poklad, a to v případech, kdy vlastník není znám a je pravděpodobné, že je již mrtev. Tzv. movité archeologické nálezy mají svou speciální právní úpravu. Konkrétně se jedná o zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, který stanoví, že archeologické nálezy jsou vlastnictvím kraje, v jehož obvodu byly nalezeny.¹³²

---

¹³⁰ Zákon č. 89/2012 Sb., *občanský zákoník*. § 1062.

¹³¹ HURDÍK, J. a kol. *Občanské právo hmotné: obecná část: absolutní majetková práva*. 3. aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2018. 302 stran. ISBN 978-80-7380-718-4. str. 203

¹³² Zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči.

V případě, kdy nalezne věc skrytou více osob, jsou spolunálezci a platí pro ně totéž, co pro spolunálezce nalezené věci. Spolunálezce je pak i ten, kdo věc spatřil a snažil se ji dosíci, i přes to, že se někdo uchopil věci skryté dříve.¹³³

Jestliže nepřípadne skrytá věc dle jiných právních předpisů do vlastnictví státu, kraje nebo obce, náleží vlastníkovu pozemku a nálezci polovina hodnoty tohoto nálezku. Pokud se vlastník pozemku s nálezcem nedohodnou, vlastníkem nalezené věci se pak stane vlastník pozemku, který vyplatí jednu polovinu ceny věci nálezci věci skryté.

Tato ustanovení v § 1064 OBČZ se nepoužijí, pokud byla osoba zjednána k nalezení této skryté nebo ztracené věci. Tato osoba pak není nálezcem a nenáleží jí ani nálezné, ale pouze předem ujednaná odměna za hledání. Zde se podpůrně použijí ustanovení o příkazní smlouvě.

6.5 Přirozený přírůstek

6.5.1 Obecně k přirozenému přírůstku

K originárním způsobům nabytí vlastnického práva řadíme také přírůstky. V § 1066 až § 1088 OBČZ rozlišuje hned několik přírůstků. Jedná se o přírůstky přirozené, umělé a smíšené.

Obecně můžeme říci, že přírůstky (*accessio*) jsou nadřazeným termínem k plodům a užitkům. Plody pak dělíme na přirozené neboli naturální a umělé čili industriální.

Rozdíl mezi přirozenými a umělými přírůstky spočívá v tom, že přirozené přírůstky zvětšují majetkovou podstatu vlastníka, a to bez jeho jakéhokoliv zásahu. Naopak k dosažení umělých přírůstků je zapotřebí přispění vlastníka věci. Jakousi přechodnou kategorií pak tvoří přírůstky smíšené.

6.5.2 Přírůstek nemovité věci

---

¹³³ *Občanský zákoník: komentář*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2014. 6 sv. Komentáře Wolters Kluwer. Kodex. Rekodifikace. ISBN 978-80-7478-369-2. str. 187.

V tomto případě se jedná o takový způsob originárního nabytí vlastnického práva k věci, kde na rozdíl od předešlých způsobů není potřeba žádný projev vůle nabyvatele. Proto se jedná o přirozený přírůstek. V takové situaci nedochází k přibytí další věci do sféry vlastníka, pouze se rozšiřuje majetková podstata, která je předmětem vlastnického práva vlastníka. Daný přírůstek může také být předmětem např. zástavního práva či pozůstalosti (§ 1475 odst.2) apod.¹³⁴

OBČZ v § 1066 stanoví, že „*plody, které pozemek vydává sám od sebe, aniž je obděláván, náleží vlastníkovi pozemku*“.¹³⁵ Z tohoto ustanovení vyplývá, že zákon hovoří výslovně o plodech, které rozeznáváme na plody pozemku a plody jiných nemovitých věcí. Je potřeba mít na paměti, že plod se stává samostatnou věcí až po oddělení od stromu, keře apod. Plody spadlé na zem se stávají vlastnictvím vlastníka pozemku, to ovšem neplatí v případě, jedná-li se o pozemek, který je veřejným statkem. Plody odvozují svou povahu od plodonosnosti věci, tedy způsobilost věci přinášet plody. Příkladem plodonosných věcí pak může být orná půda, zahrada, louka, pastvina či lesní pozemek.¹³⁶

Plody můžeme také rozlišovat podle toho, zda se jedná o plody organického původu či anorganického původu. Mezi přírůstky organického původu patří např. porosty náletovými dřevinami, plody keřů a stromů či nerostné bohatství. Za civilní plody či užitek věci plynoucí z její právní povahy můžeme považovat pachtovné nebo nájemné.¹³⁷

Oddělením plodů neboli separací od plodonosné věci se vlastníkem těchto plodů stává majitel plodonosné věci. To ale neplatí v případě, jak již bylo výše zmíněno, pokud plody po oddělení spadnou na sousedící pozemek. V tomto případě náleží plody vlastníku tohoto sousedícího pozemku. Výjimku pak tvoří pozemek, který je veřejným statkem. Nesmíme opomenout, že „*pachtýř nabyvá vlastnické právo k plodům derivativně, neboť vlastník v tomto případě již předem projevil souhlas s jejich nabytím pachtýřem*“.¹³⁸

---

¹³⁴ *Občanský zákoník: komentář*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2014. 6 sv. Komentáře Wolters Kluwer. Kodex. Rekodifikace. ISBN 978-80-7478-369-2. str. 190.

¹³⁵ Zákon č. 89/2012 Sb., *občanský zákoník*. § 1066

¹³⁶ SPÁČIL, J. a kol. *Občanský zákoník III. Věcná práva (§976–1474)*. Komentář. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2013, 1276 s. ISBN 978-80-7400-499-5.

¹³⁷ *Občanský zákoník: komentář*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2014. 6 sv. Komentáře Wolters Kluwer. Kodex. Rekodifikace. ISBN 978-80-7478-369-2. str. 191.

¹³⁸ DVOŘÁK, J. a kol. *Občanské právo hmotné*. Díl třetí, Věcná práva. Vydání první. Praha: Wolters Kluwer, 2015. 225 stran. ISBN 978-80-7478-935-9. str. 55.

Zvláštní pravidla jsou stanovena v § 1067 ohledně hraničních stromů.¹³⁹ OBČZ stanoví, že strom náleží tomu, z jehož pozemku vyrůstá kmen. Vyrůstá-li však kmen na hranici těchto pozemků, vlastníky jsou pak majitelé těchto pozemků. V tomto případě se tak uplatní superficiální zásada.

6.5.3 Naplavenina a strž

V první řadě je potřeba si uvědomit, že OBČZ jako takový neřeší právní následky změny koryta vodního toku. Této problematice se věnuje zákon č. 254/2001 Sb., o vodách. OBČZ v tomto případě mluví především o naplaveninách, stržích a o přírůstcích vzniklých působením větru nebo jiných přírodních sil. Dojde-li k naplavení nebo navátí zeminy, nevzniká povinnost nabyvatele k jakékoli náhradě původnímu vlastníku zeminy a pobřežní či navátý pozemek se bez dalšího zvětšuje.¹⁴⁰ Je potřeba podotknout, že v případě naplavené zeminy, která nadále zůstává pod úrovní hladiny, se nejedná o naplaveninu, nýbrž pouze o nános řečiště. Obecně lze říci, že přírůstek naplaveninou nebo navátými horninami je na rozdíl od strže proces postupný a dlouhodobý.

Strží zase rozumíme velkou a rozeznatelnou část pozemku, kterou vodní tok odplaví k jinému pozemku. Tato rozeznatelná část pozemku se pak stane součástí pozemku druhého pouze tehdy, pokud původní vlastník k odplavenému pozemku neuplatní své právo po dobu jednoho roku. Po odtržení části pozemku mohou nastat dvě situace. V té první se může stát, že oddělený pozemek se zastaví ještě před tím, než dojde ke spojení s jiným pozemkem a vznikne tak nový ostrov. V druhé situaci dojde ke spojení s jiným pozemkem, kde vlastník této oddělené části pozemku musí uplatnit své právo do jednoho roku. Poté se stane vlastníkem majitel pozemku, ke kterému se strž přivalí. Pokud je majitelem pozemku více osob, stanou se spoluvlastníky.

OBČZ dále v § 1070 stanoví podmínky pro nabytí vlastnického práva k nově vzniklému ostrovu. Pokud dojde k oddělení části pozemku od zbytku vodním tokem, vznikne nový ostrov, jehož vlastníkem je původní vlastník. Zákon dále stanoví, že v ostatních případech se stane vlastníkem vlastník vodního koryta.

---

¹³⁹ Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., *Občanský zákoník*. K § 1066 až 1073.

¹⁴⁰ KINDL, M. a kol. *Občanský zákoník: praktický komentář*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2019. 2 svazky (991; 937 stran). ISBN 978-80-7380-742-9. str. 686.

V tomto případě lze říci, že zde dochází ke střetu dvou zásad. Jedná se o zásady zachování vlastnického práva a zásady superficiální. Podle superficiální zásady je součástí pozemku také prostor nad pozemkem i pod pozemkem. Naopak dle principu perzistence vlastnického práva na tento proces pohlíží jako na zachování vlastnického práva k věci původní, ze které vlivem přírodních síly vznikly dvě nové samostatné věci.¹⁴¹

OBČZ v § 1070 stanoví, kdo se stane vlastníkem ostrova po oddělení části pozemku vodním tokem. V první řadě je jím pochopitelně vlastník vodou strženého pozemku. U ostatních případů se vlastníkem nově vzniklého ostrova stane stát. Příkladem vzniku takového ostrova, který se stane vlastnictvím státu, je ostrov, který vznikl naplaveninou, nebo jinými geologickými procesy. Ostrov, který vznikl poklesem hladiny vody má povahu pouze dočasného či zdánlivého ostrova. V případě, kdy by ostrov byl výsledkem lidské činnosti, lze dospět k závěru, že by tento zřízený ostrov bylo možné považovat za stavbu, popř. stavební zařízení ve smyslu § 506, a tudíž bude součástí pozemku, který je pod ním.¹⁴²

OBČZ také pamatuje i na vlastníka vodního koryta. „*Vodní koryto vzniklé strží nebo v důsledku vzniku ostrova se stává vlastnictvím vlastníka původního koryta.*“¹⁴³ Změnám koryta vodního toku se také věnuje zákon č. 254/2001 Sb., vodní zákon, který v § 45 stanoví, že pokud vodní tok vlivem přírodních sil při povodni opustí své přirozené koryto a vytvoří si koryto nové, mohou vlastníci pozemků, správce vodního toku, jakož i oprávnění k nakládání s vodami, kteří jsou dotčeni novým stavem, žádat jednotlivě nebo společně vodoprávní úřad o povolení vrátit tok na svůj náklad do původního koryta. Jestliže se původní stav neobnoví, stát vykoupí pozemek původního nebo nového koryta vodního toku, jestliže mu tento pozemek vlastník dotčeného pozemku nabídne. To ovšem neplatí pro dotčené pozemky ve vlastnictví obcí. Jestliže se neobnoví původní koryto vodního toku z důvodu veřejného zájmu, mají vlastníci pozemků dotčení tímto rozhodnutím nárok na přiměřenou náhradu škody. Právo na obnovu a odškodnění zaniká po třech letech od roku, v němž došlo ke změně.

---

¹⁴¹ *Občanský zákoník: komentář*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2014. 6 sv. Komentáře Wolters Kluwer. Kodex. Rekodifikace. ISBN 978-80-7478-369-2. str. 199.

¹⁴² *Občanský zákoník: komentář*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2014. 6 sv. Komentáře Wolters Kluwer. Kodex. Rekodifikace. ISBN 978-80-7478-369-2. str. 199.

¹⁴³ Zákon č. 89/2012 Sb., *Občanský zákoník*. § 1071.

6.5.4 Přírůstek movité věci

„Pro úplnost jsou doplněna také ustanovení § 1072 a 1073 o přirozených přírůstcích movitých věcí a plodech vydávaných zvířetem.“¹⁴⁴ V případě movitých věcí a zvířat, které poskytují plody, hovoříme o tzv. substanci. Substance je tedy taková věc, která poskytuje plody. Věcí plodonosnou může být např. domácí zvíře. I v tomto případě se jedná o takový přírůstek, kde není zapotřebí vůle vlastníka, ale k rozšíření obsahu vlastnického práva dochází přirozeně. Vlastníkem tohoto přirozeného přírůstku je pak vlastník věci plodonosné.

Plody, které nejsou oddělené od plodonosné věci jsou tzv. „částí substance“. Někdy bývají mylně označovány jako součást věci hlavní.¹⁴⁵ Neoddělené věci tedy nejsou věcí, tou se stávají až oddělením od věci plodonosné. Plodům, které poskytují zvířata se věnuje § 1073. Takové plody náleží vlastníku zvířete. Mezi takové plody můžeme řadit i užitky zvířete, kterými jsou např. vlna, hnůj apod. Zákon dále stanoví, že za oplodnění zvířete je možné žádat odměnu pouze tehdy, pokud byla ujednána.

6.6 Umělý přírůstek

6.6.1 Obecně k umělému přírůstku

Umělý přírůstek je takový, u kterého je na rozdíl od přírůstku přirozeného důležité přičinění člověka. Při umělém přírůstku dochází ke spojení movitých věcí více vlastníků a vzniku věci nové. Upřednostňuje se obnovení předešlého stavu a v případě, že to není možné, je zapotřebí vyřešit, jak se s nově vzniklým celkem naloží.¹⁴⁶ Druhy umělého přírůstku jsou zpracování, smísení, stavba a přestavek.

---

¹⁴⁴ Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., *Občanský zákoník*. K § 1066 až 1073.

¹⁴⁵ KINDL, M. a kol. *Občanský zákoník: praktický komentář*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2019. 2 svazky (991; 937 stran). ISBN 978-80-7380-742-9. str. 688.

¹⁴⁶ Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., *Občanský zákoník*. K § 1074 až 1082.

6.6.2 Zpracování

Zpracováním rozumíme spojení movitých věcí několika vlastníků takovým způsobem, že zpracované věci není možné vrátit do původního stavu anebo pouze se značnými náklady nebo značnou ztrátou. Tato zpracovaná věc se pak stane vlastnictvím toho, kdo materiálem či prací nejvíce přispěl ke zhotovení zpracované věci a jednal v dobré víře. Vlastník nové věci pak má povinnost uhradit odměnu za práci tomu, kdo se na výsledku podílel a hodnotu zpracované věci tomu, kdo vlastnické právo pozbyl. Zpracování jako takové je nabytí vlastnického práva, ke kterému dochází bez souhlasu vlastníka opracované věci. Dále může mít zpracování formu spojení, smísení nebo slití. Abychom mohli mluvit o zpracování, musí dojít k navýšení hodnoty zpracované věci. V opačném případě vznikne vlastníkovi škoda na věci a má nárok na její náhradu vůči zpracovateli.

„Podmínkou použitelnosti komentovaného ustanovení (§ 1074 OBČZ) je vznik nové věci a objektivní neoddělitelnost, resp. nemožnost vrátit věc v předešlý stav, anebo možnost tak učinit, ale jen s neúměrnými náklady či ztrátou.“¹⁴⁷

Jestliže zpracovatel nezpracoval novou věc v dobré víře, ponechává se vlastníku zpracované věci možnost volby, zda si novou věc přisvojí a nahradí druhému, co pozbyl, nebo zda zpracovateli věc za náhradu ponechá. Ovšem toto právo vlastníkovi zpracované věci zanikne, jestliže neuplatní toto právo do jednoho měsíce ode dne, kdy se o zpracování věci dozvěděl.

OBČZ pak v § 1076 stanoví pravidla pro situace, kdy nelze určit jediného vlastníka nové věci. V takovém případě pak nová věc náleží do spoluvlastnictví vlastníků zpracovaných věcí, jejichž podíly se stanoví podle toho, jakou hodnotou přispěli do nové věci. Není-li to možné, podíly všech spoluvlastníků jsou stejné. Tito spoluvlastníci jsou pak povinni společně a nerozdílně zaplatit odměnu za práci tomu, kdo věc zpracoval.

Zákon dále upravuje situaci, kdy zpracovatel použije cizí věc na opravu jiné věci. Jedná se o specifický případ zpracování věci. Na rozdíl od předchozích případů zde není důležité, zda byla věc zpracovaná v dobré víře či nikoliv. Na první

---

¹⁴⁷ KINDL, M. a kol. *Občanský zákoník: praktický komentář*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2019. 2 svazky (991; 937 stran). ISBN 978-80-7380-742-9. str. 689.

pohled se může zdát, že oprava věcí připomíná spojení věcí. Z tohoto důvodu se o opravu jedná pouze tehdy, je-li cizí věc použita k opravě řádově nižší hodnoty než věc opravovaná.¹⁴⁸ Rozdílem mezi opravou a spojením více věcí je ten, že při opravě zůstává zachována identita opravované věci, kdežto u spojení věci vzniká věc nová. Ovšem pokud je věc cizí použita k opravě jiné věci, dochází tak k zániku identity této cizí věci a stává se součástí věci opravené.

Vlastník věci, která byla použita k opravě, pozbude vlastnické právo k této věci a má nárok na náhradu za tuto věc. Ve většině případů bude újma vlastníka věci použité k opravě větší než náhrada za tuto věc. Vlastník věci, která byla použita k opravě věci cizí, si totiž bude muset zakoupit věc novou bez ohledu na hodnotu věci použité. V tomto případě se onoho rozdílu bude muset vlastník domáhat prostřednictvím náhrady škody.

6.6.3 Smísení

O smísení se jedná tehdy, kdy smísením věcí více vlastníků vzniká věc nová. Rozdíl mezi zpracováním a smísením je ten, že zde není žádná vykonaná práce, za kterou by náležela odměna. Stejně jako u zpracování, smíšené věci lze od sebe oddělit s příliš vysokými náklady, nebo jejich oddělení není vůbec možné. V případě smísení věcí stejného druhu se může jednat např. o sypké materiály nebo slitiny. Podobně jako u zpracování platí i u smísení, že věc nová musí být stejné nebo vyšší hodnoty než věci původní, aby se jednalo o smísení. Dále je potřeba rozlišovat, zda došlo ke smísení věcí stejného druhu nebo věcí různého druhu. V opačném případě se jedná o poškození věci. Musíme mít na pozoru, zda osoba, která věci smíchala, jednala v dobré víře, či nikoliv.

*„Smísením věcí různých vlastníků v dobré víře, které jsou různého druhu (slitiny, smísení sypkých materiálů), vznikne směska, kdy následné oddělení původních věcí je nemožné, avšak vzniklý celek lze bez porušení podstaty rozdělit na díly.“*¹⁴⁹ V takové situaci mají vlastníci právo volby, zda si ze vzniklého celku oddělí svojí poměrnou část, či zda budou žádat o náhradu toho, co pozbyli. Toto

---

¹⁴⁸ KINDL, M. a kol. *Občanský zákoník: praktický komentář*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2019. 2 svazky (991; 937 stran). ISBN 978-80-7380-742-9. str. 690.

¹⁴⁹ DVOŘÁK, J. a kol. *Občanské právo hmotné*. Díl třetí, Věcná práva. Vydání první. Praha: Wolters Kluwer, 2015. 225 stran. ISBN 978-80-7478-935-9. str. 57.

právo musí být uplatněno během stejné lhůty, jako u zpracování, tedy do jednoho měsíce ode dne, kdy se vlastník o smísení své věci s věcí cizí dozvěděl. Tato měsíční lhůta je prekluzivní. Jestliže ten, kdo se podílel na smísení cizích věcí nebyl v dobré víře, má povinnost nahradit vlastníkům smíšených věcí také ušlý zisk. OBČZ dále v § 1080 stanoví, že „*skutečnou škodu nahradí však jen v tom rozsahu, v jakém vlastníci nedosáhli její náhrady podle předchozích ustanovení*“.¹⁵⁰

V druhém případě může dojít ke smísení movitých věcí, které jsou stejného druhu. V takové situaci vzniká podílové spoluvlastnictví a každý z vlastníků má též právo vzít si svůj ideální podíl zpět z nové směsky. Velikost podílu je určena dle poměru věcí jednotlivých vlastníků v dané směsce. K takové situaci může dojít např. při úschově této věci.

V případě, že osoba, která se na smísení věci podílela, má stále věc u sebe a vlastníkem je někdo jiný, má tato osoba povinnost věc vydat vlastníku věci a zároveň jí svědčí právo retence. To znamená, že osoba, která má věc u sebe, není povinna vydat tuto věc jejímu vlastníku, dokud mu vlastník oné věci nezaplatí náhradu.

OBČZ dále v § 1082 stanoví, že „*kdo je povinen poskytnout při zpracování nebo smísení náhradu jiné osobě, nemá povinnost plnit více, než kolik by byl povinen plnit při bezdůvodném obohacení*“.¹⁵¹

6.6.4 Stavba

Je potřeba rozlišovat pojem „stavba“ dle stavebních předpisů a OBČZ. Dle stavebních předpisů rozumíme pojmem „stavba“ určitou činnost směřující k uskutečnění díla. Naopak pro účely občanského práva je pojem „stavba“ nutno vykládat jako věc v právním smyslu.¹⁵² Stavbou rozumíme jak budovy, tak jakékoliv konstrukce stojící na pozemku. Nesmí se však jednat o stavby dočasného charakteru, ale o stavby trvalé. Uplatní se zde superfiální zásada. „*Charakterizujícím a zásadním prvkem jejího dopadu je, že sjednocuje právní režim*

---

¹⁵⁰ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. § 1080.

¹⁵¹ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. § 1082

¹⁵² Rozsudek nejvyššího soudu ze dne 28.1. 1998 sp. zn. 3 Cdo 1305/96.

stavby a pozemku, na kterém je stavba zřízena.“¹⁵³ Trvalé stavby se tak stávají součástí pozemku a nejsou samostatnou věcí. Samostatnou věcí pak nejsou ani cihly nebo jiný materiál, který byl k výstavbě stavby použit, je-li spojena se zemí. Z toho vyplývá, že jakmile se stane cihla nebo jiný materiál součástí stavby, která je součástí pozemku, nemůže být cihla či materiál nadále samostatnou věcí a být tak předmětem vlastnictví.

V souvislosti se stavbou mohou nastat dvě různé situace. V prvním případě se jedná o situaci, kdy vlastník na svém pozemku postaví stavbu z cizího materiálu. Stavba se stane součástí pozemku, tedy vlastnictvím vlastníka pozemku, který je povinen nahradit vlastníku materiálu hodnotu užitě věci (*in pensae utiles*).¹⁵⁴ Jestliže stavitel nebyl v dobré víře, nahradí vlastníkovu materiálu i ušlý zisk (*lucrum cessans*). Hradí se cena materiálu v době jeho odejmutí. Spojením cizího stavebního materiálu a vlastníkovu pozemku dochází k modifikovanému přírůstu vlastnictví na straně vlastníka pozemku.¹⁵⁵ Můžeme říci, že řešení této situace vychází již z římského práva, podle které stavba patřila za všech okolností vlastníku pozemku, pokud byla trvale spojena s jeho pozemkem. Ovšem na rozdíl od dnešní právní úpravy, v římském právu, pokud došlo k oddělení stavebního materiálu od stavby, došlo k obnově vlastnického práva ke stavebnímu materiálu. Dnes tento materiál zůstává ve vlastnictví majitele pozemku.

V druhé případě nastane situace, kdy vlastník materiálu postaví stavbu na cizím pozemku, připadá tato stavba majiteli pozemku. Tato stavba potom připadá majiteli pozemku a ten má na výběr z několika možností. Buď nechá odstranit stavbu na náklady stavebníka anebo stavebníku nahradí účelně vynaložené náklady. Jestliže však stavitel v dobré víře nejednal, má stejná práva jako nepřikázaný jednatel. „V důsledku toho se nepoctivému stavebníkovu musí dostat méně než stavebníku poctivému; zřejmě jen tolik, o kolik se zvýšila hodnota pozemku.“¹⁵⁶ I zde se tedy použije zásada *superficies solo cedit* a na stavbu se hledí jako na umělý přírůstek. Vlastník pozemku se stává vlastníkem stavebního materiálu v moment, kdy dojde ke spojení s jeho pozemkem. Pro nabytí vlastnického práva k použitému

---

¹⁵³ *Občanský zákoník: komentář*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2014. 6 sv. Komentáře Wolters Kluwer. Kodex. Rekodifikace. ISBN 978-80-7478-369-2. str. 221.

¹⁵⁴ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 5.11. 2002 sp. zn. 22 Cdo 761/2001.

¹⁵⁵ *Občanský zákoník: komentář*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2014. 6 sv. Komentáře Wolters Kluwer. Kodex. Rekodifikace. ISBN 978-80-7478-369-2. str. 221.

¹⁵⁶ *Občanský zákoník: komentář*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2014. 6 sv. Komentáře Wolters Kluwer. Kodex. Rekodifikace. ISBN 978-80-7478-369-2. str. 225.

stavebnímu materiálu tedy není zapotřebí, aby byla stavba dokončena. Zvláštním případem je pak situace, kdy stavba byla zřízena na pozemku, který je ve spoluvlastnictví stavitele a druhého spoluvlastníka. V tomto případě není možné použít ustanovení v § 1084 OBČZ, který stanoví, že stavba zřízená na cizím pozemku připadá vlastníkovu pozemku, neboť nelze říci, že stavebník staví na cizím pozemku. Stavba se stane spoluvlastnictvím stavitele a druhého spoluvlastníka na základě ustanovení v § 1115 a následující.

Jak již bylo řečeno, vlastník zastavěného pozemku má právo podat návrh soudu, aby stavebník, který zřídil stavbu na cizím pozemku, ač na to neměl právo, tuto stavbu na vlastní náklady odstranil a vrátil pozemek do předešlého stavu. I v tomto případě se posuzuje, zda došlo ke zřízení stavby v dobré víře či nikoliv. Jestliže stavebník věděl, že staví na cizím pozemku, jedná se o zásadní důvod pro vyhovění žalobě na odstranění takové stavby.¹⁵⁷ O neoprávněnou stavbu na cizím pozemku se jedná tehdy, zřídil-li stavebník stavbu bez věcného práva stavby, případně práva nájemního. Pokud zde není žádný právní titul, na základě, kterého by měl stavebník oprávnění zřídil stavbu na cizím pozemku, stává se stavba součástí daného pozemku. To, jestli měl stavebník stavební povolení není rozhodné pro to, zda je stavba oprávněná či ne, neboť stavební povolení je otázkou správního práva, kdežto oprávnění zřídil stavbu se váže na občanskoprávní titul ke zřízení stavby na cizím pozemku.¹⁵⁸

Jestliže stavitel zřídil stavbu v dobré víře, má právo se domáhat po vlastníku pozemku, který o zřizování stavby věděl a bez zbytečného odkladu ji nezakázal, aby mu pozemek převedl za obvyklou cenu. Totéž platí naopak. Tedy že vlastník pozemku má též právo požadovat po staviteli, aby pozemek koupil za obvyklou cenu. „Právo žádat o vypořádání neoprávněné stavby u soudu se nepromlčuje.“¹⁵⁹ OBČZ tím tak klade jisté požadavky i na vlastníka pozemku. Soud může na návrh jedné ze stran přikázat pozemek do vlastnictví zřizovatele stavby a rozhodne o jeho povinnosti zaplatit vlastníku pozemku náhradu. Do popředí se zde tak dostává římskoprávní zásada *vigilantibus iurai*, tedy že právo patří bdělým. Tím se zde myslí to, že vlastník pozemku má možnost stavbu včas zakázat, jestliže o stavbě ví, nebo vědět mohl. Povinnost vlastníka pozemku převést vlastnické právo k pozemku zřizovateli stavby se pak týká pouze té části pozemku, na kterém se stavba

¹⁵⁷ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21.10. 2009 sp. zn. 22 Cdo 5357/2007.

¹⁵⁸ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 27.4. 2004, sp. zn. 22 Cdo 2612/2003.

¹⁵⁹ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 17.4. 2002 sp. zn. 22 Cdo 432/2002.

bezprostředně nachází. Tato povinnost se nevztahuje na plochy hraničící se stavbou, které byly pro stavení potřebné.¹⁶⁰

„Bezelstným stavebníkem jest i ten, kdo se domníval, že smí stavěti na cizí půdě, právem předpokládaje vlastníkovu svolení ke stavbě.“¹⁶¹

6.6.5 Přestavek

O přestavek se jedná tehdy, kdy stavebník na svém pozemku zřídí stavbu a část této stavby přesahuje na pozemek cizí. OBČZ v § 1087 stanoví, že pokud trvalá stavba zasahuje malou částí na cizí pozemek, stane se tato část pozemku zastavěného přestavkem vlastnictvím zřizovatele stavby. V podstatě se jedná o tzv. obrácení superficiální zásady.¹⁶² To ovšem neplatí, nejednal-li stavitel v dobré víře, že staví na svém pozemku. Jestliže stavba větší částí stojí na cizím pozemku, stává se součástí tohoto pozemku a ke zbylým pozemkům se uplatní institut přestavku.¹⁶³

O přestavek se nejedná tehdy, jestliže stavba zasahuje do prostoru kolmého nad pozemkem. V tomto případě se jedná o přímou imisi. Přestavkem tedy může být pouze přesah horizontální a v úrovni zemského povrchu.¹⁶⁴ I zde se rozlišuje, zda stavitel zřídil stavbu v dobré víře či nikoliv. Jestliže stavitel nejednal v dobré víře, nedochází tak k reorganizaci vlastnictví a nenabývá vlastnické právo k zastavěné části sousedního pozemku a nejedná se tak o přestavek. Naopak stavěl-li stavebník v dobré víře a jsou naplněny podmínky přestavku, nabyde vlastnické právo k malé části pozemku, na který stavba přesahuje. Ovšem nesmíme zapomenout, že stavebníkovi v dobré víře také vzniká povinnost zaplatit obvyklou cenu za část pozemku, ke které nabyl vlastnické právo. Cenu obvyklou je možné určit znaleckým posudkem, nebo je také možné využít vznikajících tzv. cenových map.¹⁶⁵ Cenou obvyklou rozumíme takovou cenu, která by byla dosažena při

---

¹⁶⁰ KINDL, M. a kol. *Občanský zákoník: praktický komentář*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2019. 2 svazky (991; 937 stran). ISBN 978-80-7380-742-9. str. 696.

¹⁶¹ Rozhodnutí nejvyššího soudu Československé republiky ze dne 10.5. 1928 sp. zn. Rv I 1474/27.

¹⁶² DVOŘÁK, J. a kol. *Občanské právo hmotné*. Díl třetí, Věcná práva. Vydání první. Praha: Wolters Kluwer, 2015. 225 stran. ISBN 978-80-7478-935-9. str. 59.

¹⁶³ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26.4. 2017 sp. zn. 22 Cdo 2851/2015.

¹⁶⁴ *Občanský zákoník: komentář*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2014. 6 sv. Komentáře Wolters Kluwer. Kodex. Rekodifikace. ISBN 978-80-7478-369-2. str. 235.

¹⁶⁵ KOLÁŘOVÁ, J. *Přestavek*, Eprávo, ze dne 22.9.2014, [online], [cit. 10.03. 2020]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/prestavek-95154.html>

prodejích stejného nebo obdobného majetku při poskytování stejné nebo obdobné služby v obvyklém obchodním styku v tuzemsku ke dni ocenění.¹⁶⁶

6.7 Smíšený přírůstek

Typickým a možná i nejčastějším smíšeným přírůstkem je osázení pozemku semenem nebo rostlinami, které náleží jinému vlastníku.¹⁶⁷ Předpokladem osetí je jednak existence nemovité věci (tedy pozemku) a také cizí movité věci, která je určena druhově. "takovou věcí mohou být např. semena a rostliny. V poslední řadě je ještě zapotřebí lidského přičinění. U osetí se pak použije zásada *superficies solo cedit*.

OBČZ v § 1088 stanoví, že při osetí pozemku cizím semenem nebo osázením cizími rostlinami náleží tato semena a rostliny po zapaštění kořenů vlastníku pozemku. O náhradě za osivo a rostliny pak platí totéž, co v § 1083 a § 1084, které se týkají stavby. Z toho vyplývá, že i zde mohou nastat obdobné situace. V prvním případě vlastník pozemku jej oseje cizím semenem či cizími rostlinami, anebo vlastník semene či rostlin oseje cizí pozemek. I zde se rozlišuje, zda osoba, která sází, jednala v dobré víře či nikoliv. Jestliže vlastník pozemku zaseje tento pozemek v dobré víře cizími semeny či rostlinami, nahradí vlastníku těchto semen nebo rostlin jejich hodnotu. V opačném případě, kdy vlastník pozemku nejednal v dobré víře, nahradí vlastníku semen a rostlin jejich hodnotu, ušlý zisk a skutečnou škodu pouze do té míry, do které nedosáhl její náhrady za semena či rostliny.¹⁶⁸ Jestliže vlastník rostlin a semen oseje cizí pozemek v dobré víře, vlastník pozemku mu nahradí účelně vynaložené náklady. Jestliže v dobré víře nejednal, má stejná práva a povinnosti jako nezmocněný jednatel. I tady je možné požadovat náhradu způsobené škody, pokud došlo k jejímu vzniku a naplnění zákonných podmínek.

---

¹⁶⁶ Zákon č. 151/1997 Sb., o oceňování majetku.

¹⁶⁷ Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., *občanský zákoník*. K § 1088.

¹⁶⁸ *Občanský zákoník: komentář*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2014. 6 sv. Komentáře Wolters Kluwer. Kodex. Rekodifikace. ISBN 978-80-7478-369-2. str. 237.

6.8 Vydržení

6.8.1 Obecně k vydržení

O vydržení se jedná tehdy, kdy dochází ke ztotožnění faktického a právního vztahu. Je to situace, kdy držitel věci není jejím vlastníkem (držba nevlastnická) a za splnění zákonem daných podmínek se jím může stát. Předpokladem pro vydržení je pak držba. Pod držbou rozumíme, že držitel má věc ve své moci (*corpus possessionis*) a zároveň má vůli s věcí nakládat jak s věcí vlastní a vykonávat tak držbu pro sebe (*animus possidendi*). Aby mohlo dojít k vydržení, musí být tato držba kvalifikovaná.

Kvalifikovaná držba je taková držba, která musí splňovat všechny náležitosti stanovené zákonem, aby byla chráněna právě jako držba. Jedná se tedy o takovou držbu, která po uplynutí vydržecí lhůty povede ke vzniku věcného práva jako je vlastnické právo, právo stavby anebo právo odpovídající věcnému břemenu.¹⁶⁹ Kvalifikovaná držba pak musí být řádná, poctivá a pravá.

Řádnou držbou rozumíme řádně nabytou držbu, tedy nabytou na základě platného právního důvodu, který zákon uzná jako důvod nabytí práva. Poctivá držba je taková držba, kdy držitel z přesvědčivého důvodu má za to, že vykonává své právo po právu a je přesvědčen, že nejedná protiprávně. Jinak můžeme říci, že jedná v dobré víře. O pravou držbu se pak nejedná v případech, kdy se osoba do držby vetřela svémocně, vloudila potajmu nebo lstí. O pravou držbu se také nejedná v případech, kdy osoba získala právo pouze výprosou.

Vydržet vlastnické právo pak lze jak k věcem movitým, tak k věcem nemovitým. Vlastnické právo dále můžeme také vydržet k věcem hromadným. Naopak předmětem vydržení vlastnického práva nemůže být součást věci.¹⁷⁰ Podmínkou pro vydržení vlastnického práva je, aby držitel držel věc celou, která je způsobilá být předmětem právních vztahů.¹⁷¹ Nesmíme opomenout superficiální zásadu, která se uplatní v případě vydržení pozemku, neboť vše, co je součástí

---

¹⁶⁹ DVOŘÁK, J. a kol. *Občanské právo hmotné*. Díl třetí, Věcná práva. Vydání první. Praha: Wolters Kluwer, 2015. 225 stran. ISBN 978-80-7478-935-9. str. 102.

¹⁷⁰ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 16.7. 2008 sp. zn. 28 Cdo 5175/2007.

¹⁷¹ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25.3. 2008 sp. zn. 22 Cdo 361/2007.

pozemku, vydržíme společně s tímto pozemkem.¹⁷² Věci, které jsou vyloučené z právního obchodu, nebo věci, které jsou vyhrazeny pouze do vlastnictví státu nebo státem určených právnických osob, vydržet nelze. OBČZ rozlišuje vydržení řádné a mimořádné.

6.8.2 Řádné vydržení

Právní úpravu řádného vydržení nalezneme v § 1089 a následující. Aby mohlo dojít k řádnému vydržení, je zapotřebí kvalifikované držby. Tato kvalifikovaná držba musí trvat nejméně po dobu tří let u věcí movitých a deset let u věcí nemovitých, aby došlo k vydržení. Během této doby nesmí dojít k přerušení držby. OBČZ v § 1092 stanoví, že do vydržecí doby se ve prospěch držitele započte i doba řádné a poctivé držby jeho předchůdce. Aby mohlo dojít k řádnému vydržení, nepostačuje držba opřena o tzv. domnělý titul, ale aby tento titul byl platný a existující.¹⁷³

Jak již bylo zmíněno, překážkou pro vydržení je přerušení držby. Držba je přerušena, jestliže po určitý čas nikdo nebyl držitelem, byla podána úspěšná vlastnická anebo posesorní žaloba, nebo bylo uznáno, že vlastnické právo náleží jiné osobě.

OBČZ také stanoví, mezi jakými osobami vydržení je nebo není možné. § 1094 OBČZ stanoví, že pokud se vyžaduje, aby osoba měla zákonného zástupce nebo opatrovníka, počne vydržecí doba běžet ohledně práva proti ní až ode dne, kdy zákonného zástupce nebo opatrovníka získá. V případě, kdy vydržecí doba již započala, běží tato doba dále, ovšem nemůže skončit dříve než jeden rok po odpadnutí překážky. V tomto případě se jedná o odsunutí počátku vydržecí doby a nemožnost jejího doběhnutí. Dále zákon v § 1097 stanoví, že zákonný zástupce nemůže vydržet vlastnické právo proti zastoupenému, ani zastoupený proti svému zákonnému zástupci. Totéž platí obdobně pro opatrovníka a opatrovnice a pro poručíka a poručenice. Mezi manželi se vydržecí doba staví po dobu trvání jejich manželství, a to i v případě, jestliže je toto manželství neplatné. Tato překážka běhu vydržecí doby tak skončí až se zánikem tohoto manželství. Totéž také platí pro

---

¹⁷² DVOŘÁK, J. a kol. *Občanské právo hmotné*. Díl třetí, Věcná práva. Vydání první. Praha: Wolters Kluwer, 2015. 225 stran. ISBN978-80-7478-935-9. str. 60.

¹⁷³ Usnesení nejvyššího soudu ze dne 20.10. 2015 sp. zn. 22 Cdo 2119/2015.

osoby žijící ve společné domácnosti, zákonného zástupce a zastoupeného, opatrovníka a opatrovance a v poslední řadě pro poručníka a poručenice.

6.8.3 Mimořádné vydržení

Mimořádné vydržení, na rozdíl od řádného vydržení, nevyžaduje kvalifikovanou držbu, ale pouze držbu poctivou a pravou. Mimořádné vydržení nastane v situaci, kdy držitel není schopen prokázat právní titul své držby, anebo drží jinou věc než tu, které svědčí vlastnický titul. Ovšem z tohoto důvodu musí vydržecí doba být dvojnásobná než u řádného vydržení.¹⁷⁴ Je potřeba mít na paměti, že toto ustanovení obsažené v § 1095 neplatí, jestliže se prokáže nepoctivý úmysl držitele. V dobré víře, že je někdo vlastníkem nemovité věci, ke všem okolnostem nemůže být ani ten, kdo se uchopí držby nemovitosti na základě ústní smlouvy o jejím převodu. A to ani tehdy, je-li přesvědčen, že taková smlouva k nabytí vlastnictví postačuje.¹⁷⁵

Cílem institutu mimořádného vydržení je poskytnout právní ochranu takovým faktickým stavům, jejichž základ je pochybný nebo sporný, ale tvrzené nebo domnělé vlastnictví trvá značně dlouho.¹⁷⁶ I u mimořádného vydržení platí, že se nástupci započte vydržecí doba poctivého předchůdce bez dalšího.

6.9 Rozhodnutí orgánu veřejné moci

Další originární způsob, jakým je možné nabýt vlastnické právo, je rozhodnutí orgánu veřejné moci. Právní úpravu nalezneme v § 1114 OBČZ. Na základě rozhodnutí soudu může dojít k nabytí vlastnického práva k věcem movitým i nemovitým pouze v situacích, kde to OBČZ nebo jiný zákon připouští. Nesmí jít

---

¹⁷⁴ HURDÍK, J. a kol. *Občanské právo hmotné: obecná část: absolutní majetková práva*. 3. aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2018. 302 stran. ISBN 978-80-7380-718-4. str. 202.

¹⁷⁵ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 2.2. 2001 sp. zn. 22 Cdo 61/2001.

¹⁷⁶ KINDL, M. a kol. *Občanský zákoník: praktický komentář*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2019. 2 svazky (991; 937 stran). ISBN 978-80-7380-742-9. str. 704.

o právní předpis nižší právní síly vzhledem k ústavní ochraně vlastnického práva.¹⁷⁷ Toto rozhodnutí má konstitutivní účinek. Dále toto rozhodnutí působí vůči všem osobám, tedy *erga omnes*, ovšem zavazuje pouze účastníky řízení, které předcházelo danému rozhodnutí.

OBČZ v § 1114 stanoví, že vlastnické právo rozhodnutím soudu nebo jiného orgánu veřejné moci se nabývá dnem, který je v něm určen a pokud v rozhodnutí takový den určen není, vlastnické právo se nabývá dnem právní moci rozhodnutí. Zároveň v tyto dny dochází k pozbytí vlastnického práva původního vlastníka. Zároveň nesmíme opomenout, že i v této situaci přecházejí na nového vlastníka nejen práva, ale také povinnosti a závady s věcí spojené.

Tento způsob nabytí vlastnického práva realizuje princip právní jistoty obsažený v čl. 36 LZPS, který stanoví, že každý má právo se stanoveným postupem domáhat svého práva u nezávislého a nestranného soudu a ve stanovených případech u jiného orgánu.

Příkladem nabytí vlastnického práva rozhodnutím orgánu pak může být např. zrušení a vypořádání podílového spoluvlastnictví, nebo příkázání stavby na cizím pozemku jejímu zřizovateli.

Jak již bylo řečeno, vlastnické právo lze nabýt nejen rozhodnutím soudu, ale také orgánem veřejné moci. „*V současnosti se jedná o případ originárního nabytí pravomocným rozhodnutím pozemkového úřadu v rámci tzv. komplexních pozemkových úprav prováděných podle zákona č. 139/2002 Sb., o pozemkových úpravách a pozemkových úřadech.*“¹⁷⁸ Dalším příkladem může být nabytí vlastnického práva státem v případě, kdy dojde k vyvlastnění podle zákona o vyvlastnění a podle stavebního zákona. Jedná se o situaci, kdy vlastnictví původního vlastníka je rozhodnutím správního orgánu za plnou náhradu odňato a přechází na stát. Zvláštním případem nabytí vlastnického práva je také nabytí dražbou provedenou soudem v rámci výkonu rozhodnutí. K převodu vlastnického práva přechází na nabyvatele bez vůle předchozího vlastníka, proto tuto dražbu dle občanského soudního řádu řadíme mezi originární způsoby nabytí vlastnického práva. Jak již bylo řečeno, i zde dochází k převodu vlastnického práva příklepem a zaplacením ceny. Soud pak vydá usnesení o příklepu. Jedná se o rozhodnutí, na

---

¹⁷⁷ *Občanský zákoník: komentář*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2014. 6 sv. Komentáře Wolters Kluwer. Kodex. Rekodifikace. ISBN 978-80-7478-369-2. str. 325.

¹⁷⁸ *Občanský zákoník: komentář*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2014. 6 sv. Komentáře Wolters Kluwer. Kodex. Rekodifikace. ISBN 978-80-7478-369-2. str. 326.

základě kterého provádí katastrální úřad změnu zápisu do evidence nemovitostí. Pro úplnost je vhodné zmínit rozdíl mezi dražbou dle občanského soudního řádu a dražbou dle zákona o veřejných dražbách. OBČZ v § 1771 považuje dražbu dle zákona o veřejných dražbách za jakousi zvláštní smlouvu, která je uzavřena příklepem.

6.10 Ze zákona

Posledním originárním způsobem nabytí vlastnického práva je nabytí ze zákona (*ex lege*). Ovšem jedná se o výjimečné nabytí vlastnického práva. OBČZ tuto problematiku nijak neupravuje. I přesto jsou ale situace, kdy dochází k nabytí vlastnického práva na základě zákona, kdy zákon je samotným právním titulem. Vlastnické právo pak vzniká ke dni účinnosti zákona, nebo k datu, který zákon stanoví.

Jak již bylo zmíněno, k tomuto způsobu nabytí vlastnického práva dochází velmi zřídka a většinou se týká zásadních a politických změn nebo výrazných zásahů do majetkových poměrů. Nabývání vlastnického práva ze zákona může probíhat ve dvou směrech. V prvním směru občané pozbývají vlastnické právo, které následně nabývá stát. V tom druhém je to naopak. Stát pozbude vlastnické právo k věci a nabydou jej občané. Příkladem nabytí vlastnického práva *ex lege* pak může být znárodnění neboli konfiskace.

OZ na rozdíl od dnešního OBČZ nabytí vlastnického práva ze zákona upravoval, a to konkrétně v § 872 odst. 1 až 4. OZ v tomto § stanovil, že „*právo osobního užívání pozemku, vzniklé podle dosavadních předpisů, které trvá ke dni nabytí účinnosti tohoto zákona, mění se dnem účinnosti tohoto zákona na vlastnictví fyzické osoby*“.¹⁷⁹ Dále tento zákon udal, že pokud tento pozemek užívalo více občanů najednou, stali se podílovými spoluvlastníky tohoto pozemku a manželé by se stali bezpodílovými spoluvlastníky užívaného pozemku.

Dalším příkladem nabytí vlastnického práva *ex lege* při obnovení obecní samosprávy může být zákon č. 172/1991 Sb., Zákon České národní rady o přechodu některých věcí z majetku České republiky do vlastnictví obcí. Jak již z názvu tohoto

---

¹⁷⁹ Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník. § 872 odst. 1.

zákonu vyplývá, v tomto případě přešel některý majetek státu do vlastnictví obcí. Konkrétně se jednalo o věci, které příslušely národním výborům ke dni 23. listopadu 1990. Do vlastnictví obcí tedy přešly nezastavěné pozemky, pozemky zastavěné stavbami ve vlastnictví fyzických osob apod.

V poslední řadě bychom rádi upozornili na rozdílnost pojmů „ze zákona“ a „na základě zákona“. Je potřeba mít na paměti, že vlastnické právo se vždy nabývá „na základě zákona“, tedy pouze takovým způsobem, který stanoví nebo dovolí zákon. Nabytí vlastnického práva „ze zákona“ znamená, že vlastnické právo se nabývá díky určitému zákonu a je jednou z možností nabytí vlastnického práva „na základě zákona“. Zákon je zde právním titulem, díky kterému dochází k přechodu vlastnického práva.

7 Závěr

V této diplomové práci jsem se zabýval historickým vývojem a následně současnou právní úpravou nabývání vlastnického práva. Cílem mé diplomové práce bylo uceleně nastínit problematiku nabývání vlastnického práva a s otázkami s ním spojenými, jako jsou vztah pojmů „vlastnické právo“ a „vlastnictví“ apod. Je zřejmé, že v této práci nejsem schopen pojmut celou tuto problematiku, neboť se jedná o tak obsáhlé téma, které by zasloužilo soubor vícero publikací.

Tato práce je rozdělena na několik kapitol, jež jsou rozčleněny na podkapitoly snažící se podrobněji popsat a rozebrat daná témata. V první kapitole jsme si představili historický vývoji institutu nabývání vlastnického práva. Snažil jsem se vybrat taková období, která mají dle mého názoru největší vliv na dnešní podobu právní úpravy nabývání vlastnického práva. V prvé řadě se jedná o starověké římské právo, které je na svou dobu bezkonkurenční a nadčasové. Důkazem je, že dnešní právní úprava vlastnického práva a jeho nabývání je velice podobná římskoprávním ustanovením. Ke změnám v průběhu let došlo v důsledku potřeby přizpůsobení dobovému vývoji práva jako takového. Dnes platný OBČZ našel inspiraci především u originárních způsobů nabytí vlastnického práva také u ABGB, jehož některá ustanovení přebírá téměř doslova. Jakýmsi vraženým klínem do vývoje této tradiční úpravy nabývání vlastnického práva jsou občanské zákoníky z roku 1950 a 1964, které vlastnické právo jako takové a zároveň jeho nabývání z velké části zastřely. Důvodem bylo upřednostňování zájmů státu v oblasti vlastnického práva před zájmy jedince. K velkým změnám v této oblasti dochází až po změně režimu v roce 1989, kdy četnými novelami OZ dochází ke znovuoobnově tradičního pojetí vlastnického práva a způsobů jeho nabývání. K dalším zásadním změnám dochází až s OBČZ z roku 2012, který nabyl účinnosti 1.1. 2014.

V druhé kapitole se tato práce věnuje výkladu jednotlivých pojmů a vztahů mezi nimi. Tuto část mé práce považuji za důležitou, neboť je potřeba znát tyto pojmy, aby čtenář porozuměl textu jako celku a nedošlo k nejasnostem či záměnám jednotlivých pojmů.

V následující kapitole pojednávám o derivativním způsobům nabytí vlastnického práva. I přesto, že tato kapitola není tak rozsáhlá jako originární

způsoby nabytí vlastnického práva, jedná se o takové způsoby nabytí, se kterými se setkáváme v běžném životě nejčastěji. Základním způsobem derivativního nabytí vlastnického práva je pak převod. Ustanovení OBČZ o převodu vlastnického práva oslabují přežívající dogma o titulu a modu, které vzniklo již v pozdním středověku. Důvodem je upřednostnění praktického hlediska a umožnit tak rychlé převody vlastnického práva.

Samostatná kapitola byla věnována nabytí vlastnického práva od neoprávněného. Bezpochyby se jedná o zajímavé téma, které by svým rozsahem stačilo na samostatnou diplomovou práci. Zakotvení ustanovení týkající se do OBČZ přineslo výraznou změnu v oblasti vlastnického práva a jeho nabývání. Tento institut prolomuje zásadu *nemo plus iuris ad alium transferre potest quam ipse habet*, tedy, že nikdo nemůže převést na druhého více práv, než sám má. OBČZ stanoví výjimky, kdy nabyvatel jednající v dobré víře nabude vlastnické právo od neoprávněného. Je potřeba mít na paměti, že převod k vlastnického práva nedochází na základě smlouvy, nýbrž na základě zákona.

Největším změnám s účinností OBČZ se dostalo právním režimům věci ztracených, skrytých a opuštěných. Definice těchto pojmů zůstává nadále stejná, ovšem je skoro až těžko uvěřitelné, že ustanovení v § 135 OZ, které zakotvilo povinnost nálezce předat nález obci, která v případě nepřihlášení se vlastníka nalezené věci nabyla vlastnické právo k této věci, přetrvalo až do konce roku 2013. Z tohoto ustanovení je zcela zjevná koncepce zájmu socialistického státu přivlastnit si majetek. Proto vítám změny, ke kterým došlo s přijetím občanského zákoníku z roku 2012, kdy vlastnické právo k věci může nabýt i nálezce či osoba jiná. K významným změnám došlo také u institutu opuštění věci. OBČZ se podrobně věnuje této problematice a oproti předchozímu OZ vhodným způsobem upravuje jak opuštění věci a domněnku opuštění věci, tak i institut přivlastnění věci a zvířat.

OBČZ vychází z tradičního dělení přírůstku na přirozené, umělé a smíšené. V případě přirozených přírůstku vydává věc plodonosná plody, na rozdíl od přírůstků umělých, sama od sebe, aniž by bylo zapotřebí vnějšího zásahu. Nejčastějším smíšeným přírůstkem pak bývá osetí semenem či rostlinami, které patří jinému vlastníku. Právní úpravu přírůstku nejvíce ovlivňuje zásada *superficies solo cedit*, tedy, že povrch ustupuje půdě. I přesto OBČZ stanoví určité výjimky, které se promítnou např. do stavby na cizím pozemku, kde velkou roli hraje i dobrá víra stavitele.

Na rozdíl od OZ se OBČZ věnuje institutu vydržení o něco podrobněji. Obecně můžeme říci, že dnešní právní úprava vydržení vychází z dřívější judikatury, která došla podobným závěrům, a to i přesto, soudy neměly v OZ dostatečnou oporu. Dále vítáme zavedení institutu mimořádného vydržení, které nebylo na základě OZ možné.

8 Resumé

This diploma thesis deals with ways of acquiring ownership right under the Czech Civil Code. The ways of acquiring ownership in Czech law are traditionally divided into originary and derivative ways. The first chapter of this work describes the historical development of the acquisition of property rights, especially the beginnings of this institute in Roman law and the reception of Roman law to ABGB, which was applied in the Czech lands until the 1950. With the advent of socialism, after 1950, civil law received major changes and the acquisition of property rights was greatly reduced. The Civil Code of 1964 has undergone numerous amendments and was applied until the end of 2013. Since 1.1. 2014, Act no. 89/2012 Coll., The Civil Code, which is a step forward in the development of property rights compared to the previous legislation. There were fundamental changes in the expansion of things found, lost and hidden. Compared to the previous legislation, which until the end of 2013 prioritized the interests of the state over the interests of the individual, specifically in of things found, we welcome changes that returns to the traditional basis of things found and it gives the possibility to leave the found thing to the founder or to another person. As a step forward, I perceive the introduction of the institute of extraordinary endurance, where the holder is unable to prove the legal reason for possession. A separate chapter is dedicated to the acquisition of property rights from unauthorized. The effective Civil Code now greatly strengthens the good faith of the acquirer and breaks the principle *nemo plus iuris ad alium transferre potest quam ipse habet*, that no one can transfer more rights than he has himself. The transfer of ownership right now takes place on the effective date of the contract, not by delivery. This is the so-called consensual principle. In the case of immovable property, the ownership right is transferred on the basis of a contract and entry in the Land Register. In conclusion, we can say that there are not many changes compared to the previous legislation, and so in many cases it is possible to rely on older case law.

9 Použité prameny

9.1 Literatura

- BOBEK, M., MOLEK, P. a ŠIMÍČEK, V. *Komunistické právo v Československu: kapitoly z dějin bezpráví*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2009. 1005 s. ISBN 978-80-210-4844-7.
- DVOŘÁK, J. a kol. *Občanské právo hmotné*. Díl třetí, Věcná práva. Vydání první. Praha: Wolters Kluwer, 2015. 225 stran. ISBN 978-80-7478-935-9.
- ELIÁŠ, Karel a kol. *Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou a rejstříkem*. 1. vyd. Ostrava: Sagit, 2012. 1119 s. ISBN 978-80-7208-922-2.
- FIALA, J., KINDL, M. a kol. *Občanský zákoník*. Komentář. I. Díl. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2009, ISBN 978-80-7357-395-9.
- HENDRYCH, D. a kol. *Právníký slovník*. 3., vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. xxii, 1459 s. Beckovy odborné slovníky. ISBN 978-80-7400-059-1.
- HURDÍK, J. a kol. *Občanské právo hmotné: obecná část: absolutní majetková práva*. 3. aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2018. 302 stran. ISBN 978-80-7380-718-4.
- HRDINA, I. A. a DOSTALÍK, P. *Přehled římského práva soukromého ke státní souborné zkoušce*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010. 138 s. ISBN 978-80-7380-235-6.
- KINCL, J., URFUS, V. a SKŘEJPEK, M. *Římské právo*. Vyd. 2., dopl. a přeprac., v nakl. C.H. Beck vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 1995. xxii, 386 s. Beckovy právnické učebnice. ISBN 80-7179-031-1.
- KINCL, J. *Gaius: Učebnice práva ve čtyřech knihách*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2007. 326 s. ISBN 978-80-7380-054-3.
- KINDL, M. a kol. *Občanský zákoník: praktický komentář*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2019. 2 svazky (991; 937 stran). ISBN 978-80-7380-742-9.
- KLÍMA, K. *Ústavní právo*. 1. vyd. Dobrá Voda: Aleš Čeněk, 2002. 782 s. Právnické učebnice. ISBN 80-86473-20-1.

- KNAPP, V. *Teorie práva*, 1. Vyd. Praha. C. H. Beck, 2014. 247 s. ISBN 80-7179-028-1. s. 52.
- KNAPP, V. *Vlastnictví v lidové demokracii: právní úprava vlastnictví v Československé republice*. 1. vyd. Praha: Orbis, 1952. 510 s. Socialistické právo.
- LAVICKÝ, P. a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1 – 654)*. Komentář. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2014, 2400s. ISBN 978-80-7400-529-9.
- *Občanský zákoník: komentář*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2014. 6 sv. Komentáře Wolters Kluwer. Kodex. Rekodifikace. ISBN 978-80-7478-369-2.
- PETR, B. *Nabývání vlastnictví originárním způsobem*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2011, 197 s. ISBN 978-80-7400-332-5.
- PRŮCHOVÁ, I., HANÁK, J. a kol. *Voda v právních vztazích*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2014. 238 s. Spisy Právnické fakulty Masarykovy univerzity, řada teoretická, č. 481. ISBN 978-80-210-7155-1.
- RANDA, A. a SPÁČIL, J. *Držba dle rakouského práva v pořádku systematickém: Právo vlastnické v pořádku systematickém*. Reprint původních vydání. Praha: ASPI publishing, 2008, xxviii, 188, xx.
- SEDLÁČEK, J. a SPÁČIL, J., ed. *Vlastnické právo*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. xxiv, 426, iv, 58, 79 s. Klasická právnická díla. ISBN 978-80-7357-758-2.
- SEDLÁČEK, J. a SPÁČIL, J., ed. *Občanské právo československé: všeobecné nauky*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. xxiv, ii, 299 s. Klasická právnická díla. ISBN 978-80-7357-758-2.
- SPÁČIL, J. a kol. *Občanský zákoník III. Věcná práva (§976 – 1474)*. Komentář. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2013, 1276s. ISBN 978-80-7400-499-5.
- VOJÁČEK, L., SCHELLE, K. a KNOLL, V. *České právní dějiny*. 2., upr. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010. 694 s. ISBN 978-80-7380-257-8.

9.2 Legislativa

- Říšský zákon č. 946/1811 Sb. Obecný zákoník občanský, ve znění předpisů jej měnících a doplňujících ke dni 1.1. 1925.
- Zákon č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník.
- Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 553/1991 Sb., o obecní policii, ve znění pozdějších předpisů.
- Listina základních práv a svobod České republiky, vyhlášena zvláštním usnesením předsednictva ČNR č. 946/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů.
- Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.
- Zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 184/2006Sb., o odnětí nebo omezení vlastnického práva k pozemku nebo ke stavbě (zákon o vyvlastnění).
- Zákon č. 26/200 Sb., o veřejných dražbách.
- Zákon č. 151/1997 Sb., o oceňování majetku.
- Zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči.
- Zákon č. 99/2004 Sb., o rybářství.
- Zákon č. 289/1995 Sb., o lesích.

9.3 Judikatura

- Nález Ústavního soudu ze dne 16.10. 2007 sp. zn. Pl. ÚS 78/06.
- Nález Ústavního soudu ze dne 26.4. 2005 sp. zn. I ÚS 696/02.
- Nález ze dne 1. února 1994 sp. zn. III. ÚS 23/93 nebo nález ze dne 28. června 2006, sp. zn.III. ÚS 27/06.

- Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 21.5. 1931 sp. zn. Rv I 1482/30.
- Rozhodnutí nejvyššího soudu Československé republiky ze dne 10.5. 1928 sp. zn. Rv I 1474/27.
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 12.3. 2003 sp. zn. 25 Cdo 1232/2001.
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29.1. 1942 sp.zn. Rv I 919/41
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21.10. 2009 sp. zn. 25 Cdo 3961/2009.
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 2.2. 2001 sp. zn. 22 Cdo 61/2001.
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 5.11. 2002 sp. zn. 22 Cdo 761/2001.
- Rozsudek nejvyššího soudu ze dne 28.1. 1998 sp. zn. 3 Cdo 1305/96.
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 17.4. 2002 sp.zn. 22 Cdo 432/2002.
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26.4. 2017 sp. zn. 22 Cdo 2851/2015.
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 16.7. 2008 sp. zn. 28 Cdo 5175/2007.
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25.3. 2008 sp. zn. 22 Cdo 361/2007.
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 14.6. 2012 sp. zn 30 Cdo 1042/2012.
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 7.10. 1996 sp. zn. 30 Cdo 1485/2008.
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27.1. 2004 sp. zn 33 Cdo 1229/2003.
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 10.4. 2001 sp. zn. 22 Cdo 3035/2000.
- Usnesení nejvyššího soudu ze dne 20.10. 2015 sp. zn. 22 Cdo 2119/2015.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21.10. 2009 sp.zn. 22 Cdo 5357/2007.

9.4 Odborné články

- KOLÁŘOVÁ, J. *Přestavek*, Eprávo, ze dne 22.9.2014, [online], [cit. 10.03. 2020]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/prestavek-95154.html>
- KRECHT, Jaroslav. *Vody a jejich právní povaha*. Právní rozhledy. 2014, č. 23-24.
- SALÁK, P. *Vlastnické právo k podkladu*, Právní prostor, ze dne 2.5.2019, [online], [cit. 27.3.2020]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/obcanske-pravo/vlastnicke-pravo-k-pokladu>

9.5 Ostatní

- Zákon č. 141/1950 Sb., občanský zákoník. *Digitální repozitář: Důvodová zpráva* [online]. Poslanecká sněmovna parlamentu České republiky. Dostupné z: http://psp.cz/eknih/1948ns/tisky/t0509_12.htm.
- Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník.
- Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 19/2000 Sb. m. s., o sjednání Evropské dohody o ochraně zvířat v zájmovém chovu.